

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAVRAMINI

KAZANDIRMAYA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Canan KORKUT DEMİR

0000-0003-2894-2756

BURSA

2023

T. C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAVRAMINI

KAZANDIRMAYA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Canan KORKUT DEMİR

0000-0003-2894-2756

Danışman

Doç. Dr. Berna COŞKUN ONAN

BURSA

2023

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Canan KORKUT DEMİR
20/01/2023

TEZ YAZIM KILAVUZU'NA UYGUNLUK ONAYI

“Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Sürdürülebilirlik Kavramını Kazandırmaya Yönelik Görüşleri” adlı Yüksek Lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Canan KORKUT DEMİR

Danışman

Doç. Dr. Berna COŞKUN ONAN

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölüm Başkanı

Prof.Dr. R. Erol DEMİRBATIR

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS BENZERLİK YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 20/01/2023

Tez Başlığı / Konusu: Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Sürdürülebilirlik Kavramını Kazandırmaya Yönelik Görüşleri

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç, Tartışma ve Öneriler kısımlarından oluşan toplam 137 sayfalık kısmına ilişkin, 20/01/2023 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı benzerlik tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 19 'dur.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar dahil
- 3- Beş kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç
- 4- Görseller ve Ekler hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir benzerlik içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.
Gereğini saygılarımla arz ederim.

20/01/2023

Adı Soyadı : Canan KORKUT DEMİR
Öğrenci No : 801942003
Anabilim Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi
Programı : Resim-İş Eğitimi
Statüsü : Yüksek Lisans

Danışman
Doç. Dr. Berna COŞKUN ONAN
20/01/2023

T.C
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda 801942003 numara ile kayıtlı Canan KORKUT DEMİR'in hazırladığı "Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Sürdürülebilirlik Kavramını Kazandırmaya Yönelik Görüşleri" konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 14/02/2023 günü 10.00-11.00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin başarılı olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

Üye
(Sınav Komisyonu Başkanı)
Prof. Dr. Sezin TÜRK KAYA
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Prof. Dr. Neslihan ÖZGENÇ ERDOĞDU
Sakarya Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Berna COŞKUN ONAN
(Tez Danışmanı)
Bursa Uludağ Üniversitesi

ÖNSÖZ

Dünyayı güzellik kurtaracak
Bir insanı sevmekle başlayacak her şey
Zülfü Livaneli

Tez çalışmam süresince araştırmanın her safhasında fikirleri ile çalışmama yön veren, tecrübelerini ve bilgi birikimini benimle paylaşan değerli tez danışmanım Doç. Dr. Berna COŞKUN ONAN'a, Lisansüstü eğitim hayatımın ders kısmında akademik ve manevi anlamda bilgi ve desteklerini benimle paylaşan değerli hocalarım, Prof. Dr. Gonca ERİM'e, Doç. Dr. İsmail TETİKÇİ'ye, Doç. Dr. Rasim BAŞAK'a ve değerlendirmeleriyle araştırmama katkıda bulunan değerli hocalarım Arş. Gör. Dr. Nergiz ÜÇÜNCÜ ALTUĞ'a, Arş. Gör. Dr. Nagihan YILDIZ'a içtenlikle teşekkür ederim.

Hayatıma anlam katan, bu yolculukta bana olan inancını ve desteğini her an hissettiğim yol arkadaşlarım, eşim Okan DEMİR'e ve sevgilerin en büyüğü canım kızım Gökçe Naz DEMİR'e sonsuz teşekkürler.

Canan KORKUT DEMİR

ÖZET

Yazar	Canan Korkut Demir
Üniversite	Bursa Uludağ Üniversitesi
Ana Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi
Bilim Dalı	Resim-İş Eğitimi
Tezin Niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Sayfa sayısı	xxi+141
Mezuniyet Tarihi	2023
Tez	Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Sürdürülebilirlik Kavramını Kazandırmaya Yönelik Görüşleri
Danışmanı	Doç. Dr. Berna COŞKUN ONAN

GÖRSEL SANATLAR ÖĞRETMENLERİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAVRAMINI KAZANDIRMAYA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

İnsan, yaşadığı zamanlar boyunca doğanın bir parçasıdır. Doğa ise, insanın varlığından önce de başı ve sonu bilinmez olan evrende yer almaktaydı. Sürekli bir gelişim ve dönüşüm içinde olan insan, durmaksızın kendini ve çevresini biçimlendirme çabası ile doğaya karşı gücünü kullanmayı, nesneleri şekillendirmeyi, onlara yeni biçimler vermeyi amaçlamış, hayatta kalma kaygısı ile buna çabalarırken zamanla doğaya karşı üstünlük kurmaya başlamış, kendi çıkarları doğrultusunda doğayı biçimlendirmiştir. Bunu yaparken doğal kaynakları, tekniği ve sanatı kullanmıştır. Sanat, insanlık tarihinin her döneminde var olan, bireyin duygu ve düşüncelerini ifade etmede kullandığı hayal gücü ve yaratıcılığın farklı yöntemlerle dışavurumudur. Sanat, bireyin sosyal ilişkilerini düzenlemesini, üretken olmasını, özgün yaklaşımlarda bulunmasını ve yaratıcı düşünmesini desteklemektedir. Sanat, doğal çevrenin kirletilmesi, kaynakların tüketilmesi ve endüstriyel atıklarla tahrip edilmesi gibi çevre sorunları konusunda toplumu bilinçlendirme rolünü de üstlenmiştir. Öğrencilerin etkin katılımıyla çevre eğitime ve sürdürülebilirlik kavramına karşı olumlu tutum geliştirmede, farkındalığı arttırmada ve davranışsal değişiklikler yaratmada etkili ve sistemli bir sanat eğitimi için daha fazla kişiye ulaşma aracı olarak öğretmenin sorumluluk alması, sürdürülebilir bir yaşam biçimini öğrencilere aktarması beklenmektedir. Öyleyse öğretmenlerin sürdürülebilir kalkınma eğitimi konusunda bilgi birikimi, bakış açısı ve değerler bakımından iyi donatılmış olması, kişisel olarak sürdürülebilirliği özümsemesi gerekir. Bu araştırmada, görsel sanatlar öğretmenlerinin öğretim etkinliklerinin yapılandırılmasında sürdürülebilirlik konusunu kazanımlar yolu ile edindirmeye yönelik görüşlerini almak amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma desenlerinden betimsel

araştırma kullanılmıştır. Örneklemi, Türkiye genelinde özel ve resmi okulların ilköğretim ikinci kademesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenleri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak temel öğrenme alanlarına bağlı kazanımlar üzerinden hazırlanan anket kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, detaylı olarak yorumlanmış ve sonuçlar öğretmenlerin görüşleri bağlamında sınıflandırılarak açıklanmıştır. İlgili alanyazın bağlamında tartışılmış ve araştırmacılara, program geliştiricilere, idarecilere, öğretmenlere gerekli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: UNECE, WCED, Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersi Programı,Öğrenme Alanları, Kazanımlar

ABSTRACT

Author	Canan KORKUT DEMİR
University	Bursa Uludağ University
Field	The Department of Fine Arts Education
Branch	Visual Arts Programme
Degree Awarded	Master Thesis
Page Number	xxi+141
Degree Date	2023
Thesis	Visual Arts Teachers' Opinions On Introduction To The Concept Of Sustainability
Supervisor	Doç. Dr. Berna COŞKUN ONAN

VISUAL ARTS TEACHERS' OPINIONS ON INTRODUCTION TO THE CONCEPT OF SUSTAINABILITY

Man is a part of nature during his lifetime. Nature, on the other hand, existed in the universe, whose beginning and end were unknown, even before the existence of man. Man, who is in a constant development and transformation, aimed to use his power against nature, to shape objects, to give new forms to them with his effort to shape himself and his environment, and while striving for this with the concern of survival, he started to establish superiority over nature over time and shaped nature in line with his own interests. While doing this, natural resources, technique and art were used. Art is the expression of imagination and creativity, which exists in every period of human history, and which is used by the individual to express her feelings and thoughts, with different methods. Art supports individuals to organize their social relations, to be productive, to have original approaches and to think creatively. Art has also undertaken the role of raising public awareness about environmental problems such as pollution of the natural environment, consumption of resources and destruction by industrial wastes. With the active participation of students, it is expected that the teacher will take responsibility and convey a sustainable lifestyle to the students as a means of reaching more people for an effective and systematic art education in developing positive attitudes towards environmental education and the concept of sustainability, raising awareness and creating behavioral changes. Therefore, teachers should be well-equipped in terms of knowledge, perspective and values on sustainable development education, and should assimilate sustainability personally. In this research, it is aimed to get the opinions of visual arts teachers on the subject of sustainability in the structuring of teaching activities. Descriptive research, one of the quantitative research designs, was used in the research. The sample consists of visual arts teachers working in the second level of

primary education in private and public schools throughout Türkiye. As a data collection tool, a questionnaire prepared on the acquisitions related to the basic learning areas was used. The findings were interpreted in detail and the results were classified and explained in the context of teachers' opinions. It was discussed in the context of the relevant literature and necessary suggestions were made to researchers, program developers, administrators and teachers.

Keywords: UNECE, WCED, Secondary Education Visual Arts Curriculum, Learning Spaces, Gains

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İNTİHAL YAZILIM RAPORU	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	xi
GÖRSELLER LİSTESİ	xii
GRAFİKLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xx

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırma Soruları	5
1.3. Amaç	6
1.4. Araştırmanın Önemi	6
1.5. Varsayımlar	7
1.6. Sınırlılıklar	7
1.7. Tanımlar	7

İKİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Küresel ve Yerel Bağlamlarda Sürdürülebilir Kalkınma	9
2.2. Sürdürülebilir Kalkınmada Sanat	11
2.2.1. Sürdürülebilir Kalkınma Perspektifinden Sanatta Malzeme Temelli Üretimler	11
2.2.2. Sürdürülebilir Kalkınmada Sanatçının Rolü	21
2.3. Sürdürülebilir Kalkınma İçin Eğitim ve Öğretim Programları	22
2.4. Sürdürülebilir Kalkınmada Sanat Eğitiminin Rolü	24
2.4.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme Öğrenme Alanı Kazanımlarıyla İlişkili Sürdürülebilirliğe Yönelik Uygulama Önerileri	26
2.4.2. Kültürel Miras Öğrenme Alanı Kazanımlarıyla İlişkili Sürdürülebilirliğe Yönelik Uygulama Önerileri	29
2.4.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik Öğrenme Alanı Kazanımlarıyla İlişkili Sürdürülebilirliğe Yönelik Uygulama Önerileri	30
2.4.4. Sürdürülebilir Kalkınmada Öğretmenin Rolü	32
2.5. Ulusal ve Uluslararası Alanyazında Sürdürülebilirlik İle İlgili Araştırmalar	33

2.5.1. Ulusal Alanyazında Sürdürülebilirlik İle İlgili Araştırmalar	34
2.5.2. Uluslararası Alanyazında Sürdürülebilirlik İle İlgili Araştırmalar	42

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	49
3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	50
3.3. Veri Toplama Aracı	50
3.3.1. Demografik Bilgiler	51
3.3.2. Beşli Likert Tipi Ölçek	52
3.3.3. Kazanım maddeleri	53
3.3.3.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme	53
3.3.3.2. Kültürel Miras	54
3.3.3.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik	55
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi	56
3.5. Geçerlik ve Güvenirlik	57
3.6. Araştırmada Etik Hususlar	57

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR VE SONUÇ

4.1. BULGULAR.....	58
4.1.1. Sürdürülebilirlik Konusunda Görsel İletişim ve Biçimlendirme Kazanımlarına İlişkin Bulgular	58
4.1.2. Sürdürülebilirlik Konusunda Kültürel Miras Kazanımlarına İlişkin Bulgular	75
4.1.3. Sürdürülebilirlik Konusunda Sanat Eleştirisi ve Estetik Kazanımlarına İlişkin Bulgular	84
4.2. SONUÇ.....	98
4.2.1. Sürdürülebilirlik Konusunda Görsel İletişim ve Biçimlendirme Kazanımlarının Sınıflar Düzeyinde Değerlendirilmesi	98
4.2.2. Sürdürülebilirlik Konusunda Kültürel Miras Kazanımlarının Sınıflar Düzeyinde Değerlendirilmesi	104
4.2.3. Sürdürülebilirlik Konusunda Sanat Eleştirisi ve Estetik Kazanımlarının Değerlendirmeye Yönelik Maddeler	107

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1. TARTIŞMA	113
5.1.1. Öğretmenlerin sürdürülebilirlik konusunda Görsel iletişim ve biçimlendirme kazanımları maddelerine ilişkin görüşleri	113
5.1.1.1. Araştırmada 5. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre;	113
5.1.1.2. Araştırmada 6. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre;	114
5.1.1.3. Araştırmada 7. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre;	114
5.1.1.4. Araştırmada 8. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre;	115
5.1.2. Öğretmenlerin sürdürülebilirlik konusunda Kültürel miras kazanımları maddelerine ilişkin görüşleri	115
5.1.2.1. Araştırmada 5. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre;	115
5.1.2.2. Araştırmada 6. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre;	116
5.1.2.3. Araştırmada 7. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre;	116
5.1.2.4. Araştırmada 8. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre;	116
5.1.3. Öğretmenlerin sürdürülebilirlik konusunda Sanat eleştirisi ve estetik kazanımları maddelerine ilişkin görüşleri	117
5.1.3.1. Araştırmada 5. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre;	117
5.1.3.2. Araştırmada 6. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre;	117
5.1.3.3. Araştırmada 7. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre;	118
5.1.3.4. Araştırmada 8. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre;	118
5.2. ÖNERİLER	119

5.2.1. Arařtırmacılarā Öneriler	119
5.2.2. Program Geliştirme Uzmanlarına Öneriler	119
5.2.3. Yerel Yönetimlere Öneriler	119
5.2.4. Müze Eğitimcilerine Öneriler	119
5.2.5. İdarecilere Öneriler	120
5.2.6. Öğretmenlere Öneriler	120
KAYNAKÇA	122
ÖZGEÇMİş	135
Ek 1	136

Tablolar Listesi

Tablo

Sayfa

1. Demografik Bilgiler	52
------------------------------	----

Görseller Listesi

Görsel

Sayfa

1. Resim 1. İsrail taş maskeleri <http://www.sanatatak.com/view/maskeler-nasil-ortaya-cikti> 11
2. Resim 2. CHOKWE Kabilesi Kadın Maskesi <https://www.youtube.com/watch?v=wfeCsxcJWfk> 12
3. Resim 3. Pablo Picasso Boğa Başı <https://kavrakoglu.com/cagdas-sanata-varis-41-kubizm-2/> 13
4. Resim 4. George Braque Masada Jilet <https://www.istanbulsanatevi.com/sanaticilar/soyadi-b/braque-georges/georges-braque-masada-jilet-naturmort-1438/> 14
5. Resim 5. Vladimir Tatlin, Köşe Karşıt Rölyef https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Counter-relief_by_V.Tatlin_%281914,_GRM%29_by_shakko_01.jpg 14
6. Resim 6. Marcel Duchamp, Çeşme <https://gazetesanat.com/bir-sanat-eseri-onunde-marcel-duchampsdan-cesme> 15
7. Resim 7. Kurt Schwitters <https://www.e-skop.com/skopbulten/dadanin-100-yili-kurt-schwitters-merz-dada/3073> 15
8. Resim 8. Andy Goldsworthy, Düzenleme <https://bigumigu.com/haber/yaprak-dal-ve-tas-duzenlemeleriyle-yaratilan-gecici-sanat-eserleri> 16
9. Resim 9. Vik Muniz, Marat (Sebastiao) – çöp https://sites.google.com/site/2013apmhsre_searchpapers/vik-muniz 17
10. Resim 10. Arman (Armand Fernandez), Dolu, Galerie Iris Clert <https://www.reddoorrealestateky.com/arman-le-plein> 18
11. Resim 11. Baldaccini César, Sarı Buick <https://pangears.blogspot.com/2011/12/cesar-compression-1962.html> 18
12. Resim 12. Eva Hesse, Ennead <https://www.icaboston.org/art/eva-hesse/ennead> 19
13. Resim 13. Dora Budor <https://palaisdetokyo.com/en/exposition/the-dream-of-forms/> 19
14. Resim 14. Deniz Sağdıç <https://www.haberturk.com/deniz-sagdic-ile-geri-donusum-sanati-3018381> 20

15. Resim 15. Jannick Deslaurier https://www.stirworld.com/see-features-past-as-a-haunting-spectre-illuminates-jannick-deslauriers-sculptural-installations	27
16. Resim 16. Andy Goldsworthy https://marinecommunitylibrary.org/event/land-art-for-kids/	28
17. Resim 17. Pablo Picasso, Gitar https://lilianecollignon.blogspot.com/2011/11/picasso-sculpteur-la-technique-de-l.html	28
18. Resim 18. Georges Braque https://histoire-image.org/etudes/cubisme-modernite	29

Grafikler Listesi

Grafik	Sayfa
Madde 9. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	56
Madde 10. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.2. Görsel sanat çalışmasında mekân olgusunu göstermek için ölçü ve oranı kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	57
Madde 11. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.3. Görsel sanat çalışmasında hava perspektifini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	57
Madde 12. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.4. Gözlemlerinden yola çıkarak orantılarına uygun insan figürü çizer kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	58
Madde 13. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.5. Görsel sanat çalışmasında dijital teknolojiyi kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	58
Madde 14. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.6. Sanat malzemelerini kullanarak rölyef veya heykel oluşturur kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	59
Madde 15. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	59
Madde 16. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.1. Öğrenciler görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	60
Madde 17. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	60
Madde 18. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.3. Görsel sanat çalışmasındaki fikirlerini ve deneyimlerini; yazılı, sözlü, ritmik, drama vb. yöntemlerle gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	61
Madde 19. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.4. Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	61
Madde 20. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.5. Görsel sanat çalışmasında perspektifi kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	62

Madde 21. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.6. Gözleme dayalı kısa ve uzun süreli çizimler yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	62
Madde 22. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.7. Üç boyutlu çalışmalar oluşturmak için oyma, asamblaj veya modelleme tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.....	63
Madde 23. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.8. Görsel sanat çalışmasında farklı geleneksel Türk sanatları alanlarını bir arada kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	63
Madde 24. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.....	64
Madde 25. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.1. Görsel sanat çalışmalarını oluşturmak için araştırmaya dayalı uygulama sürecinin basamaklarını eskiz defterinde gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.....	64
Madde 26. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.2. Görsel sanat çalışmasında sanat tekniklerini birlikte kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	65
Madde 27. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.3. Yaşantısının herhangi bir anını hikâyeleştirerek görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	65
Madde 28. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.4. Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve güncel sanat malzemeleri ile teknikleri kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	66
Madde 29. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.5. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.....	66
Madde 30. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.6. Gözleme dayalı çizimler yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	67
Madde 31. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.7. Atık malzemeleri kullanarak üç boyutlu çalışma yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	67
Madde 32. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.8. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.....	68
Madde 33. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.1. Görsel sanat çalışması oluşturma sürecini eskiz defterinde gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	68

Madde 34. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.2. Görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	69
Madde 35. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	69
Madde 36. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.4. yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	70
Madde 37. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.5. Güncel olayları görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	70
Madde 38. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.6. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	71
Madde 39. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.7.Gözleme dayalı çizimlerinde farklı bakış açılarını yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	71
Madde 40. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.8. Farklı teknik ve materyalleri bir arada kullanarak üç boyutlu çalışma yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	72
Madde 41. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.....	72
Madde 42. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.1. Yerel kültüre ait motifleri açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	73
Madde 43. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.2. Farklı kültürlerin sanatı ve sanatçıları arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum	73
Madde 44. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.3. Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan sanat eserleri arasındaki farklılıkları söyler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.....	74
Madde 45. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.4. Müzeler ile Görsel Sanatları ilişkilendirir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	74
Madde 46. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.5. Kullanılan sanat malzemeleri ile görsel sanat alanındaki meslekleri ilişkilendirir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	75

Madde 47. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.1. Bir sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve tekniği açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	75
Madde 48. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.2. Etnografya müzelerindeki ürünler aracılığıyla geleneksel sanat örneklerini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	76
Madde 49. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.3. Toplumda geleneksel sanatların rolünü açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	76
Madde 50. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.4. Anadolu uygarlıklarına ait eserleri müzeler aracılığıyla inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum	77
Madde 51. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.5. Görsel sanatlar, tarih ve kültürün birbirlerini nasıl etkilediğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	77
Madde 52. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.6. Görsel sanatlardaki meslekler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	78
Madde 53. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.1. Sanat eserlerindeki üslupları açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	78
Madde 54. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.2. Sanat, tarih ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	79
Madde 55. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.3. Sanatçıların topluma sağladığı katkıları açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	79
Madde 56. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.4. Tarihî olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	80
Madde 57. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.1. Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	80
Madde 58. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.2. Sanatçıların toplumda üstlendiği rolleri yorumlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	81
Madde 59. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.3. Dönem, üslup ve kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	81

Madde 60. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.4. Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıkla kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum.	82
Madde 61. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.1. Doğal ve inşa edilmiş çevreyi karşılaştır kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum.	82
Madde 62. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.2. Seçilen sanat eserinin görsel özelliklerini analiz eder kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum.	83
Madde 63. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.3. Seçilen sanat eserinin içeriğini yorumla kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum.	83
Madde 64. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.4. Bir sanat eserini yapıldığı dönem ve şartlara göre analiz eder kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum.	84
Madde 65. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.5. Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendir kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum.	84
Madde 66. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.6. Sanat eserlerinin neden farklı değerlendirildiğini açıkla kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum.	85
Madde 67. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.7. Görsel sanat çalışmasında etik kurallara uyar kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum.	85
Madde 68. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.1. Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme.....	86
Madde 69. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.2. Sanatçının eserinde yansıttığı duygu ve düşünceleri açıkla kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum.	86
Madde 70. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.3. Görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini açıkla kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum.	87
Madde 71. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.4. Sanatçıların niçin sanat eseri oluşturduklarını tartış kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum.	87
Madde 72. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.5. Kişisel fikirlerin ve değer yargısının sanat eserinin değerlendirilmesindeki etkisini açıkla kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum.	88

Madde 73. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.6. Sanat eserinin hisleri, duyguları ve estetik tepkiyi nasıl harekete geçirdiğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	88
Madde 74. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.1. Sanat eserinde ele alınan tema, konu ve sembolleri tanımlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	89
Madde 75. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.2. Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	89
Madde 76. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.3. Sanatçıların eserlerini oluşturma süreçlerini karşılaştırır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	90
Madde 77. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.4. Görsel sanat eserlerindeki sanatçının görsel sanat eserine yansıyan üslubunu fark eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	90
Madde 78. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.5. Kişisel ve bağlamsal bilgiler temelinde sanat eserini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	91
Madde 79. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.6. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	91
Madde 80. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.7. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların yönlendirici etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	92
Madde 81. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.8. Bilgi ve deneyimlerin sanat eserine yönelik bakış açısını nasıl etkilediğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	92
Madde 82. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.1. Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	93
Madde 83. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.2. Bir sanat eserinin değerlendirilmesinde bilgi ve deneyimlerin etkisini söyler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	93
Madde 84. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.3. Sanatla ilişkili olarak estetiğin ne olduğunu açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	94
Madde 85. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.4. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	94

Madde 86. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.5. Sanatın tanımlamasını yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	95
Madde 87. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	95
Madde 88. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.7. Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.	96

Kısaltmalar Listesi

BM	: Birleşmiş Milletler
GSÖP	: Görsel Sanatlar Öğretim Programı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
REC	: Bölgesel Çevre Merkezi
SK	: Sürdürülebilir Kalkınma
SKE	: Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim
UNCED	: Birleşmiş Milletler Çevre ve Gelişme Konferansı (United Nations Conference on Environment and Development)
UNECE	: Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomi Konseyi (United Nations Economic Commission for Europe)
UNEP	: Birleşmiş Milletler Çevre Programı (United Nations Environment Programme)
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization)
WCED	: Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (Western Cape Education Department)

1. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

İnsan, yaşadığı zamanlar boyunca doğanın bir parçasıdır. Doğa ise, insanın varlığından önce de başı ve sonu bilinmez olan evrende yer almaktaydı. Kelime anlamıyla doğa, sürekli değişen ve gelişen, canlı ve cansız bir çok nesneden oluşan, insanlar tarafından değişikliğe uğramamış her şeyi kuşatan gerçekliğin tümü olarak tanımlanmaktadır (oxford languages, 2023). İnsanın var oluşundan önce sürekli gelişen kaynaklara sahip olan dünyamız, doğayı şekillendirebilen bir varlık olan insanın dünyaya gelişi ile büyük bir değişime uğramıştır. İnsanoğlu sonsuz bir merakla evrenin ne olduğu üzerine düşünmüş, sorgulamaya başlamış ve kendi bakış açısına göre cevaplar üretmiştir. İlkçağ filozoflarından Herakleitos da görüş bildirenler içindedir. “Herakleitos’un evreni zamansızdır ve kendi kendini düzenlemektedir “(İnal, 2010, s.31). Herakleitos evrendeki sonsuz değişimi sezmış, hiçbir şeyin olduğu yerde kalmadığını belirtmiştir (Hançerlioğlu, 2007). Ona göre herşey bir değişim, dönüşüm içindedir. Doğa da sürekli bir değişim içindedir. Bir düzen içinde kendi kendine yetebilen doğa, sadece taş, toprak gibi nesnelerden oluşan bir yığın değil, yaşayan bir canlı gibidir. İnsan ise bu mükemmel sistemin, doğanın bir parçası olarak ondan yararlanmış ve kendi gereksinimleri doğrultusunda yaşadığı çevreyi şekillendirmeyi başarmış bir varlıktır. Aynı doğa gibi sürekli bir gelişim ve dönüşüm içinde olan insan, durmaksızın kendini ve çevresini biçimlendirme çabası içindedir. Doğa üzerinde gücünü kullanmayı, nesneleri şekillendirmeyi, onlara yeni biçimler vermeyi planlayan insan, hayatta kalma kaygısı ile buna çabalarken zamanla doğaya karşı üstünlük kurmaya başlamış, kendi çıkarları doğrultusunda doğayı biçimlendirmiştir. Bunu yaparken doğal kaynakları, tekniği ve sanatı kullanmıştır. Sanat neredeyse insanla yaşıt, bir çeşit çalışmadır. Çalışma ise insana özgü bir eylemdir. Marx’a göre çalışma eylemi doğadaki maddeleri insanın isteklerine elverişli kılma amacı güder (Fischer, 2012, s.30). Erinç’e (2013) göre, insan hiçbir şeyi amaçsız üretmemiştir, sanatı da amaçsız üretmez. Sanatı var etmesinin altında da bir amaç vardır. Amaçlarından biri korktuğu, gizemli gördüğü bazı varlıkları, olguları normalleştirmek ve korkuları yok etmek, diğeri ise gelecek nesillere bilgi aktarmaktır. Ayaydın’a (2015) göre sanata olan eğilim insanın doğasında vardır.

İster ihtiyaçları doğrultusunda olsun ister sanatsal amaçla, kullanılan kaynaklar zamanla tükenmektedir. Tarımla birlikte yerleşik bir düzen kuran insan zamanla çoğalmış, nüfusunda ve buna bağlı olarak ihtiyaçlarında da artış başlamıştır. Çoğalan insan topluluğu, var olduğu günden itibaren yaşam şartlarını iyileştirme gayreti içerisinde olmuştur. Bu

gayretler sonucunda yıllar içerisinde artan ihtiyaçları karşılamak için yeni yollar aramış, daha fazla üretim için insan gücü yanında araçlar icat etmiştir. Bunun sonucunda sanayileşme gelişmiş ve oluşan yeni sistemle birlikte yeni gereksinimler ortaya çıkmıştır.

18.yüzyılda sanayinin gelişimi ile artan üretim ve tüketim ihtiyaçları doğal kaynakların sınır gözetmeksizin tüketilmesine yönelik bir yaklaşımı beraberinde getirmiştir. 1970'lere gelindiğinde bu yaklaşım eleştirilerek doğa ve kaynak kullanımı arasında bir denge kurulması gerekliliğinin farkına varılmıştır. 1987 yılında BM Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu [WCED] tarafından hazırlanan "Ortak Geleceğimiz" adlı Brundtland Raporunda günümüzdeki anlamıyla "sürdürülebilirlik" kelimesi ilk kez yer almıştır. (World Commission on Environment and Development (1987). 1992 yılında Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde, "Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı" düzenlenmiş (Çevre ve Gelişim Hakkında Rio Deklarasyonu (BM, 1992), sürdürülebilirlik kavramının yalnızca çevreyle sınırlı olmadığı, diğer birçok alanda da yansımalarının olduğu belirtilmiştir.

Sürdürülebilirlik kavramı, günümüzde küresel anlamda neredeyse tüm toplumsal grupların gündeminde bulunmaktadır. Farklı boyutları bulunan, üzerinde bir çok görüş belirtilen ve tartışılan bu kavram zamanla daha da ön plana çıkmıştır. Sürdürülebilirlik kavramı bakıldığında uzun bir zaman hayatımızda yer alacaktır. Sürdürülebilirlik kavramının en çok kullanıldığı alan çevre problemleri olsa da dünyada bilim, teknoloji, eğitim, sanat gibi her türlü alanda kullanılabilmektedir. Tüketime ve doğaya olan zararının en üst seviyede olduğu bu dönemde bilim insanları, mühendisler, eğitimciler ve sanatçılar dikkatleri bu konuya çekmeye çalışmaktadırlar. Bu çevreci hareket doğanın ekolojik dengesini nasıl korumamız gerektiği ve bu bilincin insanlarda nasıl sağlanması gerektiği konusunu gündeme getirmiştir. Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansında sürdürülebilir kalkınma eğitimle ilişkilendirilmiş ve "Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim (SKE)" (Education for Sustainable Development-(ESD)) vizyonunu "Sürdürülebilir Kalkınma İçin Eğitimin On Yılı" olarak belirlemiştir (UNESCO, 2005). UNESCO tarafından kurulan ve "Sürdürülebilir Kalkınma İçin Sanat Eğitimi" teması bağlamında Dünya Sanatlar Eğitimi Birliği'nin faaliyetlerinde sanat eğitimi programlarının yapılandırılmasında kültürel, biyolojik ve sosyal çeşitliliğe dikkat çeken, çevresel farkındalığı ve ekolojik duyarlılığı yüksek eğitim programlarının gerekliliğine yer verilmektedir (Mamur, 2017). Sürdürülebilir kalkınma eğitimi konusunda taslak yürütücü kurul olan UNESCO tarafından hazırlanmıştır. Vizyon ve stratejileri ise UNECE geliştirmiştir. Birleşmiş milletlere üye olan Türkiye de belirlenen çerçeve doğrultusunda örgün ve yaygın eğitimde sürdürülebilirlik konusunu ele almıştır (Bölgesel Çevre Merkezi (REC) Türkiye, 2013).

UNECE'nin SKE amacına ulaşmak için belirlediği hedefler arasında; Sürdürülebilir kalkınmayı eğitimcilerin öğretim programlarında uygulayabilmesi için gerekli becerilerle donatılması, sürdürülebilir davranışların kazandırılması, süreç ve çözüm odaklı, katılımcı bir anlayışla çeşitli eğitim yöntemlerinin uygulanması bulunmaktadır. “Geleneksel olanların yanı sıra tartışmayı, kavramsal ve algısal haritalandırmayı, felsefi sorgulamayı, değerlerin açıkça ortaya konmasını, sınıf dışı öğrenmeyi, öğrenci tarafından yürütülen projeleri, iyi uygulama analizini ve problem çözme kapsaması” yer almaktadır (Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim Mevcut Durum Raporu, 2012).

Sürdürülebilir kalkınma eğitimi, küresel, toplumsal, çevresel ve ekonomik sorunlara karşı çağdaş çözümler üreten yarının liderleri, öncüleri olan bireyleri ve bilinçli bireylerden oluşan toplumları yetiştirmede önemlidir. Hükümetler, sivil toplum kuruluşları, çevre örgütleri daha sürdürülebilir bir gelecek için sorumluluk üstlenmeli (Verschuere, 2021) ve çalışan, işçi, öğrenci olmak üzere toplumun her kesimine ulaşmalı, eğitim yoluyla bu bilinci vermelidir. Bu yaklaşımla hareket eden Birleşmiş Milletler 2005 – 2014 arası yılları “Eğitim Yılı” ilan ederek sürdürülebilirlik için eğitim olarak da adlandırılan kalkınma planını üye devletler aracılığıyla uygulamaya koymuştur. Bu planla dünyada eşit, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir eğitim amaçlanmaktadır. Toplumsal dönüşüm amaçlı bu eğitimde politika geliştirme, planlama, programı uygulama, müfredat oluşturma (Clarke and Hulbert, 2016; Noyl vd., 2017; Kara ve Eriçok, 2017; Öztürk, 2017; Mamur, 2017b; Bekir ve Aydın, 2017; Wilson, 2018; Gülersoy vd., 2020; Korkmaz, 2020; Khan, 2021; Menteşe ve Peker, 2022), öğretim, öğrenme ve değerlendirme, kamu bilinci yaratarak daha sürdürülebilir toplumlar oluşturmada etkilidir (ESD Sourcebook, 2012). Nitelikli eğitim, genel hatlarıyla okul öncesinden başlayarak (Öcal ve Çavdar, 2019; Şahin ve Utuş, 2019; Şeren ve Mert, 2020; Polat ve Bulut, 2021; Özyıldırım ve Ömeroğlu, 2022) ilköğretim, ortaöğretim (Bulut, 2018; Çiçek ve Doğan, 2018; Öner ve Konuklu, 2019; Ateş, 2020; Bayrakdar ve Anılan, 2021; Tuncay ve Arslan, 2022) ve yüksek öğretim (Güler ve Öztekin, 2018; Şahin ve Utuş, 2019; Türk ve Demiral, 2019; Yurtkulu ve Yavlak, 2022) gibi eğitimin tüm kademelerinde ve tüm yaş aralığında öğrenenleri içinde bulundukları toplumun bir parçası yapabilmek için özgür, yaratıcı düşünmeyi destekleyen, kapsayıcı, gerekli beceriyi edineceği ve eşit haklara sahip olacağı bir eğitim süreci olarak düşünülebilir (*Herkes İçin Eğitim (EFA) Küresel İzleme Raporu* UNESCO, 2012). Eğitim ve kültür alanlarında hazırlanan uluslararası raporlarda da belirtildiği üzere eğitim, bireylerin kendilerini ifade etmelerine, olayları eleştirel bir gözle değerlendirmelerine ve kültürlerini daha iyi tanımalarına (Sclater, 2016; Henrich, 2021; Erikan, 2020) olanak sağlar (*Road Map for Arts Education; Arts Education Partnership*

UNESCO, 2006). “Görsel algısı gelişmiş, kendini sanatsal yollarla ifade edebilen, içinde yaşadığı kültürü önce tanıyan, öğrenen, koruyan ve gelecek nesillere taşıma sorumluluğunu üstlenen, dünya kültür mirasına saygılı, yaratıcı ve yapıcı bireylerin” yetiştirilmesinde sanat eğitiminin büyük bir payı bulunmaktadır (Buyurgan ve Buyurgan, 2012). Sürdürülebilir bir gelecek için toplumsal uyumun temel araçlarından biri olan sanat eğitimi, sorunlara dair farkındalık yaratmada ve sorunların çözümünde (Yakamovich and Wright, 2021; Yurtkulu ve Yavlak, 2022; Yılmaz Özden ve Anagün, 2022) destekleyici bir unsurdur (www.iksv.org).

Bireye verilen sanat eğitimi, onun üstün yeteneklere sahip bir sanatçı olmasını gerektirmez. Görsel sanatlar dersi öğretim programının özel amaçlarında estetik bilince sahip, kendini ifade edebilen, kültürel mirası koruyup değer veren, diğer kültürlerle saygı duyan bireyler yetiştirilmesi vardır (MEB, 2018). Alana özgü becerilerde, kazanımlar yoluyla analiz, yorumlama ve değerlendirme yapabilen, geleneksel ve çağdaş sanat materyallerini kullanabilen (Kınam Dokuzlar, 2018; Leonard, 2022; Yurtkulu ve Yavlak, 2022), özgün çalışmalar oluşturan, sanatın anlamını ve değerini bilen, yaratıcı sürecin farkında bireyler (Mamur, 2017a; Sesigür, 2018; Yılmaz Özden ve Anagün, 2022) yetiştirmek hedeflenmektedir. Görsel sanatlar programı’nda her sınıf düzeyi için öğrenciden beklenen yeterlikler, üç öğrenme alanına bağlı kazanımlar yoluyla verilmektedir. Kazanımlar, öğrenme alanı özelliklerine ve çocukların gelişim düzeylerine uygun olarak hazırlanmıştır. Kazanımların sıralama olmaksızın bir bütünlük içinde birbirleriyle ilişkilendirilerek ele alınıp, eğitim öğretim yılı boyunca tamamının öğretmenler ve eğitim kurumları rehberliğinde gerçekleştirilmesi beklenmektedir. Görsel sanatlar programında esas olan öğrenme alanları: Görsel İletişim ve Biçimlendirme, Kültürel Miras, Sanat Eleştirisi ve Estetikdir. Öğretmenlerden beklenen kazanımlar yoluyla; görsel iletişim kuran, sanata ve sanatçıya saygı duyan, sanatın inanışları iletmede bir araç olduğunu, sanat eserinin ise duygu ve düşünceleri ifade etmedeki gücünü, kültürün ve sanatın birbirini şekillendirdiğini fark eden bireyler yetiştirmesidir (Görsel Sanatlar Öğretim Programı, 2018). Bu bağlamda öğretmenler, verilecek eğitimde yol gösterici, kazanımları çeşitli etkinliklerle edindirmeye çalışacak olan rehberlerdir.

Sürdürülebilirlik kavramı ve sürdürülebilir kalkınma eğitimine yönelik hazırlanmış olan yurt içi ve yurt dışı çalışmalara dair literatür araştırmaları incelendiğinde yurt içinde ve yurt dışında sürdürülebilir kalkınma eğitimi ile ilgili çalışmaların genellikle öğretmen ve öğrencilerin sürdürülebilirlik kavramını nasıl anlamlandırdığına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik olduğu görülmektedir. Yurt dışında yapılan çalışmalarda, sürdürülebilir kalkınma eğitiminde müfredat oluşturma ve program geliştirme çalışmalarının (Inwood and Taylor, 2012; Clarke and Hulbert, 2016; Moravski, 2020; Henrich, 2021) yerel ve ulusal

bağlamda yeterli düzeyde olmadığı belirlenmiştir. Türkiye’de yapılan çalışmaların ders etkinliklerinde sürdürülebilirlik kavramı üzerinden yapılan uygulamaları esas alan öğretmen görüşlerine (Davis vd., 2014; Engström and Svenson, 2016; Bulut, 2018; Şeren ve Mert, 2020; Gustafson, Marlene and Morawski, 2020; Polat ve Bulut, 2021a) ve öğrenci görüşlerine yönelik olduğu (Burmeister and Eilks, 2013; Mamur, 2017; Noyl vd., 2017; Ateş, 2020; Biçer ve Okyay, 2020; Türk ve Demiral, 2021; Tuncay ve Arslan, 2022) görülmektedir. Sanat eğitimi alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde sürdürülebilirlik eğitime yönelik grafik tasarım, illüstratif çalışmalar, sanatçı görüşleri üzerine gerçekleştirilmiş araştırmalarla (Kınam Dokuzlar, 2018; Sesigür, 2018; Yakamovich and Wright, 2021; Yurtkulu ve Yavlak, 2022), yüksek öğretimde program geliştirmeye yönelik araştırmalarla (Inwood and Taylor, 2012; Clarke and Hulbert, 2016; Sclater, 2016; Kara ve Eriçok, 2017; Noyl vd., 2017; Henrich, 2021; Menteşe ve Peker, 2022), okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim öğrencilerine yapılan ders içi uygulamaları ele alan çalışmalarla (Şeker, 2017; Wahlstrom, 2018; Tauritz, 2019; Korkmaz, 2020; Akgün, 2021; Yılmaz Özden ve Anagün, 2022) ve öğretmen - öğrenci görüşlerine yönelik araştırmalarla (Dağ, 2020; Mamur, 2017; Şeren ve Mert, 2020; Tarı, 2021) karşılaşılmaktadır.

Yapılan bütün bu araştırmaların çoğunluğunda sürdürülebilir çevre eğitimi; program inceleme çalışmaları, okul öncesinden başlayarak ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim öğrencilerine yönelik uygulamalar üzerinden ve uygulamaya katılan öğretmen ve öğrencilerin görüşleri üzerinden ortaya koyulmuştur. Sürdürülebilir sanat eğitimi ile ilgili çalışmaların problemin hızlı artışına oranla az sayıda olduğu ve görsel sanatlar öğretmenlerinin görüşlerine başvurulmuş çalışmaların (Şeren ve Mert, 2020; Polat ve Bulut, 2021; Özyıldırım ve Ömeroğlu, 2022) önerilen örnek uygulamalar sunularak gerçekleştirildiği görülmüştür. Yapılan çalışmalar incelendiğinde, öğretim etkinliklerinin yapılandırılmasında sürdürülebilirlik konusunu görsel sanatlar ders programında yer alan öğrenme alanlarına bağlı kazanımların öğretmenlerce uygulanabilirliği açısından inceleyen herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın alandaki bu boşluğu dolduracağı ve sürdürülebilirliği görsel sanatlar dersi programında yer alan öğrenme alanlarına bağlı kazanımlar yoluyla edindirme konusunda öğretmen görüşlerini ortaya koyarak sanat eğitimi alanına katkı sunacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırma Soruları

Bu araştırmada, görsel sanatlar öğretmenlerinin sürdürülebilirlik kavramını kazandırmaya yönelik görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Öğretmenlerin görsel sanatlar dersi yoluyla sürdürülebilirliğin sağlanması konusunda;

1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme öğrenme alanı kazanımlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Kültürel Miras öğrenme alanı kazanımlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Sanat Eleştirisi ve Estetik öğrenme alanı kazanımlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Yapılan araştırmada, sürdürülebilirliği görsel sanatlar dersi programında yer alan öğrenme alanlarına bağlı kazanımlar yoluyla edindirme konusunda görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Sanat, kişinin hayal gücünü, yaratıcılığını, duygularını ve düşüncelerini ifade etmede kullandığı bir yöntemdir. “Sanat, bireyin yaşadığı toplumda etrafında olup bitenlere karşı kendini farklı biçimlerde ifade edebildiği bir süreçtir” (Alakuş ve Mercin, 2011, s.1). Karaca’ya (2019) göre sanat, doğal çevrenin kirletilmesi, kaynakların tüketilmesi ve endüstriyel atıklarla tahrip edilmesi gibi çevre sorunları konusunda toplumu bilinçlendirme rolünü üstlenmiştir. Sanat eğitimi ise toplumları tehdit eden kültürel, politik ve toplumsal sorunlara ve bu sorunların çözümüne dair farkındalık yaratılması sürecidir (İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSŞ), 2014). Sanat eğitiminin amacı; sorgulayan, araştıran, kendine güvenen ve yeni şeyler üretebilme yeteneği olan bireyler yetiştirmeye katkı sağlamaktır. Öğrencilerde doğaya karşı duyarlılık, kaynak tüketiminde farkındalık ve sürdürülebilir bir gelecek için davranış kazandırılması eğitim yoluyla sağlanabilir. Sürdürülebilirliği sağlamak ve devam ettirmek için davranış değişikliği yaratmak gerekir. Asıl sorun, çevre dostu, korumacı davranışın eğitim durumlarında nasıl teşvik edileceğidir. Sürdürülebilirliği sağlamanın ve devam ettirmenin yolu, öğrencilerin sürece dahil edilmesi ile mümkündür. Öğrencilerin etkin katılımıyla çevre eğitime ve sürdürülebilirlik kavramına karşı olumlu tutum geliştirmede, farkındalığı arttırmada ve davranışsal değişiklikler yaratmada etkili ve sistemli bir eğitim için, daha fazla kişiye ulaşma aracı olarak öğretmenin sorumluluk alması, rol model olması ve sürdürülebilir bir yaşam biçimini öğrencilere aktarması beklenmektedir. Öyleyse öğretmenlerin sürdürülebilir kalkınma eğitimi konusunda bilgi birikimi, bakış açısı ve değerler bakımından iyi donatılmış olması, kişisel olarak sürdürülebilirliği özümsemesi ve derslerinde, okul etkinliklerinde uygulamalarda bulunması gerekir.

Öğrencilerin görsel sanatlar dersinde sürdürülebilir bir gelecek için gerekli değerlere, bilgi, beceri ve tutuma sahip olmasında, doğal ve atık malzemeleri kullanarak bunları sanatsal ürüne çevirmede, kaynakların sürdürülebilirlik çerçevesinde kullanılmasında ve bunlarla ilgili kazanımları hayatının tüm süreçlerinde uygulamasında öğretmenin yürüteceği eğitim

programı ve öğretim yöntemleri etkilidir. Buradan hareketle bu araştırma, görsel sanatlar öğretmenlerinin, sürdürülebilirlik kavramını görsel sanatlar öğretim programında belirlenen öğrenme alanlarına bağlı kazanımlar yoluyla edindirmeye yönelik görüşlerinin ortaya konması açısından önemlidir.

1.5. Varsayımlar

- Araştırmada katılımcıların, gönüllülük esasına dayalı olarak katılım sağladıkları, samimi ve doğru cevaplar verdikleri varsayılmıştır.
- Araştırma kapsamında kullanılan veri toplama aracının (anket) araştırma problemine cevap oluşturacak bulguları sağlayacak nitelikte olduğu varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

- Görsel sanatlar dersi öğretim programı ile sınırlıdır.
- Programın iskeletini oluşturan üç öğrenme alanı ve bunlara bağlı kazanımlarla sınırlıdır.
- Sürdürülebilirlik kavramı ile sınırlıdır.
- İlköğretim ikinci kademedeki bu dersi yürütmekte olan ya da daha önce yürütmüş olan görsel sanatlar öğretmenleri ile sınırlıdır.
- 2022-2023 eğitim-öğretim yılında ankete katılan gönüllü 125 görsel sanatlar öğretmeni ile sınırlıdır.
- Araştırmanın veri toplama sürecinde toplanan veriler, kullanılan veri toplama aracıyla (anket) elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Çevre: İnsanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır (csb.gov.tr).

Çevre eğitimi: Çevre sorunlarının farkında ve buna duyarlı; çevre sorunlarına karşı olumlu tutum, bilgi ve beceri sahibi; bu sorunların çözümünde aktif rol alabilecek toplumun her kesiminde çevre bilincinin geliştirilmesi (UN-UNEP).

Sanat: Duygu ve düşünceleri renk, çizgi, biçim, ritim ,ses, söz gibi araçlarla kişisel bir üslupla ifade etme çabası, sezgi yoluyla özgün ürünlerin ortaya koyulduğu ruhsal bir faaliyet (Artut, 2013).

Sanat Eğitimi: Sanat eğitimi, herkes için gerekli olan, bireyin yaratıcı gücünü ve birikimlerini açığa çıkaran, sanattan anlayan ve sanatı destekleyen, dünyayı anlama, anlamlandırma ve yorumlama yolunda bireye verilen eğitimidir (Artut, 2013).

Sürdürülebilirlik: “Bugünün gereksinimlerini, gelecek kuşakların da kendi gereksinimlerini karşılayabilme olanağından ödün vermeden karşılamak” (Brundtland Raporu, 1987), ana kaynakları tüketmeden çevresel, toplumsal ve ekonomik çözümler üretmek olarak tanımlanmıştır.

Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi: Sistematik düşünme, işbirliği, etik ve değerler, eleştirel düşünme ve yaşam boyu öğrenmeden yararlanarak bilgi, beceri ve değerleri kazandırma sürecidir (UNECE).

Kazanım: Öğrencinin, bir dersi öğrenme sürecinin sonunda bilmesi, tasarlaması ve uygulaması gereken bilgi, beceri ya da tutumlar, sergilemesi gereken özelliklerdir (uludag universitesi bologna sureci, 2019).

Öğretim programı: Her bir ders için öğrencilerin ulaşması beklenen genel amaçları, bilgi, beceri ve tutumları ifade eden kazanımlar ile kullanılacak öğretim ve değerlendirme yöntem, teknik ve stratejilerine ilişkin açıklama, yönlendirme ve uyarıları kapsayan, öğretmene eğitsel liderliğinde rehberlik yapan programdır (MEB öğretim programlarını izleme ve değerlendirme sistemi).

Örgün eğitim: Okul öncesinden yükseköğretime kadar belirli yaş grubundaki öğrencilere yönelik, aşamalılık özelliği taşıyan, milli eğitimin amaçlarına uygun olarak, zorunlu ve düzenli verilen eğitimidir (Görgeç, 2019).

Yaygın eğitim: Her yaş grubundaki bireylere yönelik, örgün eğitimi destekleyen, ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda beceri edindirmeyi amaçlayan, yaşam boyu sürebilecek eğitimidir (Görgeç, 2019).

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Günümüzde sıkça karşımıza çıkan “sürdürülebilir kalkınma eğitimi” kavramı, doğaya ve çevreye verilen zarara karşı eğitim yoluyla çözüm önerileri sunmaktadır. Bu araştırmada sürdürülebilirlik; Küresel ve Yerel Bağlamlarda Sürdürülebilir Kalkınma, Sürdürülebilir Kalkınmada Sanat, Sürdürülebilir Kalkınma Perspektifinden Sanatta Malzeme Temelli Üretimler, Sürdürülebilir Kalkınmada Sanatçının Rolü, Sürdürülebilir Kalkınmada Sanat Eğitiminin Rolü, Görsel İletişim ve Biçimlendirme Öğrenme Alanı Kazanımlarıyla İlişkili Sürdürülebilirliğe Yönelik Uygulama Önerileri, Kültürel Miras Öğrenme Alanı Kazanımlarıyla İlişkili Sürdürülebilirliğe Yönelik Uygulama Önerileri, Sanat Eleştirisi ve Estetik Öğrenme Alanı Kazanımlarıyla İlişkili Sürdürülebilirliğe Yönelik Uygulama Önerileri, Ulusal ve Uluslararası Alanyazında Sürdürülebilirlik ile İlgili Araştırmalar, Ulusal Alanyazında Sürdürülebilirlik ile İlgili Araştırmalar, Uluslararası Alanyazında Sürdürülebilirlik İle İlgili Araştırmalar başlıkları altında ele alınmıştır.

2.1. Küresel ve Yerel Bağlamlarda Sürdürülebilir Kalkınma

Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) 1972 yılında Stockholm’de düzenlenen Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı (United Nations Conference on Human Environment, UNCHE) sonucunda alınan bir kararla kuruldu. Ekonomi ve çevre ilişkisi ile ilgili çalışmalar, bölgesel ve küresel düzeyde araştırmalar yapılarak çevreyle ilgili eylem planları ve sözleşmeler oluşturuldu. Sürdürülebilirlik sözcüğü günümüzdeki anlamıyla ilk kez Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (WCED) tarafından 1987 yılında yayınlanan “Ortak Geleceğimiz” adlı Brundtland Raporu’nda tanımlanmıştır (Bölgesel Çevre Merkezi (REC) Türkiye, 2013). Rapora göre, hızla gelişen ekonomik büyümenin durdurulamayacağı belirtilmiş, kullanılan yöntemlerin değiştirilmesi gerekliliğinin altı çizilmiş ve sürdürülebilir kalkınmanın tanımı yapılmıştır. Sürdürülebilir kalkınma: “Bugünün gereksinimlerini, gelecek kuşakların gereksinimlerini karşılama yeteneğinden ödün vermeden karşılayan kalkınma” olarak tanımlanmıştır (World Commission on Environment and Development (WCED), 1987). Raporda sürdürülebilir kalkınma üç başlık altında değerlendirmiştir. Bunlar; çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlardır. Sürdürülebilir kalkınma ile tüm dünyanın ortak problemleri olan çevre kirliliğine karşı günümüzü ve geleceğimizi güvence altına almanın ancak doğal kaynakların tüketimini yavaşlatarak ve gelecek nesillere ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir çevre bırakarak mümkün olacağı belirtilmektedir (WCED, 1987). Brundtland Raporu: Nüfus Artışı, Kentleşme, Sanayileşme, Gıda Güvenliği, Enerji, Türler ve Ekosistemler başlıkları altında değerlendirilmiştir (REC Türkiye-Mevcut Durum Raporu, 2012). Rio Konferansı 1992

yılında, ekonomik ve çevresel kalkınmanın yanı sıra toplumsal boyutun da birlikte ele alındığı, küresel çevre ve kalkınma sistemini koruma hedefi doğrultusunda devletlerin, sektörlerin, yönetimlerin, sivil toplum örgütlerinin işbirliği ile BM Stockholm Çevre Konferansı Deklarasyonu’nu uygulamaya koymayı amaçlayarak düzenlenmiştir. Konferansta, ulusların ortak çalışmasıyla dünyadaki kaynakların tasarruflu kullanımının sağlanabileceği ve tasarrufun önemi vurgulanmıştır. 2000 yılında Birleşmiş Milletler Bin yıl Kalkınma Hedefleri Bildirgesi 189 üye ülke tarafından imzalanmıştır. Türkiye de bu bildirgeyi imzalayan ülkeler arasında yer almaktadır. Bin Yıl Kalkınma Hedefleri sonrasında 2002’de Johannesburg Zirvesi’nde, üç temel konu vurgulanarak sürdürülebilir kalkınmanın ana çerçevesi belirlenmiştir. Bunlar, sürdürülebilir olmayan üretim ve tüketim kalıplarının değiştirilmesi, yoksullukla mücadele, doğal kaynakların ekonomik ve sosyal kalkınmayı destekleyecek şekilde korunması konularıdır. 2012 yılında Rio+20 “İstediğimiz Gelecek” başlığıyla toplanmış, sürdürülebilir kalkınmaya ulaşmada eğitimin rolü vurgulanmıştır (The Future We Want, 2012). Raporda SKE’nin On Yılı bağlamında, yaygın ve örgün eğitimde sürdürülebilirlik eğitiminin yer almasının önemine vurgu yapılmış, devamlılığına dikkat çekilmiştir. Sürdürülebilir bir yaşam anlayışı toplumsal, ekonomik ve çevresel değerlerin davranış ve tutum olarak toplumun her kesiminde benimsenmesi ve uygulamaların hayata geçirilmesi ile mümkündür. Bu dönüşümü sağlamada en etkili ve kalıcı yollardan biri eğitimidir. Bu bağlamda eğitimde, sürdürülebilir kalkınma için eğitim konusu önem kazanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, sürdürülebilir kalkınma konusunun gündem olduğu birçok uluslararası sözleşmenin taraflarından biridir. Uluslararası zirvelere 1972 yılından bu yana aktif olarak katılım sağlamaktadır. Çevre Bakanlığı’nın farklı sivil toplum kuruluşlarından destek alarak hazırlamış olduğu Sürdürülebilir Kalkınma Raporu (Çevre Bakanlığı, 2002) Johannesburg’da (2002) düzenlenen Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi’nde (Rio+10) sunulmuştur. Raporda biyolojik çeşitliliğin korunması, iş dünyası ve sanayileşme, yoksulluğun önlenmesi, yönetim, bilgi ve iletişim, iklim değişikliği konuları sürdürülebilir kalkınma kapsamında ele alınmıştır. Bu rapor, çeşitli kamu kurumlarıyla paylaşılmış ortak bir yolda ilerlemenin ilk adımları atılmıştır. 2004 yılında Ulusal Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu kurulmuş ancak günümüzde komisyonun geçerliliği ortadan kalkmıştır. 2011 yılından itibaren ulusal kalkınma planlaması Kalkınma Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. 2012 yılında “Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Raporu” hazırlanmış, raporda sosyal, ekonomik ve çevresel gelişmelere yer verilmiş, Türkiye’nin

sürdürülebilirlik konusundaki Yol Haritası ve Yeşil Büyüme Yaklaşımı ortaya koyulmuştur (Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Raporu: Geleceği Sahiplenmek, 2012).

2.2. Sürdürülebilir Kalkınmada Sanat

2.2.1. Sürdürülebilir Kalkınma Perspektifinden Sanatta Malzeme Temelli Üretimler

İlk insandan bugüne biçimlendirme isteği hep var olmuştur. Yaşadığı çevreyi, doğayı gözlemleyen insanoğlu bu gizemi anlamaya, anlamlandırmaya, çözmeye çalışmıştır. Bilinmeyen bir tarihte başlayan bu serüven boyunca insan büyük bir yol kat etmiş, doğayı ihtiyaçları doğrultusunda biçimlendirerek zamanla teknikte, bilimde, sanatta başarılarla imza atmıştır. Ancak bunu yaparken bilerek ya da bilmeyerek doğanın dengesini değiştirmiştir. Bu biçimlendirme sürecinde ihtiyacı olan aletleri, malzemeyi de doğadan karşılamış, gereksinimleri doğrultusunda amacına hizmet edecek şekilde kullanma becerisini geliştirmiştir. İnsanoğlu aletlerini yapmada taş, ağaç, kemik, hayvan tüyü-kılı vb. gibi doğal malzemeleri kullanmıştır. Avcı toplayıcı olduğu ilk çağlarda bu malzemeleri bilinmez güçlere karşı kendini savunmak amacıyla çeşitli formlara dönüştürerek korunmayı amaçlamışlardır. Primitif sanat, ilkel toplumların kültürel gelişimleri içinde doğmuş bir ritüeldir. Korunmak amaçlı günlük ve dini törenlerde yaptıkları sanat eseri, estetik değere sahip bir eşyadan çok toplumsal amaçlara hizmet eder ve dinsel nitelikte kullanılır. Doğa, yaratım sürecindeki sanatçının malzeme kaynağıdır (Örnek, 1995). Sanatın ortaya çıkmasına, anlam kazanmasına ve devamını sağlamaya dil, inanç, doğa vb. yaklaşımlar zemin oluşturmuştur. Doğada mevcut olan malzemeyi sanat yapıtına ekleyerek günlük yaşamda, dini törenlerde ve ritüellerde yaşamın içinden malzeme kullanımı ile sürdürülebilirlik sağlamışlardır.

Resim 1. İsrail taş maskeleri

<http://www.sanatatak.com/view/maskeler-nasil-ortaya-cikti>

Bulunan en eski maskenin İsrail topraklarında olup, 9 bin yıl öncesine ait taş maskeler (Resim 1.) olduğu düşünülüyor. Kullanılan teknik, oyma şekli benzer özellikler (boş göz yuvaları, kesik burun, dudaksız ve açık ağız vb. gibi) gösterse de her kültürün kendine özgü kullanım alanları olduğu varsayılıyor. Avrupa'daki ilk örneklerin M.Ö. 13.000'de Les Trois Freres (Fransa) mağara duvarlarına resmedilen şaman figürünün takmış olduğu hayvan maskesi olabileceği düşünülmektedir. Maske takmış bir şaman, dini ritüel boyunca kutsal ruhlar ve hayvan ruhları ile bağlantıya geçmeyi amaçlamaktadır. Av ritüelleri sırasında şamanın, dağ keçisi, bizon, geyik maskesi ile dansı tasvir edilmiştir. Bu maskelerin av hayvanlarının kafa ve derilerinden yararlanılarak ayin sırasında kafaya geçirilmek üzere hazırlandığı düşünülmektedir.

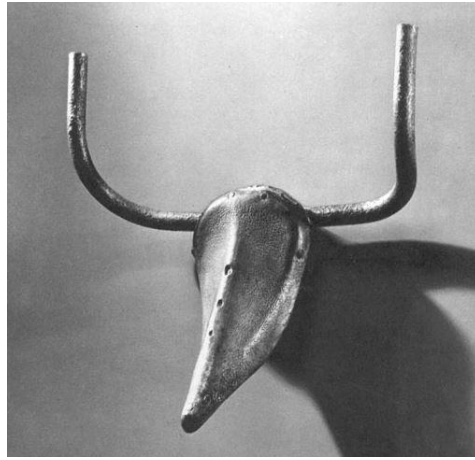
Resim 2.CHOKWE Kabilesi Kadın Maskesi

<https://www.youtube.com/watch?v=wfeCsrcJWfk>

Afrika geleneksel maskelerinde (Resim 2.) ise ahşap kullanımı ön plandadır. Yüze ya da tüm vücuda giyilecek şekilde hazırlanan maskelerin yapımında ağaç kabukları, hayvan dişleri, kemikleri, tüyleri ve boynuzları, deniz kabukları, kumaş, bronz, bakır levhalar, seramik parçalar kullanılmıştır (Özşahin, 2020). Toplumsal bir oluşum olan sanat, doğada bulunan her malzemenin yeniden kullanımına imkân sağlamaktadır.

Sanat, her toplumda farklı görünümde, felsefi zeminlerde ve farklı kaygılarla ortaya çıkmaktadır. Mağara resimleriyle yaşantısını ve doğayı tanımlamaya çalışan insan zamanla gelişmiş ve kullandığı malzeme değişmiştir. Yerleşik hayata geçen insanoğlu mağara duvarlarına çizmiş olduğu resimleri artık deri parçalarına, çömleklere, parşomenlere çizmeye devam etmektedir. Günlük yaşam ve özel törenleri konu alan insanın sanat ile vermek istediği bir mesaj vardır.

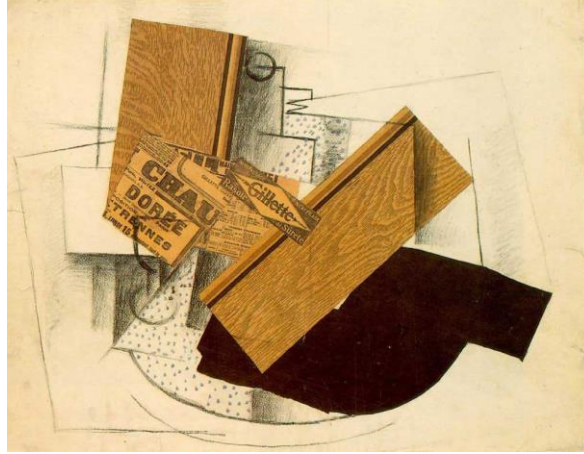
Değişim ve dönüşüm içinde olan sanat üslupları yaşadığı çevrenin uyaranları ve olayları karşısında şekillenmekte, yeni bir forma bürünmektedir. Gelişen teknoloji, kâğıt ve boya kullanımının yanı sıra metalleri, telleri, ambalaj atıklarını, insanların kullandıklarından geriye kalanları da sanat malzemesine dönüştürmüştür. Bu bağlamda, 1912 yılına gelindiğinde Kübist resimlerde biçimin parçalanmasıyla tek kaçıslı perspektif anlayışı reddedilmiş, tuval üzerinde farklı malzemeler kullanılmaya başlanmış, form ve yüzeylerde sınırlar sorgulanmıştır (Hasırcı ve Coşkun Onan, 2020). Pablo Picasso'nun gitarı kübist akıma aynı zamanda da sanat objesine farklı bir bakış açısı getirmiştir. Malzemenin sanatsal dönüşümü sürecini başlatan şey, iki boyutlu bir yüzeye gazete parçaları, kumaş, dal, taş, metal gibi nesnelerin eklenmesi ve bu uygulamaların klasik sanat anlayışının dışına çıkmasıdır. Picasso, atık kumaş ve kağıtlardan oluşturduğu kolaj çalışmaları ile günümüz sanat anlayışına da yön vermiştir. Pablo Picasso ve George Braque deneysel çalışmalarında her an etrafta bulabileceğimiz gazete, dergi, duvar kâğıtları, muşamba ve ambalaj gibi 'buluntu nesneleri' malzeme olarak kullanmalarıyla maddesel bir nitelik kazandırmışlardır. Bu bizleri nesnenin kendisinin de sanat yapıtı olabileceği düşüncesine götürmüştür.

Resim 3. Pablo Picasso, Boğa Başı

<https://kavrakoglu.com/cagdas-sanata-varis-41-kubizm-2/>

Picasso, geleneksel yöntem, teknik ve malzemelerden sıyrılarak yeni arayışlar içine girmiş, bu bağlamda arayışları sonucunda form oluşturmaktan çok endüstriyel materyalleri bir araya getirerek bir bütünlük, bir anlam içinde farklı ve yeni bir bakış açısı geliştirmiştir. "Boğa Başı" isimli yapıtında hurdalıkta bulduğu paslanmış gidon ve bisiklet selesinin kaynakla birleşmesiyle (Resim 3), "Gitar"ı ise metal levha parçaları ve tellerin bir araya getirilmesiyle oluşturmuştur.

Resim 4. George Braque, Masada Jilet

<https://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-b/braque-georges/georges-braque-masada-jilet-naturmort-1438/>

George Braque'ın "Masadaki jilet" adlı çalışmasında ise gazete parçaları ve ahşap görünümlü bir kâğıt parçası dikkat çekmektedir (Resim 4). Düzenlemesinde farklı dokuları (gazete, duvar kâğıdı, tel, tahta, bilet, etiket) bir arada kullanarak çalışmasına boyut katmayı amaçlamıştır. Endüstriyel malzemenin sanatta kullanımı döneme damgasını vurmuş, sanat tarihinin dönüşümünde bir ilk olarak yerini almıştır.

Resim 5. Vladimir Tatlin, Köşe Karşıt Rölyef

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Counter-relief_by_V.Tatlin_%281914,_GRM%29_by_shakko_01.jpg

Yapıtlarında arka fon olarak duvar veya köşeleri kullanan Vladimir Tatlin, çalışmasını mekânın, üzerine asıldığı duvarın ya da köşenin bir parçası haline getirir (Resim 5). Tahtadan, metalden veya camdan yapılmış nesneleri mekân içinde, kendi varlıkları ile hiçbir şeyi temsil etmeyi hedeflemeden estetik bir nesne oluşturacak şekilde sunar (Kırlangıç, 2006). Böylece resim yüzeyi, yanılsama ve form üzerinden sanatın geleneksel sınırları sorgulanmaya başlanmıştır.

Resim 6. Marcel Duchamp, Çeşme

<https://gazetesanat.com/bir-sanat-eseri-onunde-marcel-duchampdan-cesme>

Dadaizm ile birlikte sanat eserinin ne olduğu sorusu gündeme gelmiştir. Duchamp'ın, 1917'de "R.Mutt" imzasıyla sergilediği endüstri ürünü olan porselen pisuarı (Resim 6), sanat eserinin heykel veya tuvalden ibaret olmadığını göstermiş ve sınırları yıkmıştır (Hasırcı ve Coşkun Onan, 2020). Marcel Duchamp, birçok sanatçıya ve sanat hareketine öncü olmuş, kavramsal kalıplara bağlı kalmadan sanat eseri yapılabileceği düşüncesini benimsetmiştir. Ona göre "nesne" sanat eseri olabilir çünkü sanatçı ona bu şekilde anlam katmış ve tasarlamıştır. Böylece atık nesneler ve endüstriyel ürünler plastik değerleri olan yeni bir sanatsal obje haline dönüşmüştür.

Resim 7. Kurt Schwitters

<https://www.e-skop.com/skopbulten/dadanin-100-yili-kurt-schwitters-merz-dada/3073>

Kurt Schwitters, 1917-1918 arası Kübizm ve Dışavurumculuk'dan etkilenmiş, 1918 yılında 'Merz' adında bir Dada akımı yaratmış, farklı malzemelerden yeni bir bütün yaratmayı amaçlamıştır (Elsner & Cardinal, 1997). Gündelik hayatta elinin altında olan nesneleri (çöpleri, atıkları) bir araya getirerek tuvale çiviyle ya da yapıştırarak sabitlemiş, bu yolla

geleneksel olanla ve sanat tarihiyle ilişki kurmayı amaçlamıştır. Tramvay biletleri, etiketler, tel, sicim, teneke kutular, kırık tahta parçaları, cam kırıkları vb. gibi atık malzemelerden, hurdadan konstrüksiyonlar, kolajlar oluşturmuştur. Schwitters'e göre bu sayede değersizleşen, atık haline gelen malzeme birbiriyle anlamlı bir bütünü oluşturup kendine has niteliğini kaybederek yeni bir amaç için kullanılmış, resmin parçası haline gelmiştir (skopbülten, 2016).

1960'lı yıllarda nüfustaki kontrolsüz büyüme, endüstrinin gelişimi ve tüketimin artışı, çevre kirliliği gibi pek çok sorun doğaya verilen tahribatı gündeme getirmiştir. Sanattaki doğa temsilleri dönüşüme uğramış, tarih boyunca doğadan esinlenen sanatçılar; galeri, müze ve stüdyoların dışına çıkarak, doğa ve kendisi arasındaki mesafeyi tamamen ortadan kaldırmıştır (Hasırcı ve Coşkun Onan, 2020).

Resim 8. Andy Goldsworthy, Düzenleme

<https://bigumigu.com/haber/yaprak-dal-ve-tas-duzenlemeleriyle-yaratilan-gecici-sanat-eserleri>

Andy Goldsworthy düzenlemelerini, yaprak, dal, taş gibi doğadan seçtiği hassas, kısa ömürlü materyallerle çevresel koşulların ve zamanın yok edebileceği biçimde düzenleyerek, kemerler, delikler, taş yığınları, boşluklar, kıvrımlar, daireler oluşturmaktadır (Resim 8). “Uygarlık tarihinin görsel veri tabanı, daire formunun bütünleştirici, güçlü ve kusursuz simgesel niteliğine dair birçok kayıtlı doludur” (Erim ve Coşkun Onan, 2021, s.963). Andy Goldsworthy de sonsuz döngü, zaman, yeniden doğuş gibi çağrışımlar yapan daire formu ile simgesel bir anlatım yolunu kullanmıştır. Doğa ile bir bütün olma, doğaya teslim olma amacı ile çalışmalarını doğanın yok etme sürecine bırakmaktadır (Kozlu, 2018).

Sanatçılar, sanat ve doğa ile ilişki kurmuş, sanat eserini metalaştıran galeriden kurtarmıştır. Galeri mekânları ifadeyi sınırlayan ve özgürleşmeye engel olan yerler olarak görülmüştür (Hasırcı ve Coşkun Onan, 2020). Kozlu'ya (2018) göre insanoğlu kirlettiği, tükettiği ve doğal kaynakları bitirme noktasına getirdiği dünyasında tüketerek yaşamaya

devam etmektedir. Ancak yaptıklarının farkına vararak çevreci yaklaşımlarla yeniden yapılandırmaya, tüketim hızını yavaşlatmaya, çözümler üretmeye ve farkındalık oluşturmaya başlamıştır. Doğanın tahribatı ve tüketimin sınır tanımaz hızı sanatçılar tarafından da konu edinilmiş ve sanatçı, sanatla doğayı koruma anlayışıyla üretim yapmıştır. Onu iki boyutlu yüzeye aktarmanın ötesinde doğa üzerinde gerçekleştirdikleri müdahaleler ile ekolojik sanatı ortaya koymuşlardır. Taş, toprak, dal, yaprak vb. gibi doğal malzemenin kullanımı ile en başa, doğal olanın anlatım gücüne geri dönmüştür.

Resim 9. Vik Muniz, Marat (Sebastiao) – çöp

<https://sites.google.com/site/2013apmhsresearchpapers/vik-muniz>

Brezilyalı bir sanatçı ve fotoğrafçı olan Muniz, çalışmalarında temaları, popüler imgeleri yeniden konu edinmiş ve izleyici için farklı bir bakış açısı yaratmayı amaçlamıştır. Çöplükte bulduğu küvet, klozet kapağı, oyuncak pembe ayı, terlik, gibi malzemeleri kullanarak Jacques-Louis David'e ait olan Marat'ın ölümü adlı eseri canlandırmıştır. Sanat tarihinden ve pop kültürden önemli görüntüleri büyük boyutlarda çalışarak günlük nesnelerle, atık materyallerle yeniden yorumlamış ve onları fotoğraflamıştır (Görgülü, 2019). Geleneksel yöntemlerin dışında fotoğraflama teknikleri ve tel, iplik, çöp, kâğıt, toprak, yaprak vb. gibi malzemeler kullanan sanatçı düşüncelerini izleyiciye farklı bir bakış açısıyla, fotoğraflar yoluyla sunmaktadır.

Arman, çocukluğunda ve gençliğinde ikinci el eşya, antika satıcısı ve fotoğrafçı olan babasına yardım etmek için bit pazarlarında vakit geçirmiş, Kurt Schwitters ve Duchamp'ın sanatından etkilenmiştir. Birbirine benzeyen buluntu nesneleri rastgele yerleştirerek cam ya da pleksiglas gibi malzemelerle sabitleyerek sergilemiştir (Güler, 2010). Cam kutuların, vitrinlerin içine; kahve bardakları, tarak, tirbuşon, kapı kulpu, ayakkabı, çalar saat, kamera, telefon, musluk, dişli çark gibi nesneleri yığınlar halinde yerleştirmiştir.

Resim 10. Arman (Armand Fernandez), *Dolu*, Galerie Iris Clert

<https://www.reddoorrealestateky.com/arman-le-plein>

Yığıldığı bu objelerle onu izleyenler arasına bariyer olması amacıyla camı kullanmıştır (Hamilton'dan akt. Önuçak Bozdurgut, 2012). Endüstriyel nesneleri ve çöp olan atıkları toplayarak, kırarak yakarak performans sergilemiş, baskılar ve resimler yapmıştır. Nesneleri düzensizlik ve rastlantısallık kavramları içinde yığınlar halinde bir araya getirmiştir.

Resim 11. Baldaccini César, *Sarı Buick*

<https://pangears.blogspot.com/2011/12/cesar-compression-1962.html>

Baldaccini César'ın ilk çalışmaları birbirine kaynatarak hurda metal parçalarından oluşturduğu böcek, kuş, balık gibi çeşitli hayvan figürleri ve nü heykellerdir. Hurda metalleri ve çöp malzemeleri kaynakla birleştirerek yaptığı eserlerini bu malzemeleri sıkıştırarak ve genişleterek yeni bir akıma öncülük etmiştir. Otomobil parçaları, fırın, metal içecek kutuları, buzdolabı gibi endüstriyel malzemelerin değişik renkli parçalarını seçerek düzenlemiş, birleştirmiş daha sonra bunları ezerek veya presleyerek metal balyalar oluşturmuştur.

Malzemeye yeni bir form vererek oluşturduğu çalışmalarıyla ezerek kendini yok eden eserler ortaya koymuştur.

Resim 12. Eva Hesse, Ennead

<https://www.icaboston.org/art/eva-hesse/ennead>

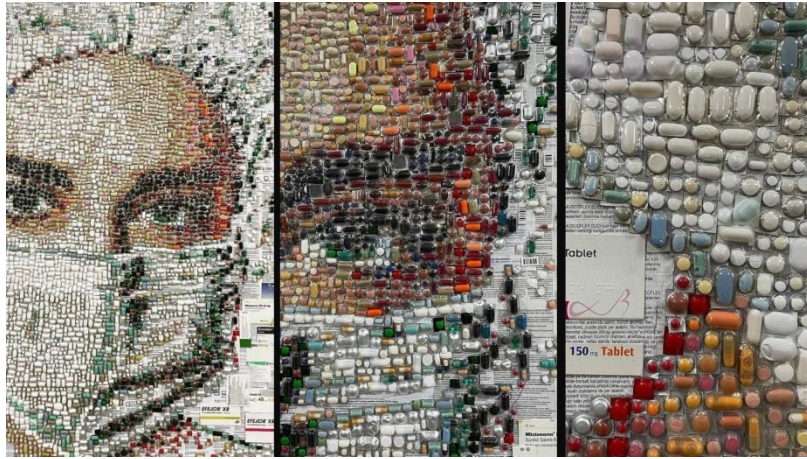
Hesse'nin çalışmaları kadın sorunlarına ışık tutan, hassas çizgilere ve sınırlı renk paletine, minimalist unsurlara sahip basit şekilli çalışmalardır. Kullandığı materyallere anlam yükleyerek onları, yaralanmış, yığılmış, bükülmüş, katlanmış, karışık, atılmış, kaybolmuş, kötü muamele görmüş şeyler olarak değerlendirir (wikipedia, 2022). Soyut çizimler ve tablolardan oluşan çalışmaları sonrasında heykelleri yoğun ilgi görmüştür. Hesse, heykellerini lateks malzeme kullanarak katmanlar, yıpranmış kağıt görüntüsü, düzensiz kenarlar yapmayı amaçlamıştır. Hesse, alüminyum, tel, bakır, kurşun, lateks kauçuk, keçe, kağıt hamuru, polietilen, tutkal ve talaş gibi malzemelerden oluşan çalışmalarıyla geçici nesneler üretmiştir.

Resim 13. Dora Budor

<https://palaisdetokyo.com/en/exposition/the-dream-of-forms/>

Dora Budor; asi, süreksiz ve istilacı, atmosferik senaryoları aracılığıyla sinematik deneyim anlarını anımsatan enstalasyonlar, ortamlar ve heykeller yaratmış, yeni ekosistemlerde gerçeklik ve kurgu kavramlarını birleştirmiştir. Eserleri genellikle kullanılmış film dekorları, özel efektler ve ütöpik mimarinin tarihi kalıntıları içerir. Eserlerinde izleyici kendini kaotik atmosferin ortasında bulmakta ve belirsizlik, korku, endişe, bilinmezlik, merak gibi duygulara girmekte, çalışmaya katılarak doğada hasarlar bırakmaktadır (Coşkun Onan ve Korkut, 2021). Yerleştirme ve heykellerini değişken mimari mekânlarda oluşturmaktadır. Karmaşık sistemler olarak yapılandırılmış çalışmalarındaki her bir unsur diğerlerine bağlıdır. Çalışmalarında, sanayi kirlenmesi ve çevresel bozulmaya dikkat çekmektedir (16. İstanbul Bienali, 2019).

Resim 14. Deniz Sağdıç

<https://www.haberturk.com/deniz-sagdic-ile-geri-donusum-sanati-3018381>

Günümüz güncel sanatçılarından Deniz Sağdıç'ın yapmış olduğu çalışmalarda insanların önemsemediği, çöpe attığı denim kumaş, düğme, fermuar, kablo, ilaç vb. gibi her türlü atık nesne bir sanat eserine dönüşüyor. Bulduğu objeleri biçimlendirerek portre çalışmalarına ışık gölge ilişkisi içinde duygu ve derinlik katmıştır. İşlemeye, şekillendirmeye uygun her türlü atık nesneyi malzeme olarak kullanmış olduğundan farklı bir forma dönüştürerek ifade etmek istediklerini bu formlar aracılığıyla görünür kılmayı sağlamıştır. Atık hale gelmiş, tüketilmiş ve işlevini yitirmiş olarak düşünülen objeleri sanat zemininde tekrar kullanarak tüketim kavramının sınırlarını yeniden çizmeyi amaçlamıştır (Özar Berksü, 2021).

Doğa, mağara resimlerinden güncel sanata uzanan süreçte sanatçının eserinin bir tanımlayıcısıdır. Tarihsel süreç içinde sanatsal üretimin bir parçası konumunda olan doğa, gerek malzeme olarak gerekse doğal kaynakların kullanımı bakımından sanat pratiklerinde

korunma ve çevre bilincinin oluşturulması ihtiyacını duyar (Şeren ve Mert, 2020). Gelişen endüstri, artan nüfus ve kontrolsüz tüketim sonucunda zarar gören doğal yaşama karşı farkındalık oluşturmayı amaçlayan sanatçı bireysel veya toplumsal çevre bilincini oluşturmada sürdürülebilirlik kavramını kullanmış, ekolojik sorunlar konusunda toplumun bilincini yükseltme amacı gütmüştür.

Toplumsal yaşam; çoğalan nüfus ve buna bağlı olarak yiyecek, barınma gibi ihtiyaçların artması insanın gün geçtikçe daha fazla alana ihtiyaç duyması, bunu sağlayabilmek için doğal kaynakları yok etmesine sebep olmaktadır. Avcı toplayıcılıktan tarım yapmaya buradan da endüstriyel üretime doğru bir çalışma ivmesi gösteren insan, parçası olduğu doğayı kendi çıkarları doğrultusunda kullanmaya, yavaş yavaş kirletmeye, tüketmeye ve yenilenemez şekilde yok etmeye başlamıştır. Arıkan'a (2021) göre doğanın bir parçası olan insan, kendi çıkarları doğrultusunda, kendini merkeze alarak parçası olduğu doğayı görmezden gelmiştir. Gelişen endüstri ve ihtiyaçlarla birlikte, doğa ve insan arasındaki denge bozulmuş, doğa insanın karşısında kaybetmeye başlamıştır. İnsan ile doğa arasındaki dengeyi tekrar sağlamak, insanlara doğayı koruma bilincini aşlamak için eğitimle yol almak gerekmektedir.

2.2.2. Sürdürülebilir Kalkınmada Sanatçının Rolü

1980'deki UNESCO Genel Konferansı Belgrad toplantısının yirmibirinci oturumunda “Sanatçının Statüsüne İlişkin Tavsiye Kararları” belirlenmiştir. Ekonomik ve sosyal haklar alanında devam eden zorluklar düşünüldüğünde, o dönemde alınan kararlar günümüzde de geçerli olmaya devam etmektedir. Sanatçıların sosyal, ekonomik ve mesleki durumlarını iyileştirmeye yönelik maddelerin de bulunduğu kararlar sanatçılara, çıkarlarını savunabilecek örgütlenme hakkını da tanımaktadır. Sanatçının toplumun gelişiminde önemli bir yere sahip olması ve sanatın hayatın içinden, vazgeçilmez bir parçası olması tüm üye devletlerin alınan tavsiye kararlarda hemfikir olmasını sağlamıştır. Sanat, kültürü aktarmanın da bir yoludur. Sanatçı yaşadığı toplumun kültüründen etkilenir ve bu kültür öğelerini eserlerinde yansıtarak kültürün sürekliliğini sağlar. Kültürel sürdürülebilirliği sağlamada sanatsal üretimin yanında onun korunması ve gelecek kültürlerle aktarılması da önemlidir. Sanatçı aynı zamanda toplumun manevi ve maddi kültürel mirasının sürdürülebilirliğinde koruma ve geleceğe aktarımını sağlama görevini üstlenmiştir. Sanatçının kültürel açıdan gelişime yaptığı katkılara bakıldığında, eserleri aracılığıyla toplumun dünya görüşünü etkileyebileceği ve sanatının toplumun, özellikle gençlerin eğitiminde önemli bir rol oynadığı gerçeği ile sanatçıları destekleyerek yaratıcılıklarını teşvik etmek, eserlerinden yararlanmak gerekir.

‘Sanatçılar’ yaratarak ya da yaratıcı ifadeyi kullanarak, sanat eserlerini yeniden yorumlayarak kültürün gelişimine ve sanata katkı sağlayan kişilerdir. Sanat ise toplumların

kültürel kimliğini ve manevi mirasını yansıtır zenginleştirmekte ve korumaktadır. Bireysel ve toplumsal kalkınmada sanatın rolünün farkında olan, yaratma sürecinde özgür olan sanatçının sanatsal faaliyetlerinin küresel gelişiminin desteklenmesi, toplum tarafından sanat eserlerinin takdir edilmesi, sanatçılara maddi ve manevi destek sağlanması, sanatsal ifade özgürlüğünü teşvik eden fırsatları vermek, sanatçıların kültürel kimliğini korumak, sanatçının toplumsal ve bireysel refahını yükseltmek, saygınlık ve güvenilirliğini sağlamak üye devletlerin görevlerindendir.

Üye devletler eğitimde alınan kararlarla, okulda erken yaşlardan itibaren sanat mesleklerinin tanıtılması ve sanatsal yaratıcılığa saygıyı öğretmekle sanatsal duyarlılığı geliştirmeyi, sanatın ifadesinde olumlu bir toplum algısını oluşturmayı, belirli sanat dallarının öğretilerek sanatsal yeteneklerin ortaya çıkmasını sağlamayı, geleneksel yollarla sanat ve zanaat eğitime yer vermeyi, sanat atölyesi, stüdyo, galeri, tiyatro, kültür merkezlerini eğitime dahil ederek yaparak-yaşayarak öğrenmeyi teşvik etmeyi, sanatsal etkinliklerin farklı alanlarında kadınların yaratıcılığını desteklemeyi, sanatçılara uluslararası hareket özgürlüğü sağlamayı amaçlamıştır. Sanatçıların karşılaştıkları zorlukları aşmalarında maddi ve manevi destek sağlayarak, sanatçıların yaratıcılığına bir sınırlama koymayarak, sanatçıya müzelerde, kamu kuruluşlarında, kütüphanelerde fırsatlar sunarak, toplumla sanatçının buluşmasını, sanatın yayılmasını sağlayacak tesisler kurarak, geleneksel sanatçıları destekleyerek ve kültürel mirası koruyarak, sanatın toplumda özendirilmesini sağlamak öncelikler arasındadır (UNESCO Sanatçının Statüsüne İlişkin Tavsiye Kararı, 1980).

2.3. Sürdürülebilir Kalkınma İçin Eğitim ve Öğretim Programları

2012 yılında Rio+20 “İstedığımız Gelecek” zirvesinde BM üyesi devletlerin, SKE’nin On Yılı bağlamında yayınladığı bildiri aracılığıyla “Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim” stratejilerini oluşturması ve 2015 yılına kadar uygulamada olması istenmiştir. Bu süreçte çalışmalara liderlik edecek kuruluş olarak Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) atanmıştır (Eralp, REC Türkiye, 2013). 1945 yılında kurulan UNESCO, dünya çapında eğitimi geliştirmeyi amaçlayan, eğitimin ekonomik, çevresel ve sosyal kalkınmada önemli bir etken olduğuna inanan bir anlayışa sahiptir. Tüm bireylerin gelişiminde, eşit eğitim hakkına sahip olduğunu ve 2030 sürdürülebilir kalkınma hedeflerinde de yer alan erken çocukluktan yetişkinlik dönemine kadar herkes için kapsayıcı ve yaşam boyu sürecek bir eğitim imkânı sağlamayı, eğitim sistemini güçlendirerek eğitimde evrensel ve yerel sorunlara çözüm bulmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda geliştirilmesini ve desteklenmesini gerekli gördüğü hedefler; okuryazarlık, eğitim ve toplumsal cinsiyet eşitliği, iş ve yaşam becerileri, öğretmenler olarak belirlenmiştir.

Sürdürülebilir kalkınma için eğitimin 2030 hedefleri arasında eşit kalitede eğitim ve hayat boyu öğrenme imkânı sağlayarak okuryazarlık düzeyini tüm dünyada arttırmak, bu yolla bireyin topluma katılımı ve topluma katkı sağlaması bulunmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirmede ve eşit eğitim hakkını sağlamada toplumsal cinsiyet eşitliği önemli bir yer tutmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği ile erkeklerin ve kadınların, erkek ve kız çocuklarının eşit eğitim ve çalışma hakkına sahip olduğu bir yaklaşım savunulmaktadır. Ekonomik, çevresel ve sosyal talepleri göz önünde bulundurarak yetişkinlerin ve gençlerin iş ve yaşam becerilerini geliştirmelerini sağlayarak, sürdürülebilir kalkınma eğitimi ile iş istihdamında çevreci bir anlayışı teşvik etmektedir. Sürdürülebilir kalkınmada öğretmenler, eğitimde kalitenin, eşitliğin ve eğitime erişimin anahtarı olarak görülmektedir. UNESCO’nun öğretmenlerin eğitimi ve geliştirilmesine yönelik çalışmaları arasında; öğretmenlik mesleğine ilişkin eğitimler ile uluslararası belgelerin edinilmesi, üye devletlerin öğretmen stratejilerinde ve politikalarında desteklenmesi, bilgi paylaşımı ve bu sayede öğretmen kapasitelerini, öğrenmenin ve öğretmenin kalitesini arttırmak yer almaktadır (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu).

Çevre konusu Türk eğitim sisteminde ilk kez 1982 Anayasası’nda “Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir” (T.C.Anayasası 56.Madde) maddesiyle belirtilmiştir. Bu madde, sağlıklı ve dengeli yaşamak için temiz bir çevreye, yaşanan çevrenin korunmasına ve sürdürülebilir olmasına olan ihtiyacı ortaya koymaktadır. Bu anlamda ülkemizde çevre eğitimi ve eğitimin rolü, ancak 1992 yılında Türkiye’nin de üyesi olarak bulunduğu BM Rio Konferansı’nda vurgulanmış, okullarda eğitim ve öğretim programlarında yer alması sağlanmıştır. ‘İnsan ve Çevre’ konusu ile fen bilgisi dersi öğretim programına, ‘Çevre, Sağlık, Trafik, Okuma’ dersi ile ilköğretim ders programına eklenmiş ancak uzun süre devam etmemiştir (Alkış, 2002; Bulut, 2015). 2002 Johannesburg Zirvesi’nde ülkemizin sunmuş olduğu ulusal raporun hazırlanmasında, bakanlık, kamu kuruluşları, sivil toplum örgütleri öncülük yapmış ve rapor bu çoklu katılımcı süreç çerçevesinde hazırlanmıştır (Özmehmet, 2008). 2005 yılında Fen ve Teknoloji ders programında çevre temalı konular arttırılmış, yenilenebilir enerjiler, tüketim-üretim ilişkileri konusu eklenmiş, 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde doğal kaynakların kontrolsüz tüketiminin etkileri konusu dersin öğretim programına eklenmiştir. 2012 yılında ilköğretim 6. ve 7. sınıflarda seçmeli ‘Çevre Eğitimi’ dersi eklenmiş, tüm sınıf seviyelerinde fen eğitiminde karbon ayak izi ve iklim değişikliği gibi konular eklenmiştir. 2004 yılından bu yana İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü’nde çevre dersi zorunlu ders olarak alınmaktadır

(Hotinli ve diğeri, 2013, REC Türkiye). BM Eğitimin On Yılı amacına hizmet eden toplum ve sanayi birlikteliğini eğitim bağlamında en kapsayıcı biçimde karşılayan kurumlar olan yükseköğretim kurumları geleceğin liderleri, politika yapıcılar, eğitmenleri ve çalışanlarını yetiştirmeyi hedefleyen, verdiği eğitimlerle sürdürülebilir yaşam tarzına geçişte etkili kurumlardandır. Türkiye’deki üniversiteler, sürdürülebilirlik faaliyetlerine ilişkin gerçekleştirdiği sıfır atık ve yeşil kampüs alanları çalışmaları ile öğrencilerin sosyal ve çevresel konularda farkındalıklarını artırma gücüne sahiptir (Güngör Tanç vd., 2020). 2012 yılında Rio+20 “İstediğimiz Gelecek” zirvesinde Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi’nin On Yılı bağlamında, yaygın ve örgün eğitimde sürdürülebilirlik eğitiminin yer almasının önemi vurgulanmıştır. Günümüzde örgün ve yaygın eğitimde sürdürülebilirlik eğitimi, birçok dersin öğretim programı içinde yer alıp kazanımlar yoluyla verilmeye çalışılmaktadır (Gülersoy vd. 2020). Sürdürülebilir bir yaşam anlayışının davranış ve tutum olarak toplumun her kesiminde benimsenmesi ve uygulamaların hayata geçirilmesi ile mümkün olabileceği belirtilmiştir.

UNESCO tarafından SKE’nin en önemli şartı, “Kendini ve toplumu dönüştürmeyi öğrenme” becerisini edindirmek olarak belirlenmiştir. Örgün eğitimin yanında yaygın eğitim ile de her yaş grubuna göre uygun öğrenimle beceri ve meslek kazandırmak, farkındalığı arttırmak, rehberlik etmek amaçlanmaktadır. Halk eğitim merkezlerinde sunulan atölye çalışmaları, çıraklık eğitimi ve hobi edindirme kursları ve hizmet-içi eğitimler örnek verilebilir. Yaygın eğitimle; eğitime ulaşım, eşit eğitim hakkı, topluma katılma ve çok yönlü gelişim gibi sürdürülebilirlik eğitimi amaçlarına hizmet ederek doğal kaynakları kullanmada ve korumada duyarlılık, sürdürülebilirliğe teşvik, bilinçlendirme amaçlanmaktadır (Yurtkulu ve Yavlak, 2022).

2.4. Sürdürülebilir Kalkınmada Sanat Eğitiminin Rolü

Alandaki ilk görsel sanatlar kongresi 1951 yılında “Genel Eğitim Sistemi İçinde Görsel Sanatlar” başlığı altında UNESCO üyesi 20 ülkenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir (International Society for Education Through Arts [InSEA]). 1996 yılında Herkes İçin Eğitim Dünya Konferansı’nda hazırlanan “Öğrenme: Eğitimin İçerisindeki Hazine” adlı raporla, 21. yüzyılda eğitimde okulları güçlendirmek üzere yeniliğin gerekliliğine, ilköğretim seviyesinde yaratıcılığı desteklemek amacıyla sanat eğitiminin önemine değinilmiştir (UNESCO, 1996, Learning: The Treasure Within, akt. İKSV, 2014). 1999 yılında Paris UNESCO Genel Konferansı’nda, okullarda yaratıcılığın desteklenmesi ve sanat eğitimi için uluslararası çağrı yayımlanarak çocukların ve gençlerin öğrenim sürecinde, disiplinlerarası yaklaşımla farklı alanlarda kültürel çeşitliliğe sahip sanat eğitiminin müfredatta yer almasının gerekliliği belirtilmiştir (UNESCO General Conference Paris

Resolutions, 1999). 2006 yılında Lizbon’da “21. Yüzyılda Yaratıcı Kapasitelerin İnşası” başlıklı Dünya Sanat Eğitimi Konferansı gerçekleştirilmiş, tüm toplumlar için sanat eğitiminin gerekliliği vurgulanmıştır. Dünya Sanat Eğitimi Konferansı’nın beş yıllık çalışmaları ve uluslararası işbirlikleri dört başlık altında değerlendirilmiştir. Bunlar, sürdürülebilir gelişme için sanat eğitimi savunuculuğu ve sanat eğitiminde kültürel çeşitliliğin öğretilmesi, sanat eğitiminin geliştirilmesi için gerekli stratejiler, sanat eğitiminin etkisi, sanat öğretmenlerinin eğitilmesi maddeleridir. Bu konferans, sanat eğitimi politikalarının belirlenmesi, tüm ülkelerce desteklenmesi ve ana hatlarının oluşturulması konusunda “Sanat Eğitimi için Yol Haritası (2006)” başlığı altında referans belgesi niteliğindedir (UNESCO, Art Education, Aims; UNESCO, Art Education, First World Conference on Art Education, akt. İKSV, 2014). Ağustos 2017’de Daegu’daki InSEA Dünya Kongresi’nin ardından, InSEA üyeleri ve sanat eğitimi düzenleyici liderleri tarafından oluşturulan manifesto, Uluslararası Sanat Eğitimi Topluluğu (InSEA) Anayasası’nda yer almıştır. Buna göre, “Kişisel gelişimin her döneminde, sanat yoluyla eğitim, bir toplumda insanın entelektüel, duygusal ve sosyal anlamda bütünsel gelişimi için gerekli olan değer ve disiplinleri teşvik eden doğal bir öğrenme aracıdır” (InSEA Anayasası, 2017).

UNESCO’nun kurduğu Dünya Sanatlar Eğitimi Birliği “Sürdürülebilir Kalkınma İçin Sanat Eğitimi” programı ile sanat eğitimi programının yeniden yapılandırılması amaçlanmıştır. UNESCO tarafından hazırlanan taslak çerçeve BM’ye üye olan ülkelere eğitim programlarına alınmıştır. Türkiye’de sanat eğitimi öğretim programlarına olan yansımalar haricinde ulusal bir politika oluşturulamamıştır. İKSV’nin (2014) hazırlamış olduğu rapora göre kültür ve eğitim alanlarına ait konular genellikle farklı gündemlerle ele alınmaktadır. Yürütülen bu politikalarda, sanat eğitimi öncelikli konular arasında yer almamaktadır. Sanat eğitiminin geliştirilip sürdürülebilmesi için üyeler arasında yer alan Türkiye’de de örgün ve yaygın eğitimde sürdürülebilirlik konusu müfredata eklenmiştir. Türkiye imzalamış olduğu uluslararası bildiriler ve sözleşmeler aracılığıyla, sanat eğitimi alanındaki temel kararları kabul etmiş sayılmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye için sanat eğitimi politikasını oluşturmada imzalamış olduğu sözleşme konuları yol gösterici olacaktır (İKSV, 2014).

Türkiye’de sanat eğitimi, örgün ve yaygın eğitim olmak üzere okul çağından başlayarak yetişkinlik döneminde de devam etmektedir. Örgün eğitim, okul bünyesinde aynı yaş ve seviyedeki bireyler için hazırlanmış, öğretim programları ile desteklenen, düzenli ve aşamalı olarak yapılan eğitimidir. Sanat eğitimi, örgün eğitim kapsamında okul öncesi bünyesinde sanat etkinliği, ilköğretim ve ortaöğretim bünyesinde görsel sanatlar dersi adı altında

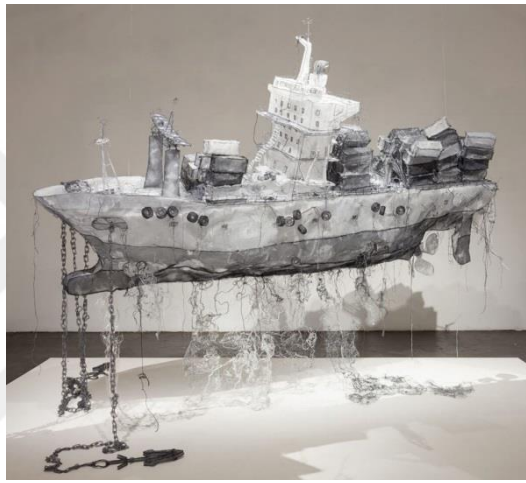
verilmektedir. Yükseköğretimde, güzel sanatlar fakülteleri(GSF) ve eğitim fakülteleri güzel sanatlar eğitimi bölümleri (GSEB) bünyesinde verilmektedir. Yaygın eğitim ise eğitimsiz veya sınırlı eğitim almış her yaştan yetişkin bireylerin toplumla bütünleştirilmesinde, kültürel okuryazarlık becerilerini geliştirip hobileri doğrultusunda ya da mesleki alanda beceri kazanma fırsatı yaratmaktadır. Yaygın eğitim kapsamında belediyeler, halk eğitim merkezleri, kültür-sanat kurumları ve özel kuruluşlar tarafından farklı branşlarda sanat eğitimi kursları verilmektedir (İKSV, 2014).

Sanat eğitimi kapsamında yürütülen görsel sanatlar dersinde öğrencilerin; görsel sanatlar alanına dair bilgi ve beceri kazanmaları, problem çözmeleri, eleştirel düşünceleri, karar verebilmeleri, grup içinde iş birlikli çalışma becerisi kazanmaları, farklı kültürlerin sanatsal değerlerini koruma ve yaşatmaya istekli olup takdir etmeleri, hayal gücünü kullanmaları, farklı tekniklerle duygu ve düşüncelerini görsel sanat çalışmasına yansıtabilmeleri, görsel okuryazar olmaları, beklenmektedir (MEB, 2018). Görsel sanatlar eğitimi, öğrencide bilişsel, duyuşsal, psikomotor öğrenmeleri sağlamayı amaçlayan ve üç öğrenme alanını birleştiren kapsamlı bir bütündür (MEB, 2018). Bu bağlamda görsel sanatlar dersi programı üç öğrenme alanı üzerinden yürütülmektedir. Bunlar; görsel iletişim ve biçimlendirme, kültürel miras, sanat eleştirisi ve estetik öğrenme alanıdır. Öğrencilerin öğretim programında yer alan alışkanlık, bilgi ve beceri edinimleri bu üç öğrenme alanına bağlı kazanımlar yoluyla verilmektedir. Kazanımlar, öğrenme alanı özelliklerine ve çocukların gelişim düzeylerine uygun olarak hazırlanmıştır. Aşağıda her sınıf seviyesinden seçilmiş kazanımlarla görsel sanatlar dersine yönelik çeşitli uygulamalar önerilmiştir.

2.4.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme Öğrenme Alanı Kazanımlarıyla İlişkili Sürdürülebilirliğe Yönelik Uygulama Önerileri

Görsel İletişim ve Biçimlendirme Öğrenme Alanı kazanımları uygulama yapmaya yönelik, iki ve üç boyutlu çalışmalara zemin hazırlayan, el becerisinin gelişmesini sağlayan, teknik bilginin verildiği alandır. Bu alanda 5. sınıflarda 7 kazanım, 6. sınıflarda 9 kazanım, 7. sınıflarda 8 kazanım, 8. sınıflarda 9 kazanım olmak üzere toplam 33 kazanım yer almaktadır. Bu alandaki kazanımlar değerlendirildiğinde, tüm sınıf seviyelerinde bulunan “Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır” kazanımı tasarlama, eskiz yapma, detaylandırma, uygulama süreçlerini kapsamaktadır. Sürdürülebilirlik kavramına yönelik yapılabilecek çalışmalar kazanımlar üzerinden örneklendirilerek öğrencilerde konu ile ilgili farkındalık yaratılıp buradan yola çıkarak öğrencilerin özgün çalışmalar yapması desteklenebilir. Aşağıda kazanım maddeleri esas alınarak bu çalışmalara yönelik yapılabilecek birer uygulama önerisi sunulmuştur.

Sürdürülebilirlik kavramına yönelik “G.5.1.3. Görsel sanat çalışmasında hava perspektifini kullanır, G.6.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır, G.6.1.7. Üç boyutlu çalışmalar oluşturmak için oyma, asamblaj veya modelleme tekniklerini kullanır, G.7.1.7. Atık malzemeleri kullanarak üç boyutlu çalışma yapar, G.8.1.8. Farklı teknik ve materyalleri bir arada kullanarak üç boyutlu çalışma yapar, G.8.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır” kazanımlarına, Jannick Deslauriers’in tül, yarı saydam kumaşlar, poşet gibi malzemeleri üst üste, yan yana yerleştirerek, birleştirerek oluşturduğu çalışmalar örnek gösterilebilir, öğrencilerden de ellerinde bulunan bu şeffaf, yarı şeffaf malzemeleri birleştirerek atık nesnenin yeniden değerlendirilmesine olanak sağlanabilir.

Resim 15. Jannick Deslauriers

<https://www.stirworld.com/see-features-past-as-a-haunting-spectre-illuminates-jannick-deslauriers-sculptural-installations>

Sürdürülebilirlik kavramına yönelik “G.5.1.5. Görsel sanat çalışmasında dijital teknolojiyi kullanır, G.6.1.4. Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır, G.7.1.2. Görsel sanat çalışmasında sanat tekniklerini birlikte kullanır, G.8.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanır, G.8.1.8. Farklı teknik ve materyalleri bir arada kullanarak üç boyutlu çalışma yapar” kazanımlarına, Andy Goldsworthy’nin doğada bulunan dal, taş, yaprak, çamur gibi malzemeleri kullanarak yaptığı düzenlemelerinin fotoğraflarını çektikten sonra doğanın yok etme sürecine teslim etmesi örneği verilerek öğrencilerden doğal malzemelerle yapacakları düzenlemeleri fotoğraflayarak sınıfta sergilemeleri istenebilir.

Resim 16. Andy Goldsworthy

<https://marinecommunitylibrary.org/event/land-art-for-kids/>

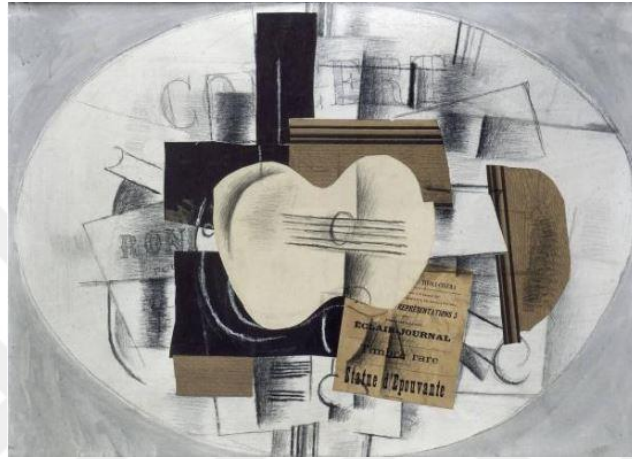
Sürdürülebilirlik kavramına yönelik “G.5.1.6. Sanat malzemelerini kullanarak rölyef veya heykel oluşturur, G.6.1.7. Üç boyutlu çalışmalar oluşturmak için oyma, asamblaj veya modelleme tekniklerini kullanır, G.6.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır, G.7.1.7. Atık malzemeleri kullanarak üç boyutlu çalışma yapar, G.8.1.8. Farklı teknik ve materyalleri bir arada kullanarak üç boyutlu çalışma yapar” kazanımlarına, Picasso’nun metal, tel ve demir parçalarından oluşturduğu “gitar’ı” veya Kurt Schwitters’in tel, çöp, tahta, plastik gibi malzemeleri tuvale sabitleyerek oluşturduğu düzenlemeler örnek gösterilebilir.

Resim 17. Pablo Picasso, Gitar

<https://lilianecollignon.blogspot.com/2011/11/picasso-sculpteur-la-technique-de-l.html>

Sürdürülebilirlik kavramına yönelik “G.6.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır, G.7.1.2. Görsel sanat çalışmasında sanat tekniklerini birlikte kullanır, G.7.1.4. Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve güncel sanat malzemeleri ile teknikleri kullanır, G.8.1.4. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur, G.8.1.5. Güncel olayları görsel sanat çalışmasına yansıtır” kazanımlarına, Braque’ın farklı dokulara sahip malzemeleri (gazete, duvar kağıdı, tel, tahta, bilet, etiket) bir arada kullanarak yapmış olduğu çalışmalara boyut katması örnek gösterilebilir, öğrencilerden toplamış oldukları buna benzer malzemelerle bir çalışma yapmaları istenebilir.

Resim 18. Georges Braque

<https://histoire-image.org/etudes/cubisme-modernite>

2.4.2. Kültürel Miras Öğrenme Alanı Kazanımlarıyla İlişkili Sürdürülebilirliğe Yönelik Uygulama Önerileri

Kültürel miras öğrenme alanı kazanımları, ülkemizin zengin tarihi kaynaklarını ve eserlerini tanıma, tanıtma, farklı ülke kültürlerine ait eserlere de aynı değeri verme ve koruma bilincini edindirmeyi amaçlar. Bu alanda 5. sınıflarda 5 kazanım, 6. sınıflarda 6 kazanım, 7. sınıflarda 4 kazanım, 8. sınıflarda 4 kazanım olmak üzere toplam 19 kazanım yer almaktadır. Aşağıda kazanım maddeleri esas alınarak bu çalışmalara yönelik yapılabilecek birer uygulama önerisi sunulmuştur.

Sürdürülebilirlik kavramına yönelik “G.5.2.4. Müzeler ile Görsel Sanatları ilişkilendirir, G.6.2.2. Etnografya müzelerindeki ürünler aracılığıyla geleneksel sanat örneklerini inceler, G.6.2.4. Anadolu uygarlıklarına ait eserleri müzeler aracılığıyla inceler, G.7.2.1. Sanat eserlerindeki üslupları açıklar, G.8.2.4. Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıklar,” kazanımlarından yola çıkarak müzelerde bulunan eserler üzerinden hangi malzemelerin kullanıldığı, tekniğin nasıl uygulandığı, korunup günümüze ulaşımı gibi konular üzerinde öğrencinin düşünmesi sağlanabilir, doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin önemi

vurgulanabilir. Bir afiş çalışması yaptırılarak, kurum içinde temanın yaygınlaştırılması sağlanabilir.

Sürdürülebilirlik kavramına yönelik “G.5.2.1. Yerel kültüre ait motifleri açıkla, G.6.2.3. Toplumda geleneksel sanatların rolünü açıkla, G.7.2.2. Sanat, tarih ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder” kazanımlarından yola çıkarak yaşadığı çevreyi ve bulunduğu çevre kültürünü tanıtmayı istenebilir, belgesel izletilip sonrasında bir tartışma yaratılabilir, tartışma sonrasında ortaya çıkan fikirlerle işbirlikçi iki ya da üç boyutlu bir ürün ortaya koyulabilir. UNESCO’nun belirlemiş olduğu kültür bilinci edindirme ve sanat eğitiminde kültürel çeşitliliğin sosyal alanların diğer dersleriyle ilişkiler kurabilecekleri kültürel öğeleri toplamaları ve bir kolajda bir araya getirmeleri istenebilir.

Sürdürülebilirlik kavramına yönelik “G.5.2.2. Farklı kültürlerin sanatı ve sanatçıları arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıkla, G.7.2.3. Sanatçıların topluma sağladığı katkıları açıkla, G.8.2.2. Sanatçıların toplumda üstlendiği rolleri yorumla” kazanımları ile öğrencilerin, sanatçıların kültürel gelişime yaptığı katkıların, sanatçının eserleri aracılığıyla toplumları bilinçlendirip yönlendirebileceğinin, sanat ve kültürün gelişimine katkı sağlayan kişiler olduğunun farkına varması sağlanabilir. Aynı temayı farklı coğrafya ve kültürlerden sanatçıların nasıl çalıştığını vurgulayan bir sunum yaparak, benzerlik ve farklılıkların tahtaya yazıldığı eleştirel bir beyin fırtınası yapılabilir. Günümüzde sanat yoluyla nelerin değiştirilebileceği ve nelerin korunabileceği konularında farklı öğretim yöntemleri sürece katılabilir.

Sürdürülebilirlik kavramına yönelik “G.5.2.3. Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan sanat eserleri arasındaki farklılıkları söyler, G.6.2.1. Bir sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve tekniği açıkla, G.6.2.5. Görsel sanatlar, tarih ve kültürün birbirlerini nasıl etkilediğini açıkla, G.7.2.4. Tarihî olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler. G.8.2.1. Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini açıkla” kazanımlarını disiplinlerarası bir yaklaşımla sosyal bilgiler dersi konuları ile bağdaştırabilir, tarihi ve güncel olayların sanatı nasıl etkilediğini gözlemlemesi sağlanabilir. Gazete sayfalarından kültüre özgü metinler ve görselleri bir araya getirerek görsel pedagojiyi esas alan çalışmalar planlanabilir.

2.4.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik Öğrenme Alanı Kazanımlarıyla İlişkili Sürdürülebilirliğe Yönelik Uygulama Önerileri

Sanat eleştirisi ve estetik öğrenme alanı kazanımları, estetik, sanat tarihi gibi eğitimi bütünleyen ve disiplinlerarası bir yaklaşımla sanatın anlamını, sanata yansıyan kültürel değerleri korumayı, farklı kültürlerle de aynı hoşgörü ve saygı ile yaklaşma bilincini

edindirmeyi amaçlar. Bu alanda 5. sınıflarda 7 kazanım, 6. sınıflarda 6 kazanım, 7. sınıflarda 8 kazanım, 8. sınıflarda 7 kazanım olmak üzere toplam 28 kazanım yer almaktadır. Aşağıda bu çalışmalara yönelik yapılabilecek uygulama önerileri kazanımlardaki maddeler esas alınarak sunulmuştur.

Sürdürülebilirlik kavramına yönelik “G.5.3.4. Bir sanat eserini yapıldığı dönem ve şartlara göre analiz eder, G.7.3.6. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar, G.7.3.7. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların yönlendirici etkisini açıklar, G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder, G.8.3.7. Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına etkisini açıklar” kazanımları ile eserin oluşturulmasında, toplumun kültürel ve sosyal yapısının, eserin oluşturulduğu dönemdeki olayların ve günümüz popüler kültür yönlendirmesinin etkisini öğrencinin fark etmesi sağlanabilir. Popüler kültürün tüketim eleştirisi bağlamında yarattığı perspektiften yararlanarak bir etkinlik planlanabilir. Görsel pedagojinin sürdürülebilirlikle ilişkisini esas alan, pop kültür kavram, tüketimin yarattığı hazların sorgulanması ve günümüz çağdaş estetiklerinin konuşulacağı eserler üzerinden eleştiri ortamı yaratılabilir. Tahtada oluşturulacak bir kavram haritası yoluyla kavramlar arasındaki bağlantıların doğal olarak oluşmasına ortam hazırlanabilir.

Sürdürülebilirlik kavramına yönelik “G.5.3.3. Seçilen sanat eserinin içeriğini yorumlar, G.6.3.3. Görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini açıklar, G.7.3.1. Sanat eserinde ele alınan tema, konu ve sembolleri tanımlar, G.8.3.1. Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder” kazanımlarını kullanarak sanat eserinin, konusunu yazısız, sözsüz de anlatabileceğini, eserde anlatılmak istenen konuyu sembolize eden ifadelerin neler olduğunu açıklamaları sağlanabilir. Sürdürülebilirlikle doğrudan ya da dolaylı kavramlar, terimler, görseller ve olaylar hakkında konuşularak, ilgili semboller belirlenebilir. Belirlenen sembollerin kurum içinde sergilenmesi yapılarak, yaratacağı etkiler üzerinde konuşulabilir.

Sürdürülebilirlik kavramına yönelik “G.5.3.6. Sanat eserlerinin neden farklı değerlendirildiğini açıklar, G.6.3.5. Kişisel fikirlerin ve değer yargısının sanat eserinin değerlendirilmesindeki etkisini açıklar, G.7.3.8. Bilgi ve deneyimlerin sanat eserine yönelik bakış açısını nasıl etkilediğini açıklar, G.8.3.2. Bir sanat eserinin değerlendirilmesinde bilgi ve deneyimlerin etkisini söyler” kazanımları ile bireylerin yaşantıları, düşünceleri ve bilgi birikimi arasındaki farklılıkları algılamaları sağlanabilir. Farklı düşüncelere karşı saygı ve hoşgörü kavramı geliştirilebilir. Çeşitli dönemlerden eserler gösterilerek, dönemin toplumsal ve sanatsal koşulları bağlamında sürdürülebilirlikle anlamlandırma çalışmaları yapılabilir.

Böylece amaçlı bir eleştirinin de görsel pedagoji içindeki yeri kavranmış, detaylarda gizli olan anlamlar üzerinde farklı görüşlerin de mümkün olabileceğinin fark edilmesi sağlanabilir.

Sürdürülebilirlik kavramına yönelik “G.7.3.3. Sanatçıların eserlerini oluşturma süreçlerini karşılaştırır, G.7.3.4. Görsel sanat eserlerindeki sanatçının görsel sanat eserine yansıyan üslubunu fark eder, G.7.3.5. Kişisel ve bağlamsal bilgiler temelinde sanat eserini inceler, G.5.3.2. Seçilen sanat eserinin görsel özelliklerini analiz eder” kazanımları ile sanatçının eserini yaratma sürecinde yaşamış oldu aşamaları görmesi sağlanabilir. Sürdürülebilirlik temasıyla farklı açılardan ve malzeme kullanımı açısından ilişkisi olan eserlerdeki ortak üslup özellikleri, çalışma yöntemleri, sergileme yolları ve malzeme kullanımları hakkında konuşulabilir. Bulunan hususlar sınıf panolarında gözler önüne serilerek, motivasyon artırılabilir.

Sürdürülebilirlik kavramına yönelik “G.6.3.1. Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme becerilerini kullanır, G.7.3.2. Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır, G.8.3.3. Sanatla ilişkili olarak estetiğin ne olduğunu açıklar, G.8.3.5. Sanatın tanımlamasını yapar” kazanımları ile eleştirel düşünme becerilerini geliştirerek farklı bakış açılarıyla, estetik değerlere uygun eleştiri yapmayı öğrenir. Öğrencilerin sürdürülebilirlik ile ilişkisi kurulan eserlerde, hangi özelliklerin bizi etkilediğini fark etmeleri sağlanır.

2.4.4. Sürdürülebilir Kalkınmada Öğretmenin Rolü

Sürekli ve hızlı bir değişim içinde olan sosyal, teknolojik ve ekonomik gelişmeler toplumsal ihtiyaçların artmasına sebep olmaktadır. Değişen dünya ve toplumların gereksinimleri eğitim sistemlerinde de değişime yol açmıştır. Eğitim sistemleri bu değişimi karşılayabilmek için kendini yenilemeli, günümüz teknolojisine, ekonomisine, sosyal ve toplumsal yapıya hizmet edecek uygulamalar oluşturmalıdır. Tüm dünya toplumlarına eşitlikçi ve yaşam boyu sürecek bir öğrenme ortamı sağlamayı amaçlayan UNESCO tarafından 30 Eylül-5 Ekim 1996 tarihleri arasında Cenevre’de UNESCO Uluslararası Eğitim Konferansı düzenlenmiştir (Güven, 2012). Atılan adımlarla eğitim konferansının başlığı “Öğretmen Eğitimi ve Değişim Süreci İçinde Öğretmenlerin Rollerinin Değiştirilmesi” olarak belirlenmiştir. Çağımızın ihtiyaçlar doğrultusunda ortaya koyduğu eşit öğrenim hakkı, eğitime ulaşılabilirlik, teknolojik gelişmelere uyum ve yaşam boyu sürecek öğrenme gibi yenilikler öğretmenlerden beklenen görev tanımını da değiştirmiştir. Genel olarak öğretmende bulunması gereken sevgi, merhamet, yaratıcılık, bilgi ve beceri gibi niteliklerdir. Tüm bunların yanında günümüzde öğretmenden beklenen iyi bir eğitime ve teknoloji ile ilgili donanıma sahip olması, modern çağın hızına ayak uydurabilmesi, sosyal ve çevresel sorunlara

karşı duyarlı olması, kitle iletişim araçlarını etkin kullanabilmesidir (Güven, 2012). Özdemir (2020) etkin öğretmen özelliklerini; liderlik edebilen, alanında uzman, yönetici, öğrenciyi güdüleyebilen, danışman, öğretimi planlayabilen, öğrencinin seviyesine ve kişilik özelliklerine göre öğrenme stratejileri geliştirebilen, iletişimi güçlü eğitimciler olarak tanımlamıştır. Yaşamlara dokunan, onları eğitim yoluyla dönüştürme gücüne sahip olan öğretmenler tüm bu kalıpların ötesinde öğrenciyle duygusal bir bağ da oluşturmaktadır.

Toplumlar eğitim yoluyla dünyanın çevresel ve ekolojik dengesinin korunmasına, kaynakların akıllıca kullanımına, bilinçli tüketici topluluğuna dönük bir farkındalık oluşturmaya odaklanmaktadır. Bu bağlamda sürdürülebilir bir gelecek için çevre eğitiminin disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alınması gerekir. Sanat eğitimi bu disiplinler arasında önemli bir yere sahiptir. “Günümüzde sanat eğitime yaklaşım ‘sanatta eğitim’ veya ‘sanat yoluyla eğitim’ felsefesine işaret etmektedir” (Mercin, 2011, s.3). Öğretmenler sanat eğitimi ile öğrencileri bu sürece katarak onlarda sürdürülebilir kalkınma eğitiminin önemine dair bir farkındalık geliştirebilir. “Toplumların özellikle kültürel dönüşüm ve değişimlerinde sanatın rolü çok büyüktür” (Artut, 2013, s.19). Bu bakımdan sürdürülebilir kalkınmayı eğitim yoluyla edindirmede sanat eğitimi ve eğitimcisi etkin bir rol oynamaktadır. Buyurgan ve Buyurgan’a (2012) göre çağdaş sanat eğitimi, toplumun ve bireylerin yaşadığı çevreye karşı sanatsal etkinlikler yoluyla duyarlı, çevresiyle olumlu bir etkileşim içine girerek yaşantılarını anlamlı kılma imkânı sağlamaktadır. Öğretmenler, sanat eğitimi yolu ile sürdürülebilir kalkınma eğitimi amaçlarını öğrenciye kazandırmada önemli bir yapı taşıdır. UNECE’nin sürdürülebilir kalkınma eğitimi ile ilgili belirlediği hedefler arasında; “Eğitimcilerin gerekli becerilerle donatılarak sürdürülebilir kalkınmayı öğretim programlarına dâhil etmesi, sürdürülebilir davranışların kazandırılması, çözüm odaklı ve katılımcı eğitim yöntemlerinin kullanılması” bulunmaktadır (Türkiye’de Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim Mevcut Durum Raporu, 2012). UNESCO’nun (2006) Sanat Eğitimi İçin Yol Haritası başlıklı raporunda belirlemiş olduğu öğretmen özellikleri; sanat eğitiminin, sanatçıların ve sanatın savunuculuğunu yapmak, nitelikli eğitim programları geliştirmek, birden fazla sanat dalı ile ilişki kurabilmek, disiplinlerarası sanat eğitimi metotlarını uygulamak, ölçme ve değerlendirmede uygun yöntemleri geliştirebilmek, örgün ve yaygın sanat eğitimi verebilmek olarak belirtilmiştir.

2.5. Ulusal ve Uluslararası Alanyazında Sürdürülebilirlik İle İlgili Araştırmalar

Bu çalışmada, problem durumunun ortaya çıkmasında etkili olan araştırmalar ulusal alanyazında sürdürülebilirlik ile ilgili araştırmalar ve uluslararası alanyazında sürdürülebilirlik ile ilgili araştırmalar olmak üzere iki başlık altında sunulmuş, ilgili literatür detaylı olarak ele alınmıştır.

2.5.1. Ulusal Alanyazında Sürdürülebilirlik İle İlgili Araştırmalar

Bu araştırmanın amaçları doğrultusunda sürdürülebilirlik olgusuna ilişkin mevcut araştırmalar tezler bağlamında, sanat alanında pratiklere yansımaları, kurumsal bir takım yenilikçi uygulamalar ve eğitim süreçlerinin dâhil edilmesi gibi çeşitlilikler düşünülerek taranmıştır. Bu tarama sonucunda, sürdürülebilirliğe ilişkin pek çok araştırma olduğu görülmüştür. Bu araştırmalar, sanat eğitiminde gerçekleştirilen uygulamalardan başlayarak eğitim alanında yapılmış araştırmalara doğru özelden genele bir sıra izlenerek aşağıda sunulmuştur.

Erikan (2020) *Sanat eğitiminde görsel kültür kuramı ve sürdürülebilir kalkınma eğitimi bağlamında bir eylem araştırması* adlı yüksek lisans tezinde, Denizli Zaferiye Abaloğlu Bilim ve Sanat Merkezinde 2019 - 2020 eğitim öğretim yılında 8'i kız, 5'i erkek olmak üzere toplam 13 ilkokul öğrencisi ile çalışmıştır. Bu çalışmada Erikan, günümüz sanat eserleri ve medya aracılığıyla elde edilen görsel kültür imgeleri, sürdürülebilir gelişim ile ilgili farkındalıkları arttırmayı amaçlamış, bu doğrultuda etkinlik programı oluşturmuştur. Etkinlikler, gösterilen örnek görseller üzerine yorumlama, düşünme, atık malzemeler kullanılarak kolaj çalışması ve etkinlik çalışma yaprakları, araştırmacı günlüğünden oluşmaktadır. Veriler, ön değerlendirme formu, öz değerlendirme formları, odak grup görüşme formları ile toplanmıştır. Araştırmacı aynı zamanda etkinlikleri uygulayan öğretmendir. Araştırmada, öğrencilerin yapmış olduğu çalışmalar doğrultusunda çevre sorunlarına ilişkin fikirlerinde, sorgulamada ve kendi deneyimleriyle karşılaştırmada olumlu değişiklikler olduğu görülmüştür. Sanatçıların yapmış oldukları eserlerde çevreyi korumayı hedefleyen mesajlar verdiğini keşfetmişlerdir.

Çağdaş Ören (2019) tarafından yapılan *Görsel sanatlar eğitiminde sürdürülebilirlik bağlamında ecoprint çalışmalarının değerlendirilmesi* adlı yüksek lisans tezinde, görsel sanatlar eğitimi alan öğrenciler için ecoprint tekniğinin gerekliliğini ve uygulanabilirliğini tespit etmek amaçlanmıştır. Gerçekleştirilen çalışmada sürdürülebilirlik bağlamında ecoprint çalışmaları değerlendirilmiş, ecoprint çalışmalarının öğretmen adaylarına katkısı araştırılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak hazırlanan bu çalışmada örnekleme özgün baskı dersi almış üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencisi olan sekiz öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verileri gözlem, görüşmeler, uygulama ve dokümanlardan oluşmaktadır. Veri analizinde araştırmacının ve iki uzmanın görüşlerinden yararlanılmıştır. Eğitim ve uygulama aşaması sonucunda ecoprint tekniğinin yaratıcı ve özgün olması, sağlıklı malzeme kullanımı, çalışmanın tekrarının olmaması, alanının genişliği yönünden sanat eseri üretmek için uygun bir teknik olduğu sonucuna varılmıştır.

Oduncu (2020) *Grafik tasarımın sürdürülebilirlik içerisindeki rolü ve “bioposter” tasarımı* isimli sanatta yeterlik tezinde, sosyal sorumluluk projesi olarak tasarlanan araştırma Bulgaristanda bulunan ulusal ve uluslararası dört farklı eğitim kurumunda yapılan iki sergi ve dört çalıştaydan oluşmuştur. Bioposter olarak adlandırılan bir teknikle yapılan çalışma, atık kâğıtların geri dönüştürülmesi ve boya yerine kullanılacak bitki tohumlarıyla birleştirilmesi sonucu hazırlanan tasarımın yeşerip mesajı katılımcıya aktarmasından oluşmaktadır. İzleyicinin aktif olarak katılımcı olduğu çalışmada sadece görsel duyular kullanılmamış, dokunma duyusu da aktif hale getirilmiştir. Poster içinde kullanılacak ve yeşerebilecek tohumları bulabilmek için denemeler yapılmış, yapılan denemeler sonucunda Bioposter üzerinde farklı etkiler yaratacak olan yaprak genişlikleri, gövde kalınlıkları ve kağıda tutunabilme özelliği ile yeşeren dört farklı bitki tohumuna karar verilmiştir. Geniş bir kap içerisinde küçük parçalara ayrılan atık kâğıtlar su eklenerek yumuşamaya bırakılmıştır. Kâğıtların kalınlığına göre bekleme süresi değişiklik göstermektedir. Yeteri kadar su çeken kâğıtlar süzülerek daha küçük parçalara ayrılmış, hamur kıvamına gelen kâğıtlar iki ahşap çerçeve arasına alınarak yeni bir kâğıt oluşturulmuştur. Bristol kâğıda hazırlanan şablonlar yapılan kâğıtlar üzerine koyularak şablon içine tohumlar yerleştirmiştir. Çalışmaya katılanlara eko-tasarım, sürdürülebilir tasarım ve Bioposter hakkında sunumlar yapılmış, sürdürülebilirlik ilkelerini aktarmak, tasarım alanında yeni ve deneysel yolların arayışına girme konusunda öğrencileri teşvik etmek amaçlanmıştır.

Bayak (2022) *Çevre ve Sürdürülebilirlik Bağlamında Prix Pictet Fotoğraf Ödülleri* adlı yüksek lisans tezinde, antroposen etkilerin ekolojiye verdiği zararları fotoğraf sanatı bağlamında incelemektedir. Üç bölümden oluşan tezin ana konusu çevre ve sürdürülebilirlik üzerine verilen Pictet Fotoğraf Ödülleri'dir. Birinci bölümde çevre ve sürdürülebilirlik, ekolojik sorunlar, antroposen çağını oluşturan nedenler, İkinci bölümde ekolojik sorunların dünyaya verdiği zarar sanatçıların ve fotoğrafçıların gözünden incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise çevre ve sürdürülebilirlik alanında farkındalık yaratmayı amaçlayan Pictet Fotoğraf Ödülleri ile fotoğrafın gücüne odaklanmaktadır. Pictet Fotoğraf Ödülleri'nde fotoğraflar sekiz tema çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu temalar su, yeryüzü, güç, tüketim, düzensizlik, uzay, umut, ateş teması olarak belirlenmiştir. Pictet Fotoğraf Ödülleri sayesinde sanat yoluyla ekolojik sorunların ele alınması sağlanmış, doğru fotoğrafı bulmak yanında çevre sorunlarını görmemizi sağlayarak fotoğrafın gücünü nasıl kullanabileceğimizi de gösterir.

Korkmaz (2020) *Sürdürülebilirlik için drama eğitim programının 48-60 aylık çocukların zihin kuramı ve empatik becerilerine etkisi* adlı doktora tezinde, İç İç Karma Desen kullanılarak hazırlanmış, rastgele belirlenen deney-kontrol gruplarına ön-test, son-test ve

izleme testi uygulanmıştır. Sürdürülebilirlik için eğitim uygulamalarıyla daha önce karşılaşmamış çocuklardan oluşan bir örneklem belirlenmiştir. Çalışma grubu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında devlet anaokulunda eğitim gören 44 çocuktan ve onların öğretmenleri ile ailelerinden oluşmaktadır. Deney grubunda 22, kontrol grubunda 22 çocuk bulunmaktadır. Çalışma araştırmacı tarafından geliştirilmiş erken çocukluk döneminde sürdürülebilirlik uygulamalarına yönelik 30 drama etkinliğinden oluşmaktadır. 30 gün boyunca deney grubundaki çocuklara araştırmacı tarafından uygulanan etkinlikler yanı sıra deney ve kontrol grubuna sınıf öğretmenleri tarafından hazırlanan etkinlikler uygulanmaya devam etmiştir. Araştırmacı tarafından “Zihin Kuramı Ölçeği” ve “Çocuklar için Empati Ölçeği”, “Çocukların Çevreye Karşı Tutumları Ölçeği - Okul Öncesi Versiyon Görüşme Formu”, yarı yapılandırılmış görüşme formu ve araştırma günlükleri kullanılarak veriler toplanmıştır. Yapılan Çalışma drama yöntemi ile eleştirel düşünme, problem çözme, zihin okuma ve empatik becerilerini geliştirerek sürdürülebilir çevre eğitiminde kalıcı izli davranış değişikliği yaratmayı amaçlamaktadır. Drama yönteminin çocukların çevre konularıyla ilgili öğrenmelerini ve değer geliştirmelerini olumlu yönde etkilediği görülmüş, öğretmenlerin ve ailelerin tutumları ve uygulamaları çocukların tüketimi azaltma, geri dönüşüm, doğaya saygı gibi sürdürülebilirliğe ilişkin görüşlerini olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır

Şeker (2017) tarafından gerçekleştirilen *Fen eğitiminde sürdürülebilirlik kavramının değerlendirilmesi ve model programın oluşturulması* adlı doktora tezinde amaç, sürdürülebilir kalkınma ilkelerine dayalı yeni bir model program geliştirmektir. Bu (SKFE) model program ile öğrencilerin sürdürülebilir kalkınma hakkındaki görüşleri ve akademik başarıları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı bir ilköğretim okulunun beşinci sınıf düzeyinde üç şubesi ile yapılmış, biri pilot uygulama sınıfı, biri deney sınıfı, bir diğeri ise kontrol sınıfı olarak belirlenmiştir. Belirlenen pilot grubu (30), deney grubu (31) ve kontrol grubu (31) olmak üzere 92 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmada nitel ve nicel veri toplama araçları kullanılmıştır. Nicel veri aracı olarak öğrencilerin sürdürülebilir kalkınma hakkında akademik başarılarını ölçmek için araştırmacı tarafından geliştirilen “Fen Bilimleri Bilgi Testi” kullanılmış, nitel veri aracı olarak ise “Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan fen eğitimi model programının hedeflerine yönelik 23 kazanım belirlenmiştir. Haftada dört ders saati uygulanan öğrenen merkezli model programda; ön test, deneysel işlem ve son test, toplam sekiz haftada tamamlanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 16,0 paket programında yer alan istatistik analizleri kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme sorularına verilen cevaplar belirli başlıklar altında gruplanmıştır. Sürdürülebilir kalkınma için fen eğitimi model programının

uygulandığı deney grubu öğrencilerinin mevcut öğretim programının uygulandığı kontrol grubu öğrencilerine göre fen bilimleri bilgi düzeltilmiş son test puanları arasında belirgin bir fark oluşmuş, model programın öğrencilerin akademik başarısı üzerine olumlu ve yüksek bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Akgün (2021) tarafından yapılan *8. Sınıf öğrencilerinin yenilenebilir enerji kaynakları ve sürdürülebilirlik kavramına yönelik algılarının incelenmesi* adlı yüksek lisans tezinde, ortaokul 8. Sınıf öğrencilerin yenilenebilir enerji kaynakları ve sürdürülebilirlik kavramını günlük yaşamda kullanma durumlarının belirlenmesi ve yenilenebilir enerji kaynakları ve sürdürülebilirlik kavramları ile ilgili algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Yapılan çalışma, olgu bilim deseninde yürütülen nitel bir araştırmadır. Çalışma grubunu, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Sakarya ilinde bulunan bir ilköğretim okulunun 8. sınıf öğrencilerinden amaçlı örnekleme göre belirlenmiş 63 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, “kelime ilişkilendirme testi”, “sürdürülebilir ev çizimleri” ve “açık uçlu soru formu” uygulanmıştır. Analizde ise sürdürülebilir ev çizimleri ve açık uçlu soru formunda içerik analizi ile kelime ilişkilendirme testlerinde kesme noktası tekniği uygulanmıştır. Öğrenciler sürdürülebilirlik ve yenilenebilir enerji kavramları arasında ilişki kurabilirken bu kavramları doğrudan eşleştirememiştir. Sürdürülebilir ev çizimleri ile öğrencilerin günlük yaşamda yenilenebilir enerji ve sürdürülebilirlik kavramlarını yansıtmaları incelendiğinde, doğayla iç içe, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanıldığı, yalıtımlı, kirliliği engellemeyi amaçlayan çizimler yaptıkları görülmüştür. Açık uçlu soru formunda, altı temadan oluşan cevaplar verilmiştir. Bunlar; yaşanabilir çevre bırakma, çevre dostu enerji kullanma, çevre sorunlarının oluşmasını önleme, çevresel faaliyetlere aktif katılım sağlama, atık kontrolü yapma ve canlı türlerinin korunmasını sağlama temalarıdır. Çalışma sonucunda öğrencilerin sürdürülebilirlik kavramına yönelik açıklama ve uygulamalarının yetersiz olduğu, yenilenebilir enerji kaynaklarının önemini sürdürülebilirlik ile ilişkilendirmede sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Sonuçlarda, yalnızca 8. sınıf müfredatında yer alan sürdürülebilirlik kavramının öğrencilerin çevresel sorunlar hakkındaki düşüncelerinin ve davranışlarının üzerinde daha az etkili olduğu, müfredat dışında ek eğitimler de verilmesinin önemi vurgulanmıştır.

Özlü (2011) *Uzaktan eğitim metoduyla sürdürülebilirlik eğitimi uygulamaları üzerine bir araştırma* adlı yüksek lisans tezinde, UNESCO’nun öğretmen eğitimlerine yönelik hazırlamış olduğu Sürdürülebilir bir gelecek için öğretim ve öğrenim adlı çoklu ortam program ele alınmıştır. 25 modül ve 4 temadan oluşan program içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Büyük kitlelere ulaşmayı sağlaması ve geniş kapsamlı olması araştırılmak üzere bu programın

seçilmesinde etkilidir. Dört ana temadan oluşan programın alt modüllerinde kullanılan kelime sıklığı kodlanarak hangi sıklıkta kullanıldıkları tespit edilmiştir. Program kullanıcılarının işlediği beş ders incelenmiş ve modüllerin ne sıklıkla kullanıldığı da tespit edilmiştir. Temelde uzaktan eğitim metodu ile sürdürülebilirlik eğitimi nasıl gerçekleştirilebilir sorusuna cevap aranmıştır. Araştırma örnek olay tarama modelinde hazırlanmış olup araştırma örneklemini uzaktan sürdürülebilirlik eğitimi veren programlar oluşturmaktadır. Veriler ‘Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim’ adlı web sayfasından toplanmıştır. Yapılan içerik analizi ile uzaktan eğitim metoduyla sürdürülebilirlik eğitimi tüm yaş gruplarına ve geniş kitlelere uygulanabilir sonucuna varılmıştır. UNESCO tarafından hazırlanan program kullanıcılara ücretsiz erişim hakkı tanımaktadır. Sürdürülebilir uzaktan eğitime katılımı artırarak geniş kitlelere ulaşılabileceği görülmüştür.

Tarı (2021) *Okul öncesi öğretmenlerinin çevresel sürdürülebilirlik hakkındaki görüşlerinin incelenmesi* adlı yüksek lisans tezinde, olgu bilim deseninde olup amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 20 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde on beş öğretmenin üniversitede ya da hizmet içi eğitimle herhangi bir çevre eğitimi almadığı, beş öğretmenin ise üniversitede çevre eğitimi aldığı belirlenmiştir. Veri toplamada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda dört farklı konu ile ilgili sorular bulunmaktadır. Yapılan görüşmeler sonucunda; çevre sorunları, çevre bilinci, çocuklara yönelik yapılan etkinlikler ve öğretmen eğitimi başlığı altında dört ana tema belirlenmiştir. Öğretmenlerin çevre sorunları üzerinde durdukları, su kirliliği, atık kirliliği, geri dönüşüm, plastikler, hava kirliliği ve tüketim alışkanlıkları hakkında bilgi sahibi oldukları ancak “sürdürülebilirlik” kavramına ne kadar uzak oldukları da görüşmeler sırasında anlaşılmıştır. Öğretmenlerin farkında olmadan sürdürülebilir adımlar attıkları da görülmüştür.

Kuşçuoğlu (2022) *6 yaş ve üzeri çocuk kitapları için sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde bir örnek uygulama* adlı yüksek lisans tezinde, resimli çocuk kitapları tasarlayarak çocukların sürdürülebilirlik kavramına ilgisini çekmeyi, çocuklarda çevresel duyarlılık ve çevre bilinci edindirmeyi sağlayacak kitaplar tasarlamak amaçlanmıştır. Yapılan tasarımlar karakter geliştirme, tipografi, renk ve kullanılan teknikler, sayfa tasarımı gibi özelliklerden ve sürdürülebilirlik ile ilgili çocukların farkındalığını artırabilecek; karbon ayak izi, su ayak izi, gıda tüketimi, yenilenebilir enerji, geri dönüşüm ve nesnelerin yeniden kullanımıyla ilgili konulardan oluşmaktadır. sürdürülebilirlik kapsamında yenilenebilir enerji ve geri dönüşüm konuları seçilmiştir. Araştırma dört bölümde oluşturulmuştur. Birinci bölüm sürdürülebilirlik kavramının tanımı, gelişim süreci ve önemi üzerinden oluşturulmuştur. İkinci

bölümde çocukların bakış açısını anlamak amacıyla hedef kitle olarak 4-6 yaş grubu çocukları belirlenmiştir. Üçüncü bölümde sürdürülebilirlik kavramı konulu yayımlanmış kitaplar incelenmiştir. Dördüncü ve son bölümde sürdürülebilirlik kapsamında yenilenebilir enerji ve geri dönüşüm konuları seçilerek hikaye oluşturulmuştur. Hikaye, altı yaşındaki üç çocuk ve bir köpekten oluşan hikaye karakterlerinin balon yolculuğu sırasında yaşadıkları maceralar ile sürdürülebilir enerji kullanımını anlatmaktadır. Türkiye’de nitelikli resim çizimleriyle çocuklarda iz bırakan kitapların sayısının çeviri kitaplara oranla oldukça az olduğu tespit edilmiş, bu bağlamda “Ece’nin Balon Yolculuğu” adlı resimli kitabın sürdürülebilirlik kavramını algılabileceği vurgulanmıştır.

Akkaya Alıcı (2022) yapmış olduğu *Okul öncesi çocuklar için e-kitap ile bütünleştirilmiş sürdürülebilirlik eğitimi* konulu tez çalışmasında, okul öncesi dönemdeki 57-72 aylık çocuklarda sürdürülebilirlik eğitiminin etkisini belirlemek amacı ile dijital ortamda resimli e-kitap hazırlanmıştır. Araştırmada modellerinden ön test son test eşitlenmemiş kontrol gruplu model kullanılmıştır. Örneklemi; Adana ili Çukurova ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi bir okul öncesi eğitim kurumuna eğitim gören 57-71 aylık 24 çocuk oluşturmaktadır. Deney grubu on, kontrol grubu on dört kişiden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Çevreye Yönelik Tutum Ölçeği, Çocuklara Yönelik Çevre Tutum Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Dört alt başlıkta on beş resimli sorudan oluşan çocuklara yönelik çevre tutum ölçeği dörtlü likert tipindedir. Üç farklı e-kitabın hikâye ve resimleri araştırmacı tarafından dijital ortamda hazırlanmıştır. 8 haftalık eğitim programında kullanılan resimli kitaplar yanında destekleyici etkinlikler de yapılmıştır. Hazırlanan eğitim programı Çevresel sürdürülebilirlik konusunda farkındalık kazandırmayı amaçlamaktadır. Uygulama süreci eğitim-öğretim programını aksatmayacak şekilde haftada 2 gün olarak planlanmıştır. Ön test uygulamasında araştırmacı her çocukla birebir görüşmüştür. Deney grubuna haftada iki gün olmak üzere 8 hafta boyunca çocukların kendi sınıflarında ve okul bahçesinde araştırmacı tarafından e-kitap ile bütünleştirilmiş sürdürülebilirlik eğitimi uygulanmış, yapılan her etkinlik sonunda veli bilgilendirilmiş ve evde aileleriyle yapabilecekleri etkinlik önerilerinde bulunulmuştur. Ön test sonuçlarına bakıldığında gruplar arasında anlamlı farklılığın olmadığı, son test sonuçlarına bakıldığında ise deney grubu yararına anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu çalışmada e-kitap ile bütünleştirilmiş sürdürülebilirlik eğitiminin çocukların çevresel sürdürülebilirlik bilgileri ediniminde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Güngör (2019) *Bir okul öncesi eğitim kurumunda ekolojik ayak izi uygulamaları ile sürdürülebilir yaşam fırsatlarının geliştirilmesi* adlı doktora tezinde, çalışma grubu, Denizli

ili, Pamukkale ilçesinde bulunan resmi bağımsız bir okul öncesi eğitim kurumunda çalışan müdür, müdür yardımcısı, öğretmenler ve diğer personel olmak üzere toplam 19 kişiden oluşmaktadır. Çalışma grubuna ayrıca, okulda öğrenim gören 60-72 aylık 18 çocuk ve ebeveynleri de dâhil edilmiştir. Eylem araştırması yapılan çalışmada nitel ve nicel veri toplama yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Nitel veriler; görüşme, gözlem, araştırmacı günlüğü, fotoğraf ve video kayıtları yoluyla toplanmıştır. Çalışma üç aşamadan oluşmaktadır. Bunlar, konu ile ilgili mevcut durumun belirlenmesi, araştırmanın eylem süreci ve genel değerlendirmedir. Araştırmacının yaptığı bilgilendirme toplantısı, enerji, su, gıda tüketimi, ulaşım ve atık yönetimi konularında olup çalışmaya katılan personelin ekolojik ayak izi hakkında bilgi durumları belirlenmiştir. Planlanan eylem sürecinin çoğunluğu gerçekleştirilmiştir. Süreç sonunda katılımcıların sürdürülebilir yaşam hakkında olumlu tutum ve davranış geliştirdiği, farkındalığının belirlenmiştir. Öğrencilerin de farkındalık düzeylerinin de olumlu yönde arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi eğitiminde ekolojik ayak izi uygulamalarının sürdürülebilirlik eğitimine katkı sağladığı düşünülmektedir.

Temiz (2020) tarafından gerçekleştirilen *Çevreye yönelik farklı tutum gösteren okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi çevresel sürdürülebilirlik uygulamalarına ilişkin çoklu durum çalışması* adlı yüksek lisans tezinde, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi uygulamalarında sahip oldukları çevreye yönelik tutumları, çevresel sürdürülebilirlik etkinliklerini nasıl uyguladıkları ve uygulamalarının sahip oldukları çevresel tutumlarla ilişkili olarak nasıl farklılaştığı araştırılmıştır. Çoklu durum çalışmasından oluşan araştırmaya üç öğretmen, okul yöneticileri ve öğretmenlerin sınıflarındaki çocuklar katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler, Eko-okullarda görev yapan, Çevreye Yönelik Ekosentrik, Antroposentrik ve Antipatik tutum Ölçeğinden ilgili faktöre yönelik en yüksek puanı alan öğretmenlerdir. Araştırma verileri gözlem, görüşme ve doküman analizi ile toplanmıştır. Bu üç öğretmenin görev yaptığı okullardaki idareci ve öğrencilerle görüşülmüş, sınıf içi materyaller, öğrenci portfolyosu, aylık günlük planlar ve belgeler veri olarak kullanılmıştır. Bu araştırma sonucunda, ekosentrik tutum gösteren öğretmenin eko okul uygulamalarındaki projelerde üretici olduğu ve demokratik yaklaşım sergilediği, çocukları karar verme sürecine dahil ederek proje geliştirdiği ve çevre bilincinin geliştirilmesine yönelik etkinlikler yaptığı gözlemlenmiştir. Antroposentrik tutum gösteren öğretmenin projelerde uygulayıcı olduğu, etkinlik sürecinde lider konumunda olup çocuklara rol model olduğu, çevresel kaynakların tükenmemesi için çevreye yönelik etkinlikleri şekillendirdiği gözlemlenmiştir. Çevreye yönelik antipatik tutum gösteren öğretmenin ise görev odaklı olarak projelerini gerçekleştirdiği ve çevresel etkinliklerde sınırlandırıcı olduğu görülmüş, aylık plan ve etkinlik

planları dışında uygulama gerçekleştirmediği gözlemlenmiştir. Buna bağlı olarak, üç farklı öğretmenin sınıfında yer alan çocukların fikir beyan ettiği çevresel konuların da farklılaştığı görülmüştür.

Karahan Aydın (2019) *Okul öncesi öğretmenlerinin sürdürülebilir çevre eğitime yönelik algıları* adlı yüksek lisans tezi, fenomenoloji araştırması olup 2018-2019 eğitim-öğretim yılında İstanbul iline ait beş ilçede görev yapan amaçlı örnekleme göre gönüllülük esasıyla belirlenen 22 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Verilerin elde edilmesi aşamasında yüz-yüze-yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmış, ön test-son test yapılarak öğretmen görüşleri alınmış, hazırladıkları etkinlik planları değerlendirilmiş ve sınıf içi uygulamaları iki araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin sürdürülebilirlik ve çevre eğitimi ile ilgili yeterli bilgi sahibi olmadıkları, Sürdürülebilir çevre eğitimi açısından 2013 MEB Okul Öncesi Eğitim Programını yeterli bulmadıkları, Sürdürülebilir çevre eğitimi için ailelerin eğitimini ve aile katılımını oldukça önemli buldukları, uygulama yaparken zorlanmadıkları, eğitim için gerekli olan açık hava alanlarının yetersiz olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Tekin (2021) yapmış olduğu *Sürdürülebilir kalkınma için eğitime yönelik olarak öğretmenlerin değer ve inançlarının incelenmesi* adlı yüksek lisans tezi, ilişkisel tarama modeli kullanılarak hazırlanmıştır. Sürdürülebilir kalkınma eğitime yönelik ilköğretim birinci ve ikinci kademe öğretmenlerinin değer ve inançlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Balıkesir ili, Bandırma ilçesi ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan 180 sınıf öğretmeni, 60 fen bilgisi öğretmeni ve 50 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler "Sürdürülebilir kalkınma değerleri ve sürdürülebilir kalkınma eğitimi inançları ölçeği" kullanılarak toplanmış, veri çözümlemesinde, betimsel istatistikler, t-testi, ANOVA, LSD testi ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Veri analizinde, SPSS 25.0 paket programı kullanılmıştır. Sürdürülebilir kalkınma eğitime yönelik değer algıları üzerinde branş faktörünün etkili olmadığı, öğretmenlerin; yüksek düzeyde hoşgörü ve sorumlulukları paylaşma algısına, orta-yüksek düzeyde eşitlik algısına, orta düzeyde genel değer algısına sahip oldukları belirlenmiştir. Sürdürülebilir kalkınma eğitimi kapsamında karşılaşılan engeller, öğretim yöntemleri hakkında bilgi eksikliği, sürdürülebilir kalkınma hakkında bilgi eksikliği, malzeme ve materyal yetersizliği, uygun doğal çevrenin yokluğu olarak belirlenmiştir. Öneriler kısmında sürdürülebilir kalkınma konusunda öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim ve projeler ile farkındalığın artırılması, öğretim programlarının güncellenmesi, ders kitaplarında

sürdürülebilir kalkınma eğitimi konularının eklenerek öğrencilere ulaşmak gibi tavsiyelerde bulunulmuştur.

Öztürk Demirbaş (2015) *Öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma farkındalık düzeyleri* adlı makale, betimsel tarama modelinde hazırlanmıştır. Veri toplama aracı olarak Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Ölçeği uygulanmış, çalışmanın örneklemini Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde farklı bölümlerde eğitim gören 504 öğretmen adayı oluşturmuştur. Veri analizi üç kategoride toplanmıştır. Bunlar; çevresel etik farkındalığı, toplumsal-sosyal farkındalık, çevresel ekonomik farkındalık olarak belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma farkındalık düzeyleri bölümlere göre farklılaşmaktadır. Çevresel etik farkındalığı en yüksek, çevresel ekonomik farkındalık en düşük puan ortalamasına sahiptir. Sürdürülebilir kalkınma farkındalık ortalamaları en düşük bölümler, Okul öncesi, Sosyal bilgiler, Fen bilgisi öğretmenliği, Sürdürülebilir kalkınma farkındalık ortalamaları en yüksek bölümler ise Rehberlik ve psikolojik danışmanlık, Bilgisayar ve öğretim teknolojileri, Türkçe öğretmenliği bölümlerindeki öğretmen adaylarına aittir.

2.5.2. Uluslararası Alanyazında Sürdürülebilirlik İle İlgili Araştırmalar

Bu araştırmanın amaçları doğrultusunda sanat eğitimi kapsamında gerçekleştirilmiş araştırmaların incelenmesi yanı sıra eğitim alanında üretilen araştırmalar da tezler bağlamında incelemeye dâhil edilmiştir. Aşağıda sanat eğitimi alanından başlayarak yakından uzağa kurulacak ilişkiler doğrultusunda bir sunum gerçekleştirilmiştir.

C. Leonard (2022) yapmış olduğu *bakım ambalajı* adlı yüksek lisans tezinde, seramik sanatçısının bakış açısıyla çevre kirliliğine neden olan ambalaj atıkların olumsuz etkilerine dikkat çekmeyi amaçlamıştır. Covid-19 pandemisi nedeni ile dünya çapında uygulanan kısıtlamalarda yapılan alışverişler ve aşırı tüketim sonucu kullanılan strafor ambalaj atıklarının doğada birikerek çevre kirliliğine yol açtığı görülmüştür. Leonard straforları toplayarak onları seramik kalıplara dönüştürmüş ve yeniden kullanım yoluyla atık olmaktan çıkarıp bir seramik malzemesi haline getirmiştir. Bu çalışma, University of Hawaii Commons Gallery'de iki parçadan oluşan bir enstalasyon çalışmasıdır. Kalıp olarak seçilen parçalara dökülen seramikler Commons Gallery'nin arka duvarına yığılmıştır. Orijinal ambalaj atıklar duyarsız bir eylemin sonuçlarıyken, döküm parçalar ambalaj atıklarından yapılmış yeni bir "ürün"dür.

Morgan (2013) *Sanat eğitiminde kamu özel ortaklığına ilişkin bir örnek incelemesi* adlı doktora tezi, Oklahoma'nın Tulsa devlet okulları öğrencilerine sürdürülebilir sanat eğitimi sağlamak için John F. Kennedy Sahne Sanatları Merkezi, Tulsa Devlet Okulları bölgesi ve Tulsa bölgesindeki sanat topluluğu arasındaki kamu özel sektör ortaklığı ile anaokulu

kademesinden başlayıp sekizinci sınıfa kadar tüm öğrencilere eşit erişim sağlayan sürdürülebilir sanat eğitimi sürecini anlatan bir karma desen çalışmasıdır. Veri toplama araçları, arşiv kayıtları, görüşme, doğrudan gözlem, katılımcı gözlemi ve anketten oluşmaktadır. Sürecin nasıl işlediği, neden Tulsa Devlet Okulu sisteminde sanat eğitiminde eşitsizliğin olduğu, bu işbirliğinin nasıl bir değişim yarattığı, kamu/özel sektör ortaklıkları hakkında neler öğrenildiği, tek başına okulların başaramadığını işbirliği ile başarabiliyorlar mı sorularına cevap aranmıştır. Bulgularda, yapılan programın okullardaki sanat eğitimi için bir plan oluşturmada sınıf düzeyinde veriler topladığı, hedef ve stratejik planlamayı belirlemede bu veriler doğrultusunda hareket edildiği, kamu ve özel sektör işbirliğiyle, uygun maliyetli daha fazla eşit hizmete erişim sağlanabildiği belirtilmiştir.

Dunbar (2021) *Riveroloji (Nehir Bilimi): Gençlerin bilim ve sanatta katılımı yoluyla nehirlerin yöneticiliğinin teşvik edilmesi* adlı yüksek lisans tezi, nehir bilimi dersi müfredatındaki on saatlik dersten birine uygulanmıştır. Nehir bilimi dersi, coğrafi okuryazarlığı, çevreye karşı duyarlılığı arttırmak, nehirlerdeki ve denizlerdeki kalıntıları atıkları azaltmak konusunda öğrencilerin farkındalığını arttırmayı amaçlıyor. Yapılan çalışmada yedi ve sekiz yaşlarındaki on sekiz öğrencinin katılımı ile pilot bir uygulama yapılmıştır. Yaşadıkları bölgede bulunan Elizabeth nehri ile ilgili neler bildikleri ya da neler hayal ettikleri sorularak başlanmış, altı adımda aşamalı olarak ilerlenmiştir. Bu altı adım, sorgulama, görselleştirme, çizim, paylaşım, eyleme geçme ve yansıtma aşamalarından oluşmaktadır. Öğrencilerden Elizabeth Nehri sunumunu izlemeden önce ve sonra çizimler yapmaları istenmiş bu süreçte yaptıkları çizimler karşılaştırılmıştır. Bu çalışmada sanat yoluyla yurttaş demokrasisine katılıma olumlu yönde dahil olunabileceği savunulmuştur. Öğrencilerin duygu ve düşüncelerini paylaşmada sanat ve hikaye anlatımının ne kadar etkili olduğu sorusuna, çevre duyarlılığına, çevre sorunlarının farkına varmak için görselleştirme etkinliklerinin nasıl kullanılabileceği sorularına cevap aranmıştır. Bulgularda, ön çizimlerde herhangi çevre sorunu ya da eylem yer almasa da son çizimlerin %83'ü sunum sonrası sorunlara da yer vermiştir. Çizimlerin hiçbirinde insan figürünün yer almadığı bunun öğrencilerin toplumsal olaylara dahil edilmemesinden kaynaklanabileceği varsayımına ulaşılmıştır.

Verschueren (2021) yapmış olduğu, *Çevre ve Sürdürülebilirlik Eğitim Politikalarında Küresel ve Yerel (F) Aktörler: Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Büyük Okul Bölgeleri Üzerine Üç Makale* adlı doktora tezi, üç makale incelemesinden oluşmaktadır. İlk makalede, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki büyük bir alanı kaplayan 200 K_12 devlet okulu bölgesinde tesisleri yeşillendirmek, eğitim programlarını oluşturmak için tüm okullarda çevre ve

sürdürülebilirlik eğitimi uygulanmıştır. İlçe, belediye ve eyalet düzeylerinde eş zamanlı olarak verilen Çevre ve Sürdürülebilirlik Eğitimi Politikalarını incelemeyi hedefleyen ilk bölümde veriler, Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezinden, okul bölgesine ve belediyeye ait web sitelerinden elde edilen bilgileri birleştirmiştir. Lojistik regresyon tekniğiyle analiz edilen veriler sonucunda dört ana bulgu belirlenmiştir. İlk olarak, belediyelere bağlı okul bölgelerinde harekete geçme olasılığı daha yüksek, ikinci olarak, bu uygulamanın belediyelerin sürdürülebilirlik çabalarıyla birbirine bağlı olarak daha verimli ilerlediği, üçüncü olarak, eyalet düzeyinde bulunan okul bölgelerinin uygulamayı sürdürme olasılığının daha yüksek olması, dördüncüsü, eğitim programlarının desteği, ortak bir politikayla hareket edilmesinde geliştirilmesinde etkili olduğu belirlenmiştir. İkinci makale, New York Şehri Eğitim Departmanının devlet okullarında çevre ve sürdürülebilirlik eğitimini nasıl yönettiği ile ilgili çalışmalarını incelemektedir. Veriler, 20 uzman görüşü, arşiv verileri ve küresel ve toplumsal bakış açısı kullanılarak elde edilmiştir. 2009 yılında yasalaşan çevre ve sürdürülebilirlik eğitiminin pilot uygulamalar sonucunda 2012 yılında eğitim programına dâhil edildiği belirtilmiştir. Üçüncü makalede ise, farklı yerlerde bulunan iki okulun çevre ve sürdürülebilirlik eğitimi uygulamaları karşılaştırılmış ve benzerlikleri ortaya koyulmuştur. DPS (Denver Public Schools) ve PWCS (Prince William County Public Schools)'da uygulanan eğitim programı bakımından benzer olsa da okul bölgesi, kamuoyu tepkisi, yerel sürdürülebilirlik etkinlikleri ve çevre ve sürdürülebilirlik eğitimi bakımından devlet desteğinin farklılığı belirlenmiştir. Bu bağlamda Denver Devlet Okulları'ndaki uygulamaların, değişen politikacılar ve politik bakış açısı gibi dış etkenlerden etkilendiğini, Prince William County Devlet Okulları'ndaki uygulamaların sürdürülebilirlik gönüllüleri, veli ve öğrencilerin ortak eylemi sonucu yerel sürdürülebilirlik eğitiminin geliştirilmeye devam ettiğini ortaya koyulmuştur.

Tauritz (2019) *Çocuklara sürdürülebilirlik sorunları hakkında belirsiz bilgileri nasıl yöneteceklerini öğretmek için pedagojik stratejilere yönelik bir araştırma* konulu doktora tezinde, sürdürülebilirlik kavramı ile ilgili karmaşık ve belirsiz konuları öğreten, özellikle ilköğretimde bilgi, beceri, strateji, değerler gibi niteliklerin öğretimini ele alan öğretmenlerin stratejilerini ve uygulamalarını anlamak amaçlanmıştır. Bu çoklu vaka çalışmasının örnekleme, sınıf içi ve sınıf dışı çevresel sorunlarla karşılaşan 133 öğrenci ve 5 öğretmenden oluşmaktadır. Veri toplama aracı dört sınıftan elde edilen üç gözlemi, ses kayıtlarını, öğrencilerle yapılmış odak grup görüşmelerini ve öğretmen görüşmelerini içeriyor. Öğrenci ödevleri ve ders kaynakları da veri toplamada kullanılmıştır. Bulgular, etkinliklerin, öğretim kaynaklarının ve 'koşulluluk dilinin' kullanımının sürdürülebilirlik eğitiminde etkili olduğunu

ortaya koymuştur. Koşulluluk dili, sözcük dağarcığı, dil bilgisi ve koşulluluk sorularından oluşmaktadır. Çalışma, yaratıcı cevaplar veren, bilginin doğruluğunu sorgulayan ve belirsizliklerle baş edebilen öğrencilerin farklı bakış açısı keşfetmelerine olanak sağlamıştır.

Byfuglien (2018) *Bir botanik bahçesinde çevresel davranışın etki ve artışında sürdürülebilirlik eğitiminin rolü* adlı yüksek lisans tezi, British Columbia Üniversitesi Botanik Bahçesi'nde uygulanan saha çalışmasından oluşmaktadır. Nasıl çevre yanlısı davranış geliştirilebileceği ve sürdürülebilirlik eğitim programının sonuçlarını belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma, rastgele seçimle belirlenen yürüyüş yapan ve sürdürülebilirlik eğitimi alan, yalnızca yürüyüş yapan, gölgelik ağaç altında yürüyüş yapan, ağaç altında yürüyüş yapan ve sürdürülebilirlik eğitimi alan ve herhangi bir eğitim almamış yürüyüşe çıkmamış katılımcılardan oluşmaktadır. Sürdürülebilir Kalkınma hakkında katılımcıların almış olduğu eğitimler sonucunda olumlu veya olumsuz kazanılan etkiler ölçülmüştür. Gölgelik yolda yürüyen katılımcıların, zeminde yürüyen katılımcılara göre daha çok uyarıldığı ancak daha az çevreci davranış sergiledikleri görülmüştür. Uyarılmanın ve eğitimin çevre yanlısı davranış geliştirmede öneminin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Wahlstrom (2018) *Ortaokul fen standartlarında sürdürülebilirlik eğitimi için potansiyel destek ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki mevcut devlet programlarının analizi* adlı yüksek lisans tezinde, ABD devlet ortaokullarındaki mevcut fen eğitimi programının sürdürülebilirlik eğitimine uyumlanabilme oranını belirlemek amaçlanmıştır. Bu bağlamda üç soru sorulmuş ve tematik analiz yöntemiyle ortaokul fen eğitiminde açık ya da örtülü olarak sürdürülebilirlik eğitiminin izleri aranmıştır. Sürdürülebilirlik konusunun mevcut programda ne sıklıkla açık veya dolaylı olarak kullanıldığı, sürdürülebilirlik eğitiminin temel kavramlarının ölçme araçlarına ne sıklıkla dahil edildiği, disiplinlerarası SE kavramlarının fen sınıflarına uygulanabilirliği sorularına cevap aranmıştır. Mevcut çerçeve programda sürdürülebilirlik eğitiminin açık veya dolaylı olarak düşük düzeyde dahil edildiği belirlenmiştir. Sürdürülebilirlik kavramı ile ilgili temel kavramlar veya konularla standartların %10'undan daha azının uyumlu olması sürdürülebilirlik eğitimi fen sınıflarına uygulamada yapısal olarak engellemektedir. 6. ve 8. Sınıf seviyesindeki öğrencilere, 5li likert tipinde yapılan anket sonucu sürdürülebilirlik eğitimi öğrencilerin %10,7'si örtük olarak, %13,7'si açık olarak programa dâhil edilmesini istemiştir. Bulgular, uygulanan programın sürdürülebilirlik eğitimiyle örtüşen içerik ve uygulamalara sahipken çoğu eyalette sürdürülebilirlik eğitiminin müfredat sıralamasından dolayı kısıtlı kaldığını belirlemiştir. Öğrencileri çevre sorunlarını fark eden ve çözüm önerileri sunan, çevreye duyarlı bireyler olarak yetiştirmek için ders müfredatına daha fazla sürdürülebilirlik eğitimi dâhil edilmesi önerilmiştir.

Sidiropoulos (2019) *Yükseköğretim sürdürülebilirlik eğitiminin öğrencilerin sürdürülebilirliğe yönelik bilgi, görüş, tutum ve davranışlarına katkısı* adlı doktora tezinde, yükseköğrenim öğrencilerinin sürdürülebilirlik hakkındaki mevcut tutumlarını, görüşlerini, bilgilerini geliştirmeyi amaçlamıştır. Karma yöntem kullanılmış olup, öğrenme teorileri, eğitim, çevre psikolojisi ve sürdürülebilirlik başlığı altında kavramsal bir çerçeve çizilmiştir. Örneklem misafir öğrenciler, lisans ve lisansüstü öğrencilerinden oluşmaktadır. İlk aşamada literatür taraması yapılarak, işletme eğitiminde sürdürülebilirlik, sürdürülebilirliğe yönelik öğrenme teorilerini, sürdürülebilir sosyal ve kişisel değerleri araştırılmıştır. Sürdürülebilirlik Eğitiminin Avusturalya İşletme okullarında yetersiz olduğu sonucuna vararak sürdürülebilirlik eğitimini tüm ders programlarına yerleştirmeyi önermektedir. İkinci aşamada, CQ University'de yükseköğretim öğrencilerine sürdürülebilirlik seminerleri, kursları ve ders içerikleri ile bir pilot eğitim uygulanarak sürdürülebilirlik bilgisi ve çevresel tutum geliştirme amaçlanmıştır. Öğrencilere uygulanan anketlerden ve grup tartışmalarından elde edilen sonuçlar öğrencilerin sürdürülebilirlik hakkında eğitim sonrası farkındalığın arttığı yönündedir. Üçüncü aşamada, uygulanan pilot çalışmanın kapsamını genişleten bir vaka çalışması yapılmıştır. Öğrencilerin 12 ila 18 ay sonra sürdürülebilirlik davranışlarını ve daha uzun vadeli etkilerini içerecek şekilde çalışma, araştırmacının işletme eğitimi kurslarında 8 yıl boyunca uygulamış olduğu eğitimin yükseköğretim öğrencilerinin sürdürülebilirliğe yönelik görüşleri, kavramları ve davranışları üzerindeki etkisini ortaya koymuştur. Bu bağlamda sürdürülebilirlik konusunun öğrencilerin öğrenmelerine katkı sağladığı, eğitim programlarında yer alması gerekliliği ortaya koyulmuştur.

Bergstrom (2019) yapmış olduğu *Sürdürülebilirlik 101: Öğrencilere Sürdürülebilirlik Yolculuğunda Rehberlik Etmek* adlı yüksek lisans tezinde, Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki sürdürülebilirliğe giriş lisans derslerinin öğrenme hedeflerini incelemeyi amaçlamıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanan çalışmada öğrenme hedeflerini belirlemede ve kurs düzenlemede seçilen hedefler irdelenmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu düzenlenerek 20 sürdürülebilirliğe giriş lisans dersi eğitmeni ile yürütülmüştür. Ders seçimleri ve kursların hedefleri hakkında yapılan görüşmeler ve ders müfredatları tematik analiz yöntemi ile kodlanarak kategori ve temalar oluşturulmuştur. “Öğrenme hedeflerinin analizinde üç tema ortaya çıktı: farklı bir düşünme biçimini teşvik etmek, vizyonu ve sürdürülebilirliğe katılma dürtüsünü geliştirmek ve teoriyi pratiğe dökmek” (Bergstrom, 2019). Bulgularda, eğitimcilerin hedefleri arasında öğrencilerin edindikleri bilgileri yaşantılarına uyumlama, sürdürülebilirliğin sebep ve sonuçlarını anlama, sorunları değerlendirme ve çözüm üretme kapasitelerini geliştirme olduğu belirtilmiştir.

Seçmeli derslerin ve kursların sürdürülebilirlik kavramını yaşantılarına katmada öğrencilere rehberlik edebilecek bir basamak olduğunu göstermektedir.

Wilson (2018) *Yükseköğrenim müfredatında sürdürülebilirlik eğitiminin tasarımı ve geliştirilmesinde fakülte deneyimleri: bir Güneydoğu Koleji örneği* adlı Doktora Tezinde, nitel araştırma yöntemlerinden betimleyici tekli durum çalışması yapılmıştır. Mesleki Gelişim Derneğinin düzenlediği “Müfredatta Sürdürülebilirlik Zirvesi'ne” kolejlerden, özel ve devlet üniversitelerinden öğretim üyeleri davet edilmiş, yükseköğretim müfredatına sürdürülebilirlik eğitimi eklemek ve mevcut müfredatı geliştirmek, sürdürülebilirlik eğitime uygun hale getirmek amaçlanmıştır. Bu tekli durum çalışmasında Kaliforniya Üniversitesi, Los Angeles (UCLA) sürdürülebilirlik eğitimi müfredat tasarımı, fakülte deneyimleri ve üniversitenin bakış açısı irdelenmiştir. Sürdürülebilirlik eğitimi çerçevesinde çevre konularını inceleyerek sürdürülebilirlik müfredatı geliştirilmiştir. Geliştirilen çerçeve planda disiplinlerarası yaklaşım benimsenmiş, beşeri bilimleri, sosyal bilimler ve doğa bilimleri bütünleştiren bir program uygulanmıştır. Araştırma verileri, yapılandırılmış görüşmelerden, belgelerden ve araştırmacı gözlemlerinden oluşmaktadır. Verilerin kodlanması sürecinde beş tema ortaya çıkmıştır. Bunlar; vizyon, disiplinlerarası çerçeve, süreç, zorluklar, başarılar ve tavsiye temalarıdır. Bulgularda, yükseköğretim ve kolejlerde sürdürülebilirlik kavramına hâkim olan eğitimcilere ihtiyaç olduğu, ders programlarında iklim değişikliği, çevre kirliliği, biyolojik çeşitlilik konularının yer alması gerekliliği, öğrencilerin donanımlı, bilgi sahibi olarak mezun olması gerektiği vurgulanmıştır.

Khan (2021) *Sürdürülebilirlik eğitiminin kurulması için Western Michigan Üniversitesi'nde kurumsal değişiklikler* adlı doktora tezi, bir vaka çalışmasıdır. Western Michigan Üniversitesi'nde (WMU) lisans öğrencilerine zorunlu ders müfredatı oluşturulmuş, sürdürülebilirliği ders programlarına ekleyerek temel bir eğitim programı hazırlamışlardır. Sürdürülebilirlik eğitiminde öğretmen inançlarının ve üniversite kurumsal bağlamının etkili olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada WMU'nun sürdürülebilirlik eğitimi kurumsal düzeyde nasıl ele aldıkları ve eğitmenlerin sürdürülebilirlik eğitimi verirken nasıl bir uygulama yaptıkları ve değer yargıları incelenmiştir. Veriler, WMU'daki temel çalışmalar, gözlemler, ders programları, eğitmen ve yöneticilerle yarı yapılandırılmış görüşmelerden oluşur. Amaç, WMU'nun sürdürülebilirlik eğitimi uygulamada yaşadıkları deneyimler ve karşılaştıkları zorluklar ile ilgili bilgi sahibi olmaktır. Sonuçlar, eğitmenlerin çoğunun istekli olduğunu ve istekli eğitmenlerin WES'ten önce de sürdürülebilirlik eğitimi verdikleri ve istekli oldukları gözlemlenmiştir. Programa katılmayan eğitmenlerin ise sürdürülebilirlik eğitimi öğrettiklerini fakat dersin odak noktası olarak görmediklerini belirtmişlerdir.

Harvey (2021) *Yükseköğretim kurumlarında sürdürülebilirlik entegrasyonu: “yeşilleşme”nin anlamı ve etkileşime dikkat* doktora tezinde, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki yüksek öğretim kurumları aracılığıyla sürdürülebilirliğe uyum ve başarı faktörlerini araştırıyor. Yükseköğretim kurumlarının sürdürülebilirlik eğitimine geçişte önemli bir rol oynadığı ancak bu süreçte sürdürülemez ayak izleri üretmeye devam etmekte oldukları fark edilmiş ve sürdürülebilirlik eğitimini geliştirmenin küresel sürdürülebilirlik doğrultusunda büyük önemi vardır. Veriler personel, fakülte yönetimi ve öğrencilerin bakış açıları yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla elde edilmiş, içerik analizi yapılmıştır. 131 sürdürülebilirlik tanımı toplanmış, yarı yapılandırılmış görüşme sonucunda tematik kodlama yapılmıştır. Analiz sonucu sürdürülebilirliğin insan merkezli bir kavram olarak tanımlandığı, sürdürülebilirliği geliştirmek için ortak bilinç, işbirlikçi yaklaşım ve etkin liderlik önerilmektedir.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma, yaşadığımız ortamı anlamlandırmaya çalıştığımız, merakımızı gidermek için sorduğumuz sorulara cevap ararken izlediğimiz yolla ilgili bir kavramdır. Yapacağımız araştırma sistematik bir araştırma yaklaşımı gerektirir. Araştırma yaklaşımları, bir varsayımın detaylandırılması, araştırma tekniğinin ve veri toplama tekniğinin kararlaştırılması, verilerin toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanması sonucu raporlaştırma ile sonuçlanan bir süreçtir. “Araştırma temelde bir arama, öğrenme, bilinmeyen bilini hale getirme, karanlığa ışık tutma, kısaca bir aydınlanma ve aydınlatma sürecidir” (Tutar ve Erdem, 2020, s. 47). Araştırma yaklaşımının seçimi, araştırma problemine, araştırmacı deneyimlerine ve araştırmanın hedef kitlesine göre oluşur (Creswell, 2017). Bilimsel araştırma yaklaşımlarında yaygın olarak üç araştırma yaklaşımı ön plandadır. Bunlar nicel, nitel ve karma yöntemlerdir.

Bu çalışmada, nicel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Bir olay veya konuya ilişkin katılımcı görüşlerinin, ilgi ve tutum gibi özelliklerinin belirlendiği, daha büyük örneklem gruplarına uygulanan araştırmalardır (Büyüköztürk vd., 2020). Yıldırım ve Şimşek’e (2018) göre nicel araştırma, temelinde pozitivist düşüncenin hakim olduğu, tümdengelimci bir yaklaşımla bir olayın ya da olgunun parçalarına ayrılarak her bir parçadan elde edilen bilginin bütüne genellenebileceği varsayımına dayanan, nesnel gerçekliğe sahip, insandan, kültürden ve zamandan bağımsız bir yöntemdir. Pozitif bilim anlayışını temel alan nicel araştırma yöntemi, duyu organlarıyla algıladığımız somut olgulara dayanmaktadır. Araştırmada nicel araştırma desenlerinden betimsel araştırma kullanılmıştır. Tanrıöğen’e (2014) göre betimsel araştırmanın amacı tarafsız ve ayrıntılı bir şekilde araştırmak ve var olan durumu olduğu gibi ortaya koymak, olayları belirlemeye çalışmaktır. Bu tür araştırmalarda belirlenen olaylar ve olgular arasındaki ilişkinin incelenmesi, varlığını devam ettiren olguların açığa kavuşturulması esastır. Bu çalışmada var olan bir durumun belirlenmesi amaçlandığı için betimsel araştırmalarda kullanılan yaygın yöntemlerden biri olan tarama modeli kullanılmıştır. Tarama araştırmaları geniş gruplar üzerinde yürütülen ve gruptaki her bir bireyin bu olgu veya olayla ilgili görüşlerini alarak tutumlarının betimlenmeye çalışıldığı araştırmalardır (Tanrıöğen, 2014). Tarama modeli araştırmalarda genellemeye varmak amaçlanır. Bundan dolayı hakkında genelleme yapılmak istenen “geniş bir kitleden araştırmacı tarafından belirlenen cevap seçenekleri kullanılarak bilgi toplanır” (Büyüköztürk vd., 2020, s.184). Özden ve Saban’a (2017) göre, belirli değişkenleri geniş bir katılımcı grubuyla ölçmek için anket, ölçek, envanter veya test gibi araçlar kullanılabilir. Yapılan bu

araştırmada, görsel sanatlar öğretmenlerinin ilköğretim ikinci kademe kazanımları bağlamında sürdürülebilirlik kavramını kazandırmaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır, anket veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan anket ilköğretim ikinci kademedeki dersini yürüten görsel sanatlar öğretmenlerine uygulanmıştır.

3.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Veri toplama araştırmada önemli bir süreçtir. Bu süreçte çalışılan konu ile ilgili elemanların tamamına bazen ulaşamadığından nicelik ve nitelik olarak ana evreni temsil edecek belirli bir kısımdan verilerin toplanması uygun olabilir. Araştırmacının ulaşmak istediği evrene ait tüm grubun büyük olması, farklı yerlerde bulunmaları, kontrol ve zaman bu durumu zorlaştırabilir. Ocak'a (2019) göre evren, araştırma sonuçlarını genelleme için hedeflendiği bütündür. Hakkında görüş ya da genel yargılara varılabilecek bütünü oluşturan ise çalışma evrenidir. Çalışma evreninden, belirli ölçütlere ve kurallara göre seçilen ve onu temsil ettiği düşünülen çalışma evreninin sınırlı parçasına da örneklem denir (Ekiz, 2020). Nicel araştırmada, evrendeki gerçeği ortaya koymak için örneklem büyüklüğünün geniş olması ve seçkisiz (Random) örnekleme yöntemi "araştırmanın sonuçlarının rastgele ortaya çıkmadığına, evrendeki bir gerçekliği yansıttığına olan inancı kuvvetlendirir" (Güler vd., s.52). Seçkisiz örneklem, araştırmacının evren ile ilgili, tahminde bulunmak, açıklama yapmak ya da genellemek istediğinde kullandığı, herkes için eşit seçilme şansının olduğu örneklem türüdür (Ocak, 2019).

Bu araştırmanın örneklemini, nicel araştırmalarda kullanılan seçkisiz örnekleme yöntemi ile Türkiye genelinde özel ve resmi okulların ilköğretim ikinci kademesinde görev yapan görsel sanatlar öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu genel kapsama ek olarak, araştırmanın seçkisiz örnekleminde, ilgili kazanımları deneyimlemiş olmalarından dolayı ilköğretim ikinci kademedeki geçmiş yıllarda görev almış öğretmenlere de yer verilmiştir. Uygulanan veri toplama aracıyla görsel sanatlar öğretmenlerinin sürdürülebilirlik kavramını kazandırmaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. "docs.google.com/forms" programında hazırlanan veri toplama aracında katılımcılara araştırmanın kapsamı, içeriği ve etik yükümlülükleri hakkında anket soruları öncesinde bilgilendirme yapılmış, gönüllülük esasına göre katılımları sağlanmıştır. Demografik bilgiler kısmında cinsiyeti, yaşı, görev yılı, görev yaptığı il gibi sorular aracılığıyla örneklem hakkında genel bir bilgi edinilmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Nicel veri toplama araçları; anket, envanter, ölçek ve testlerden oluşmaktadır. Nicel araştırmalarda yer alan tarama yönteminde sıklıkla yararlanılan veri toplama aracı (Ekiz, 2020) olan anket, Türk Dil Kurumu sözlüğünde, "sormaca, soruşturu" olarak ifade edilmekte,

belirli bir amaç için soru veya soruları farklı bir çok kişiye sorarak bilgi toplama işidir. Ocak'a (2019) göre anket değerler, inançlar, ilgiler, tutumlar vb. konuları ele alan, belirli sorular aracılığıyla sınırlı sayıda kişiden kısa sürede ve belirli bir düzen içerisinde elde edilen verileri evrene genellemeyi amaçlayan veri toplama aracıdır. Anketler, açık ya da kapalı uçlu görüşme sorularından, anket formlarından oluşabilir, ayrıca araştırma yapılacak grubu tanımak için demografik sorular (sınıf, cinsiyet, yaş vb.) yoluyla örneklem ile ilgili bilgi toplanabilir (Sönmez ve Alacapınar, 2019). Anket, telefon-posta-internet gibi iletişim araçları veya yüz yüze görüşme yoluyla uygulanabilir.

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu, sürdürülebilirlik kavramının tanımının yapıldığı, araştırmanın amacının açıklandığı, araştırmanın kapsamı, içeriği ve etik yükümlülükleri hakkında bilgi verildiği birinci bölümden, katılımcıların yaş, cinsiyet, görev yaptığı il, görevdeki hizmet yılı, sürdürülebilirlik konusu ile ilgili sorulardan oluşan demografik özelliklerinin belirlendiği ikinci bölümden ve beşli likert tipinde derecelendirme ölçek uygulamasının yapıldığı üçüncü bölümden oluşmaktadır. Hazırlanan veri toplama aracının kapsam ve görünüş geçerliğini sağlamak için alanda uzman dört öğretim elemanının görüşlerine başvurulmuştur. Veri toplama aracının etik kurul izni alınmıştır.

3.3.1. Demografik Bilgiler

Demografik Bilgiler kısmında araştırmacı tarafından oluşturulmuş, toplamda 8 soru bulunmaktadır. Bunlar katılımcılara; yaşına, cinsiyetine, görev yaptığı şehire, görevde kaçınıcı yılı olduğuna, sürdürülebilirlik konusu ile ilgili bilgi sahibi olup olmadığına, sürdürülebilirlik konusu ile ilgili herhangi bir eğitim alıp almadığına, sürdürülebilirlik konusu ile ilgili bir ders planlaması yapıp yapmadığına, sürdürülebilirlik konusu ile ilgili bir uygulama yapıp yapmadığına yönelik soruları içeren kısımdır. Bu çalışmada elde edilen demografik bilgilere göre; çalışmaya katılanların %77,6'sı (f=97) kadın, %22,4'ü (f=28) erkektir. Yaş aralıklarına göre en yüksek katılım %38,4 (f=48) ile 31-40 yaş aralığındadır. Görev yaptığı bölge bilgilerine bakıldığında ankete en yüksek katılımın %53,6 (f=71) ile Marmara Bölgesi'nden, en düşük katılımın ise % 2,4 (f=3) ile Akdeniz Bölgesi'nden olduğu görülmüştür. Ankete katılan öğretmenlerin %48,8 (f=61) oranla 1-10 yıl arasında görev yaptığı belirtilmiştir. %76'sı (f=95) sürdürülebilirlik konusu ile ilgili bilgi sahibi olduğunu, %85,6'sı (f=107) sürdürülebilirlik konusu ile ilgili herhangi bir eğitim almadığını, %56,8'i (f=71) sürdürülebilirlik konusu ile ilgili bir ders planlaması yapmadığını, %50,4'ü (f=63) sürdürülebilirlik konusu ile ilgili bir uygulama yaptığını belirtmiştir.

Tablo 1. Demografik Bilgiler

Değişken	Grup	n	f
Cinsiyet	KADIN	%77,6	97
	ERKEK	%22,4	28
Yaş	21-30	%31,2	39
	31-40	%38,4	48
	41-50	%21,6	27
	51-60	%6,4	8
Görev Yaptığı Bölge \ İl	Marmara Bölgesi	%53,6	71
	Ege Bölgesi	%5	6
	Karadeniz Bölgesi	%5,6	7
	Akdeniz Bölgesi	%2,4	3
	İç Anadolu Bölgesi	%11,2	14
	D. Anadolu Bölgesi	%3,2	4
	G. Doğu Anadolu Bölgesi	%9	11
Görev Yılı	01-10	%48,8	61
	11-20	%24	30
	21-30	%14,4	18
	31-40	%1,6	2
Sürdürülebilirlik konusu ile ilgili bilgi sahibi misiniz?	Evet	%76	95
	Hayır	%24	30
Sürdürülebilirlik konusu ile ilgili herhangi bir eğitim aldınız mı?	Evet	%14,4	18
	Hayır	%85,6	107
Sürdürülebilirlik konusu ile ilgili bir ders planlaması yaptınız mı?	Evet	%43,2	54
	Hayır	%56,8	71
Sürdürülebilirlik konusu ile ilgili bir uygulama yaptınız mı?	Evet	%50,4	63
	Hayır	%49,6	62

3.3.2. Beşli Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Likert tipi derecelendirme ölçekleri, belirli bir konudaki tutumları ölçmede, görüşleri ortaya koymada, davranışın sıklığını belirlemede kullanılır (Büyüköztürk vd., 2020). Ankette yer alan maddeler, Görsel Sanatlar Öğretim Programında yer alan “Görsel sanatlar eğitimi, öğrencide bilişsel, duyuşsal, psikomotor öğrenmeleri sağlamayı amaçlayan ve üç öğrenme alanını birleştiren kapsamlı bir bütündür” (MEB, 2018) maddesi çerçevesinde, her sınıf

düzeyi için öğrencide beklenen yeterliklerin belirlendiği, temel öğrenme alanlarına bağlı kazanımlar üzerinden hazırlanmıştır. Hazırlanan likert tipi ölçekte, görsel iletişim ve biçimlendirme öğrenme alanı kazanımlarından 33, kültürel miras öğrenme alanı kazanımlarından 19, sanat eleştirisi ve estetik öğrenme alanı kazanımlarından 28 olmak üzere toplamda 80 madde bulunmaktadır. Maddelerin değerlendirmesinde, kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum seçenekleri yer almaktadır. Aşağıda ankette yer alan kazanım maddeleri ilgili öğrenme alanı altında sırasıyla sunulmaktadır:

3.3.3. Kazanım maddeleri

3.3.3.1. Görsel iletişim ve biçimlendirme

- G.5.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır.
- G.5.1.2. Görsel sanat çalışmasında mekân olgusunu göstermek için ölçü ve oranı kullanır.
- G.5.1.3. Görsel sanat çalışmasında hava perspektifini kullanır.
- G.5.1.4. Gözlemlerinden yola çıkarak orantılarına uygun insan figürü çizer.
- G.5.1.5. Görsel sanat çalışmasında dijital teknolojiyi kullanır
- G.5.1.6. Sanat malzemelerini kullanarak rölyef veya heykel oluşturur.
- G.5.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.
- G.6.1.1. Öğrenciler görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar.
- G.6.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır.
- G.6.1.3. Görsel sanat çalışmasındaki fikirlerini ve deneyimlerini; yazılı, sözlü, ritmik, drama vb. yöntemlerle gösterir.
- G.6.1.4. Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır
- G.6.1.5. Görsel sanat çalışmasında perspektifi kullanır.
- G.6.1.6. Gözleme dayalı kısa ve uzun süreli çizimler yapar.
- G.6.1.7. Üç boyutlu çalışmalar oluşturmak için oyma, asamblaj veya modelleme tekniklerini kullanır.
- G.6.1.8. Görsel sanat çalışmasında farklı geleneksel Türk sanatları alanlarını bir arada kullanır.
- G.6.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.

G.7.1.1. Görsel sanat çalışmalarını oluşturmak için araştırmaya dayalı uygulama sürecinin basamaklarını eskiz defterinde gösterir.

G.7.1.2. Görsel sanat çalışmasında sanat tekniklerini birlikte kullanır.

G.7.1.3. Yaşantısının herhangi bir anını hikâyeleştirerek görsel sanat çalışmasına yansıtır.

G.7.1.4. Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve güncel sanat malzemeleri ile teknikleri kullanır.

G.7.1.5. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır.

G.7.1.6. Gözleme dayalı çizimler yapar.

G.7.1.7. Atık malzemeleri kullanarak üç boyutlu çalışma yapar.

G.7.1.8. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.

G.8.1.1. Görsel sanat çalışması oluşturma sürecini eskiz defterinde gösterir.

G.8.1.2. Görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar.

G.8.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanır.

G.8.1.4. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur.

G.8.1.5. Güncel olayları görsel sanat çalışmasına yansıtır.

G.8.1.6. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır.

G.8.1.7. Gözleme dayalı çizimlerinde farklı bakış açılarını yansıtır.

G.8.1.8. Farklı teknik ve materyalleri bir arada kullanarak üç boyutlu çalışma yapar.

G.8.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.

3.3.3.2. Kültürel miras

G.5.2.1. Yerel kültüre ait motifleri açıklar.

G.5.2.2. Farklı kültürlerin sanatı ve sanatçıları arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklar.

G.5.2.3. Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan sanat eserleri arasındaki farklılıkları söyler.

G.5.2.4. Müzeler ile Görsel Sanatları ilişkilendirir.

G.5.2.5. Kullanılan sanat malzemeleri ile görsel sanat alanındaki meslekleri ilişkilendirir.

G.6.2.1. Bir sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve tekniği açıklar.

G.6.2.2. Etnografya müzelerindeki ürünler aracılığıyla geleneksel sanat örneklerini inceler.

G.6.2.3. Toplumda geleneksel sanatların rolünü açıklar.

G.6.2.4. Anadolu uygarlıklarına ait eserleri müzeler aracılığıyla inceler.

G.6.2.5. Görsel sanatlar, tarih ve kültürün birbirlerini nasıl etkilediğini açıklar.

G.6.2.6. Görsel sanatlardaki meslekler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler.

G.7.2.1. Sanat eserlerindeki üslupları açıklar.

G.7.2.2. Sanat, tarih ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder.

G.7.2.3. Sanatçıların topluma sağladığı katkıları açıklar.

G.7.2.4. Tarihî olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler.

G.8.2.1. Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini açıklar.

G.8.2.2. Sanatçıların toplumda üstlendiği rolleri yorumlar.

G.8.2.3. Dönem, üslup ve kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır.

G.8.2.4. Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıklar.

3.3.3.3. Sanat eleştirisi ve estetik

G.5.3.1. Doğal ve inşa edilmiş çevreyi karşılaştırır.

G.5.3.2. Seçilen sanat eserinin görsel özelliklerini analiz eder.

G.5.3.3. Seçilen sanat eserinin içeriğini yorumlar.

G.5.3.4. Bir sanat eserini yapıldığı dönem ve şartlara göre analiz eder.

G.5.3.5. Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendirir.

G.5.3.6. Sanat eserlerinin neden farklı değerlendirildiğini açıklar.

G.5.3.7. Görsel sanat çalışmasında etik kurallara uyar.

G.6.3.1. Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme becerilerini kullanır.

G.6.3.2. Sanatçının eserinde yansıttığı duygu ve düşünceleri açıklar.

G.6.3.3. Görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini açıklar.

G.6.3.4. Sanatçıların niçin sanat eseri oluşturduklarını tartışır.

G.6.3.5. Kişisel fikirlerin ve değer yargısının sanat eserinin değerlendirilmesindeki etkisini açıklar.

G.6.3.6. Sanat eserinin hisleri, duyguları ve estetik tepkiyi nasıl harekete geçirdiğini açıklar.

G.7.3.1. Sanat eserinde ele alınan tema, konu ve sembolleri tanımlar.

G.7.3.2. Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır.

G.7.3.3. Sanatçıların eserlerini oluşturma süreçlerini karşılaştırır.

G.7.3.4. Görsel sanat eserlerindeki sanatçının görsel sanat eserine yansıyan üslubunu fark eder

G.7.3.5. Kişisel ve bağlamsal bilgiler temelinde sanat eserini inceler.

G.7.3.6. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar.

G.7.3.7. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların yönlendirici etkisini açıklar.

G.7.3.8. Bilgi ve deneyimlerin sanat eserine yönelik bakış açısını nasıl etkilediğini açıklar.

G.8.3.1. Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder.

G.8.3.2. Bir sanat eserinin değerlendirilmesinde bilgi ve deneyimlerin etkisini söyler.

G.8.3.3. Sanatla ilişkili olarak estetiğin ne olduğunu açıklar.

G.8.3.4. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını analiz eder.

G.8.3.5. Sanatın tanımlamasını yapar.

G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder.

G.8.3.7. Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına etkisini açıklar.

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak anket kullanılmış, hazırlanan anket ilköğretim ikinci kademedeki derse giren görsel sanatlar öğretmenlerine uygulanmıştır. İnternet aracılığıyla “docs.google.com/forms” programında hazırlanan veri toplama aracı katılımcılara doğrudan, kendi meslek arkadaşlarına iletmeleri aracılığıyla, sosyal medya platformları üzerinden ve MEB AYSE (Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma Yarışma ve Sosyal Etkinlik) üzerinden Türkiye geneli özel ve resmi ilköğretim okullarına duyuru yoluyla ulaştırılmıştır.

Nicel araştırmalarda, elde edilen nitel veriler analiz aşamasında sayısal değerlere çevrilerek hipotezler ve araştırma sorusu hakkında, toplanan veriler üzerinden veri analizi programları aracılığıyla tablo ve grafiklerden yararlanarak istatistiksel işlem gerçekleştirebilir (Güler vd., 2018). Nicel araştırmaların veri analizinde, araştırmacının çalışmanın sonucunu etkileme olasılığı yoktur. Sonuçlar araştırmacının yorumu olmadan rakamsal verilere dayanarak ortaya konulur (Boyras ve Tepe, 2019, s.70). Ölçme aracında bulunan maddelerden elde edilen verilerin analizleri yapılırken her bir madde tek tek ele alınmış, yalnızca katılımcıların görüşleri doğrultusunda çıkarımlarda bulunulmuştur. Bu bağlamda elde edilen

verilerin tanımlayıcı analizleri grafiklerle, yüzde oranlarıyla, şemalarla gösterilmiş ve grafikler, maddelerin sayısal açıklamalarıyla sunulmuştur. Sonuç kısmında, analizde dikkat çeken sayısal sonuçlar, araştırmanın amaçları vurgulanarak yorumlanmıştır.

3.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada amaç, belirlenen konu hakkında ölçme araçları aracılığıyla değerlendirme yapmak ve değerlendirme sonuçlarına dayanarak bir karara varmaktır. Elde edilen bilginin sağlamlığı, geçerlik ve güvenilirliğe bağlıdır (Sönmez ve Alacapınar, 2019). Bir araştırmanın rastgele ve yansız örneklem seçimi araştırmanın geçerliliğini arttırmaktadır (Şahin ve Karakuş, 2019). Katılımcıların gönüllülük esasına dayalı katılımı, farklı yaş gruplarına sahip olmaları, farklı illerde görev yapıyor olmaları ve farklı görev yılına sahip olmaları elde edilen verileri anlamlı kılmakta ve güvenilirliği artırmaktadır. “Geçerlik, ölçme aracının amaca hizmet etme düzeyi, toplanan verilerin tarafsızlığının ve ölçülen olayların doğruluğunun ölçüsüdür” (Tutar ve Erdem, 2022). Yapılan bu araştırmada veri toplama aracı, görünüş ve içerik geçerliği bakımından değerlendirilmiştir. Ölçme aracında bulunan her bir maddenin araştırmacı ve her okuyucu tarafından aynı şekilde anlaşılması görünüş geçerliği, ölçme aracında bulunan her bir maddenin ölçülmek istenen alanı temsil gücü, ölçme amacına uygunluğu içerik geçerliği ile ilgilidir. Görünüş geçerliğini sağlamanın yollarından biri uzman görüşünün alınmasıdır. Bu araştırmada hazırlanan veri toplama aracının görünüş geçerliğini sağlamak amacıyla alanda uzman dört öğretim elemanının görüşüne başvurulmuştur. Veri toplama aracındaki her bir madde tek tek değerlendirilip, araştırma sorularına hizmet etme durumu kontrol edilmiştir. Hazırlanan ölçme aracı ile ilgili yapılan inceleme sonucunda, her bir maddenin geçerliği ve güvenilirliği uzman görüşlerinin ortaklığı doğrultusunda belirlenmiştir.

3.6. Araştırmada Etik Hususlar

- Bu araştırmanın katılımcıları; araştırmanın konusu, amacı, veri toplama aracı, kimler tarafından organize edildiği hakkında bilgilendirilmiştir.
- Kişisel verilerinin belirtilen amaçlar dışında kullanılmayacağı hakkında bilgilendirilmiştir.
- Araştırmada, katılımcıların isimleri ve kişisel bilgileri kullanılmamıştır.
- Araştırmaya katılımları gönüllülük esasına bağlı olarak sağlanmıştır.
- *Etik Kurul ve MEB* olmak üzere kurumsal izinler alınmıştır.

4. BÖLÜM

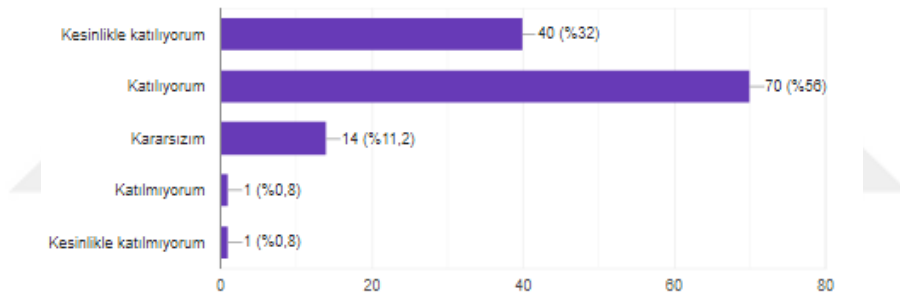
BULGULAR ve SONUÇ

4.1. BULGULAR

Çalışmanın bulgular kısmında öğretmenlerin sürdürülebilirlik kavramını kazandırmaya yönelik görüşleri esas alınarak anketteki her bir maddeye verdiği cevaplar doğrultusunda elde edilen veriler açıklanmıştır. Anket maddeleri, alt başlıkta ve kazanımlar esas alınarak yazılmıştır.

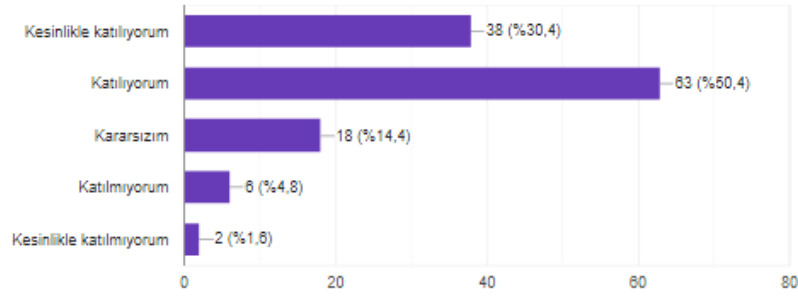
4.1.1. Sürdürülebilirlik Konusunda “Görsel İletişim Ve Biçimlendirme” Kazanımlarına İlişkin Bulgular

Sürdürülebilirlik konusunda “görsel iletişim ve biçimlendirme” kazanımlarına ilişkin bulgular, 5. Sınıflarda 7 kazanım, 6. Sınıflarda 9 kazanım, 7. Sınıflarda 8 kazanım, 8. Sınıflarda 9 kazanım olmak üzere toplam 33 kazanım maddesine ilişkin verilerden oluşmaktadır. Her maddeye ilişkin elde edilen veriler, aşağıda grafikler yolu ile açıklanmaktadır.

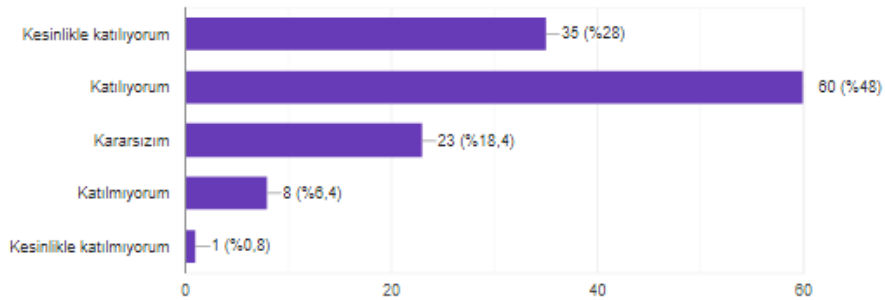
Madde 9. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 9. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %32’sinin (f=40) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %56’sının (f=70) katılıyorum cevabı verdiği; %11,2’sinin (f=14) kararsızım cevabı verdiği; %0,8’nin (f=1) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8’nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

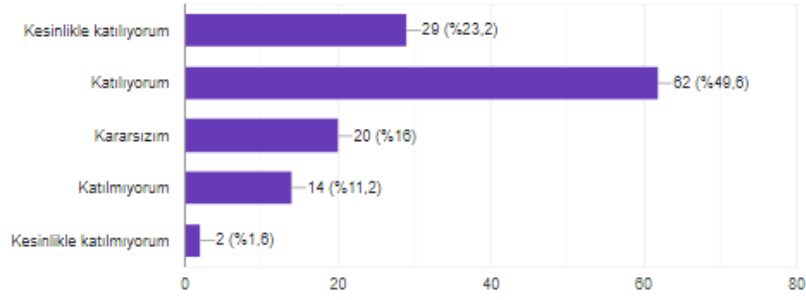
Madde 10. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.2. Görsel sanat çalışmasında mekân olgusunu göstermek için ölçü ve oranı kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 10. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.2. Görsel sanat çalışmasında mekân olgusunu göstermek için ölçü ve oranı kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %30,4'ünün (f=38) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %50,4'ünün (f=63) katılıyorum cevabı verdiği; %14,4'ünün (f=18) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'inin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

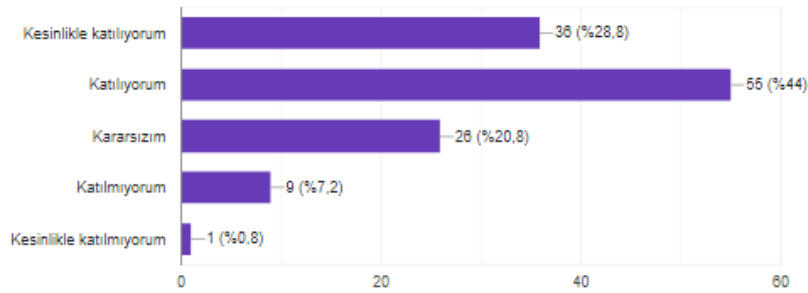
Madde 11. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.3. Görsel sanat çalışmasında hava perspektifini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 11. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.3. Görsel sanat çalışmasında hava perspektifini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %28'inin (f=35) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %60'ının (f=60) katılıyorum cevabı verdiği; %18,4'nün (f=23) kararsızım cevabı verdiği; %6,4'nün (f=8) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

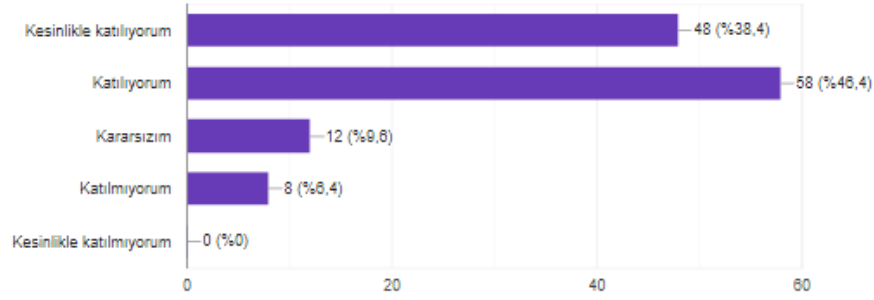
Madde 12. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.4. Gözlemlerinden yola çıkarak orantılarına uygun insan figürü çizer kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 12. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.4. Gözlemlerinden yola çıkarak orantılarına uygun insan figürü çizer kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %29'unun (f=29) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %49,6'sının (f=62) katılıyorum cevabı verdiği; %16'sının (f=20) kararsızım cevabı verdiği; %11,2'sinin (f=14) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

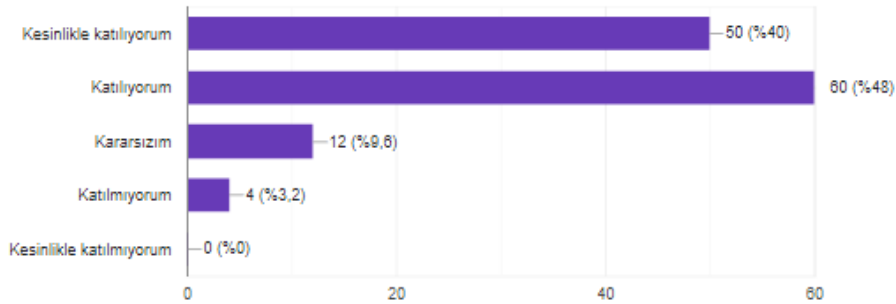
Madde 13. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.5. Görsel sanat çalışmasında dijital teknolojiyi kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 13. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.5. Görsel sanat çalışmasında dijital teknolojiyi kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %28,8'inin (f=36) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %44'ünün (f=55) katılıyorum cevabı verdiği; %20,8'inin (f=26) kararsızım cevabı verdiği; %7,2'sinin (f=9) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

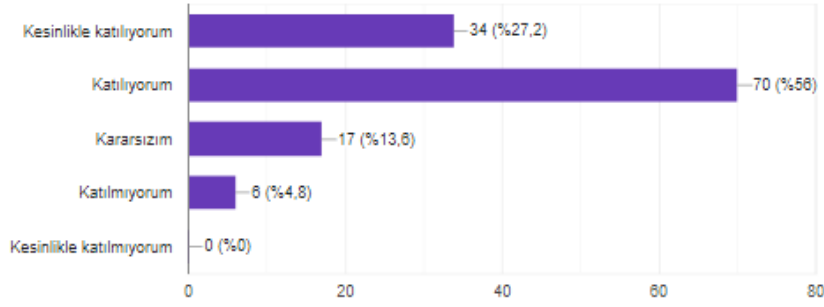
Madde 14. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.6. Sanat malzemelerini kullanarak rölyef veya heykel oluşturur kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 14. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.6. Sanat malzemelerini kullanarak rölyef veya heykel oluşturur kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %38,4'ünün (f=48) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %46,4'ünün (f=58) katılıyorum cevabı verdiği; %9,6'sının (f=12) kararsızım cevabı verdiği; %6,4'ünün (f=8) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

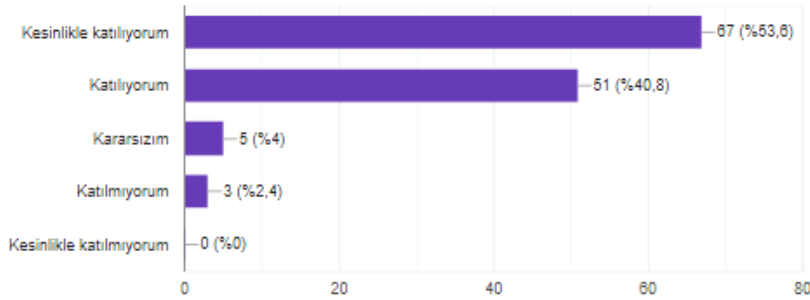
Madde 15. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 15. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %40'ının (f=50) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %48'inin (f=60) katılıyorum cevabı verdiği; %9,6'sının (f=12) kararsızım cevabı verdiği; %3,2'sinin (f=4) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

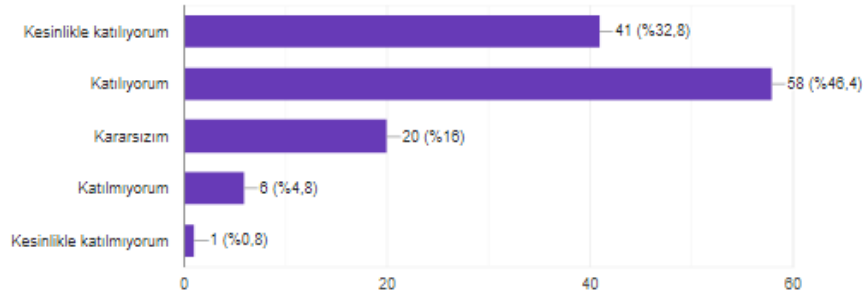
Madde 16. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.1. Öğrenciler görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 16. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.1. Öğrenciler görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %27,2'sinin (f=34) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %56'sının (f=70) katılıyorum cevabı verdiği; %13,6'sının (f=17) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'nin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

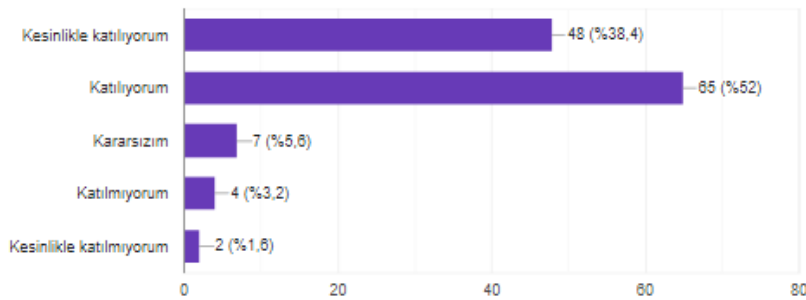
Madde 17. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 17. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %53,6'sının (f=67) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %40,8'inin (f=51) katılıyorum cevabı verdiği; %4'ünün (f=5) kararsızım cevabı verdiği; %2,4'ünün (f=3) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

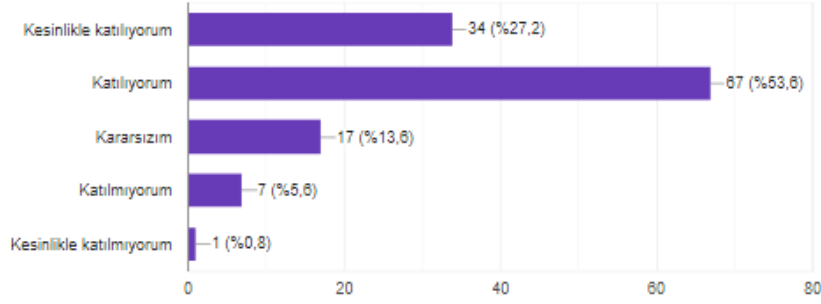
Madde 18. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.3. Görsel sanat çalışmasındaki fikirlerini ve deneyimlerini; yazılı, sözlü, ritmik, drama vb. yöntemlerle gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 18. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.3. Görsel sanat çalışmasındaki fikirlerini ve deneyimlerini; yazılı, sözlü, ritmik, drama vb. yöntemlerle gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %32,8'inin (f=41) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %46,4'ünün (f=58) katılıyorum cevabı verdiği; %16'sının (f=20) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'nin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

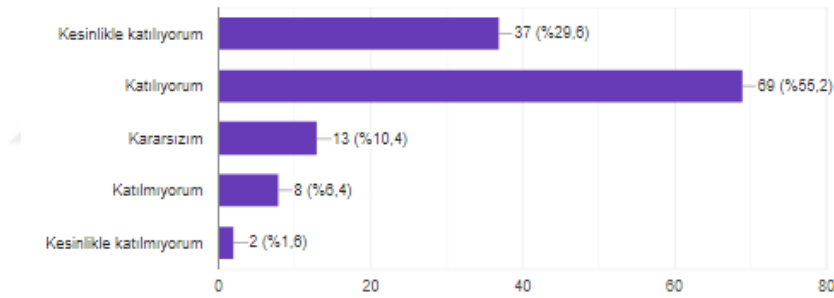
Madde 19. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.4. Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 19. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.4. Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %38,4'ünün (f=48) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %52'sinin (f=65) katılıyorum cevabı verdiği; %5,6'sının (f=7) kararsızım cevabı verdiği; %3,2'sinin (f=4) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

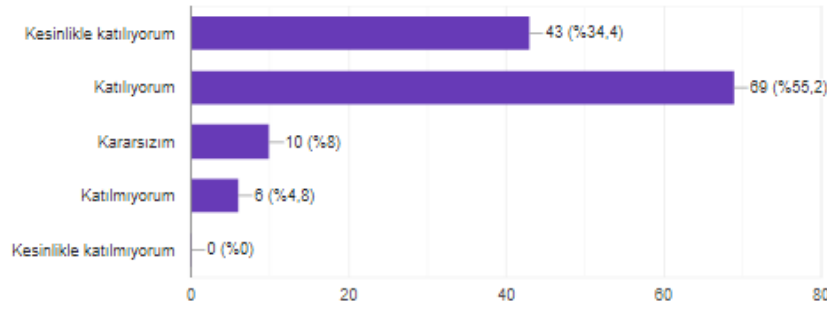
Madde 20. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.5. Görsel sanat çalışmasında perspektifi kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 20. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.5. Görsel sanat çalışmasında perspektifi kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %27,2'sinin (f=34) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %53,6'sının (f=67) katılıyorum cevabı verdiği; %13,6'sının (f=17) kararsızım cevabı verdiği; %5,6'sının (f=7) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

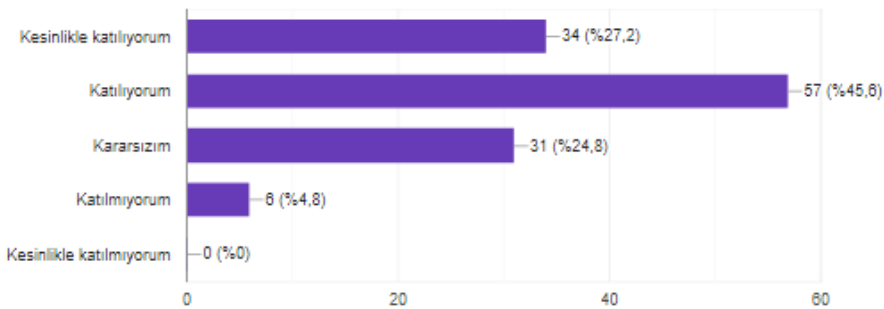
Madde 21. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.6. Gözleme dayalı kısa ve uzun süreli çizimler yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 21. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.6. Gözleme dayalı kısa ve uzun süreli çizimler yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %29,6'sının (f=37) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %55,2'sinin (f=69) katılıyorum cevabı verdiği; %10,4'ünün (f=13) kararsızım cevabı verdiği; %6,4'ünün (f=8) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

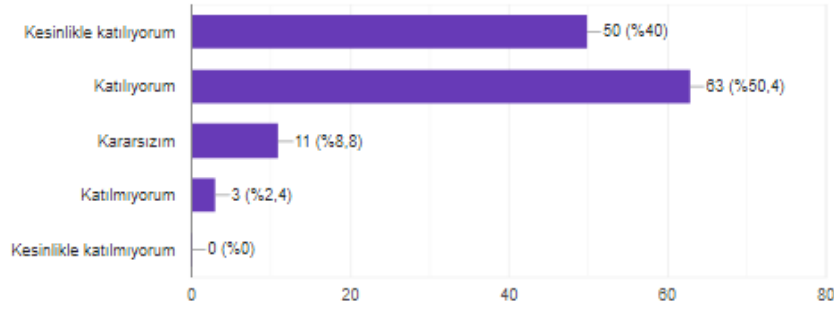
Madde 22. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.7. Üç boyutlu çalışmalar oluşturmak için oyma, asamblaj veya modelleme tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 22. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.7. Üç boyutlu çalışmalar oluşturmak için oyma, asamblaj veya modelleme tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %34,4'ünün (f=43) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %55,2'sinin (f=69) katılıyorum cevabı verdiği; %8'inin (f=10) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'nin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

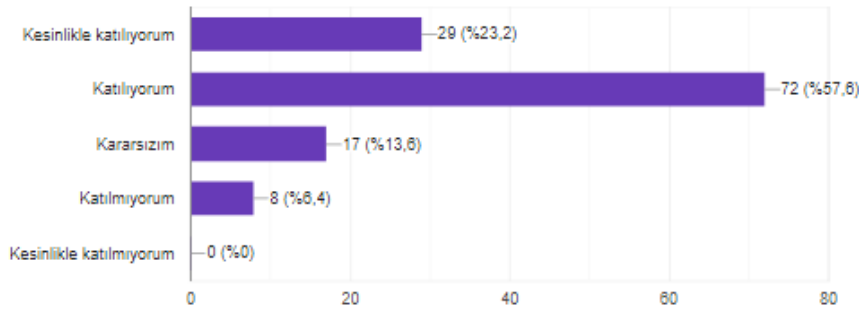
Madde 23. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.8. Görsel sanat çalışmasında farklı geleneksel Türk sanatları alanlarını bir arada kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 23. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.8. Görsel sanat çalışmasında farklı geleneksel Türk sanatları alanlarını bir arada kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %27,2'sinin (f=34) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %45,6'sının (f=57) katılıyorum cevabı verdiği; %24,8'inin (f=31) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'nin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

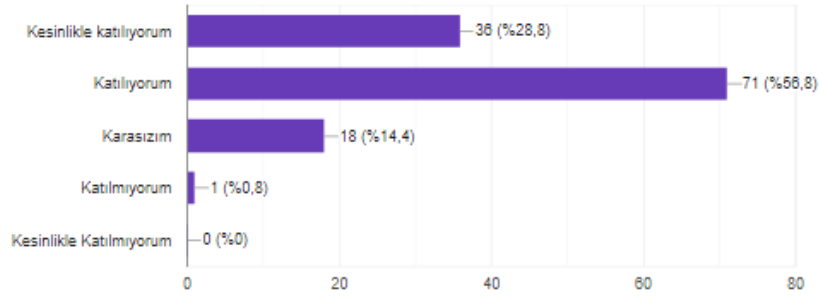
Madde 24. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 24. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %40'ının (f=50) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %50,4'ünün (f=63) katılıyorum cevabı verdiği; %8,8'inin (f=11) kararsızım cevabı verdiği; %2,4'ünün (f=3) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

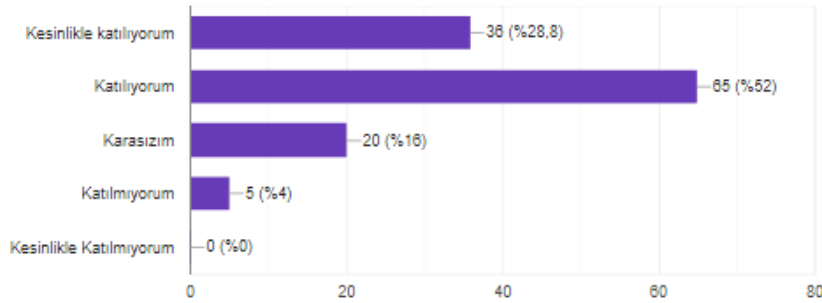
Madde 25. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.1. Görsel sanat çalışmalarını oluşturmak için araştırmaya dayalı uygulama sürecinin basamaklarını eskiz defterinde gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 25. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.1. Görsel sanat çalışmalarını oluşturmak için araştırmaya dayalı uygulama sürecinin basamaklarını eskiz defterinde gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %23,2'sinin (f=29) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %57,6'sının (f=72) katılıyorum cevabı verdiği; %13,6'sının (f=17) kararsızım cevabı verdiği; %6,4'ünün (f=8) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

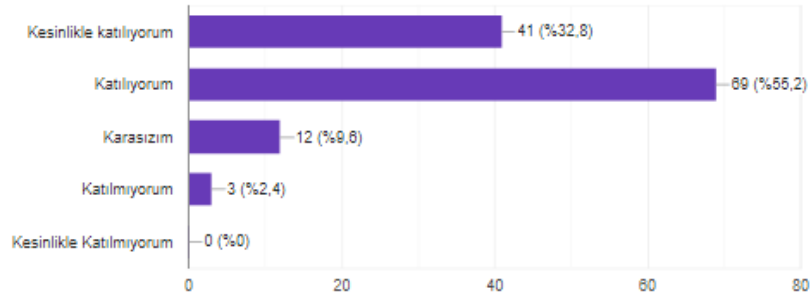
Madde 26. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.2. Görsel sanat çalışmasında sanat tekniklerini birlikte kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 26. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.2. Görsel sanat çalışmasında sanat tekniklerini birlikte kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %28,8'inin (f=36) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %56,8'inin (f=71) katılıyorum cevabı verdiği; %14,4'ünün (f=18) kararsızım cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

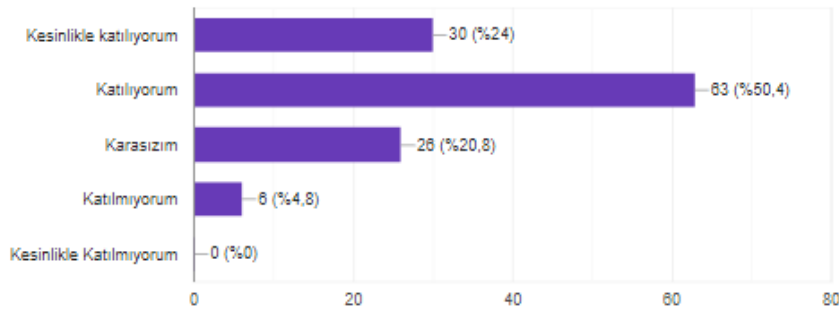
Madde 27. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.3. Yaşantısının herhangi bir anını hikayeleştirerek görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 27. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.3. Yaşantısının herhangi bir anını hikayeleştirerek görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %28,8'inin (f=36) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %52'sinin (f=65) katılıyorum cevabı verdiği; %16'sının (f=20) kararsızım cevabı verdiği; %4'ünün (f=5) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

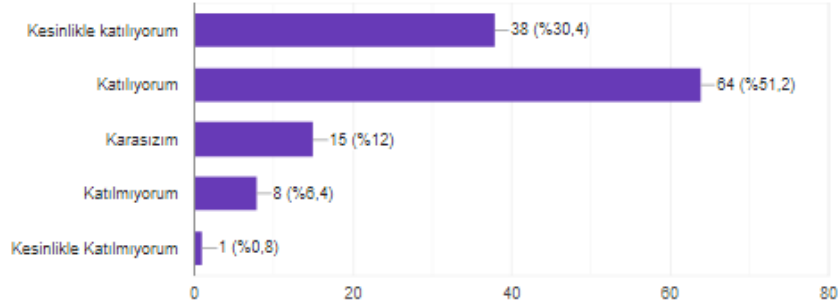
Madde 28. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.4. Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve güncel sanat malzemeleri ile teknikleri kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyor

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 28. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.4. Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve güncel sanat malzemeleri ile teknikleri kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyor* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %32,8'inin (f=41) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %69'unun (f=69) katılıyorum cevabı verdiği; %9,6'sının (f=12) kararsızım cevabı verdiği; %2,4'ünün (f=3) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

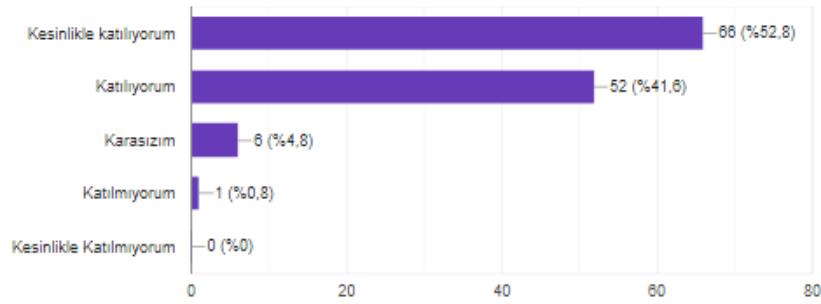
Madde 29. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.5. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyor

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 29. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.5. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyor* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %24'ünün (f=30) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %50,4'ünün (f=63) katılıyorum cevabı verdiği; %20,8'inin (f=26) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'inin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

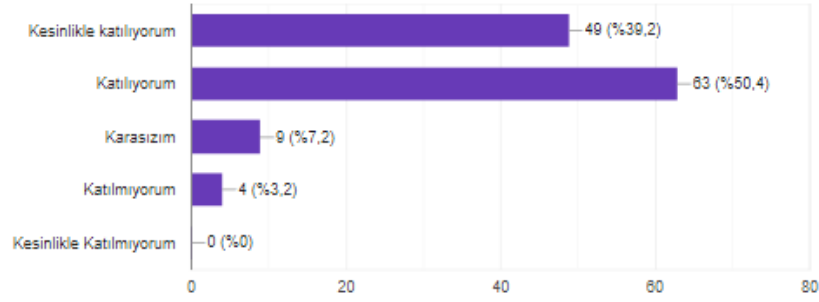
Madde 30. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.6. Gözleme dayalı çizimler yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyor

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 30. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.6. Gözleme dayalı çizimler yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyor* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %30,4'ünün (f=38) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %51,2'sinin (f=64) katılıyorum cevabı verdiği; %12'sinin (f=15) kararsızım cevabı verdiği; %6,4'ünün (f=8) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

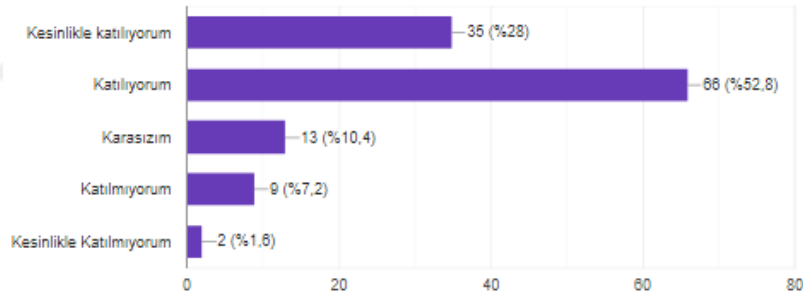
Madde 31. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.7. Atık malzemeleri kullanarak üç boyutlu çalışma yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyor

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 31. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.7. Atık malzemeleri kullanarak üç boyutlu çalışma yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyor* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %52,8'inin (f=66) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %41,6'sının (f=52) katılıyorum cevabı verdiği; %4,8'inin (f=6) kararsızım cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

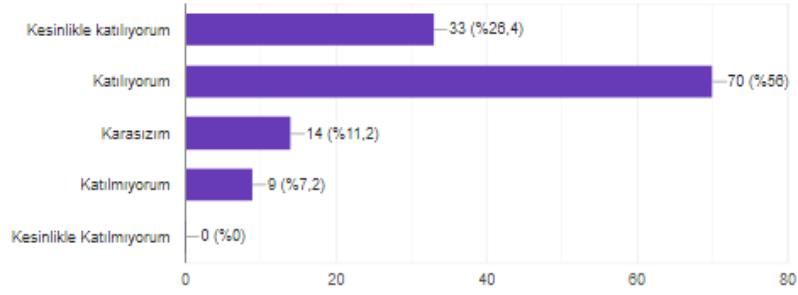
Madde 32. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.8. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 32. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.8. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %39,2'sinin (f=49) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %50,4'ünün (f=63) katılıyorum cevabı verdiği; %7,2'sinin (f=9) kararsızım cevabı verdiği; %3,2'sinin (f=4) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

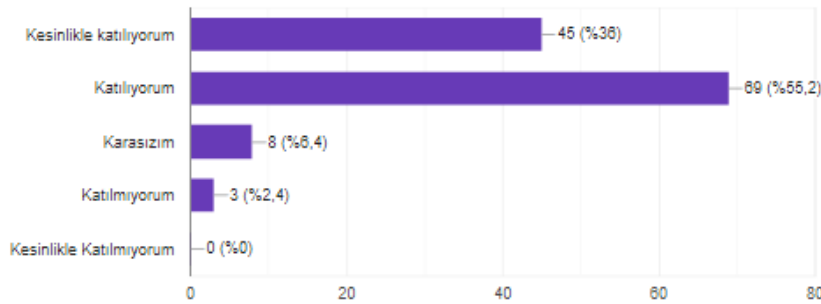
Madde 33. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.1. Görsel sanat çalışması oluşturma sürecini eskiz defterinde gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 33. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.1. Görsel sanat çalışması oluşturma sürecini eskiz defterinde gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %28'inin (f=35) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %52,8'inin (f=66) katılıyorum cevabı verdiği; %10,4'ünün (f=13) kararsızım cevabı verdiği; %7,2'sinin (f=9) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

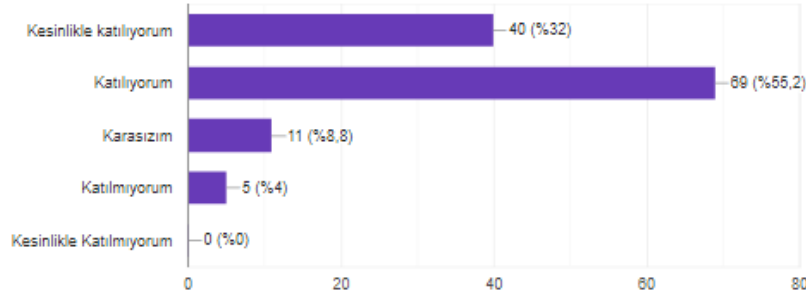
Madde 34. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.2. Görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 34. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.2. Görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %26,4'ünün (f=33) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %56'sının (f=70) katılıyorum cevabı verdiği; %11,2'sinin (f=14) kararsızım cevabı verdiği; %7,2'sinin (f=9) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

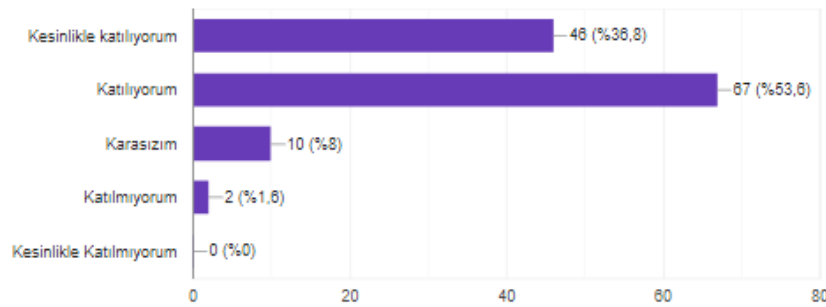
Madde 35. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanı kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 35. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanı kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %36'sının (f=45) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %55,2'sinin (f=69) katılıyorum cevabı verdiği; %6,4'ünün (f=8) kararsızım cevabı verdiği; %2,4'ünün (f=3) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

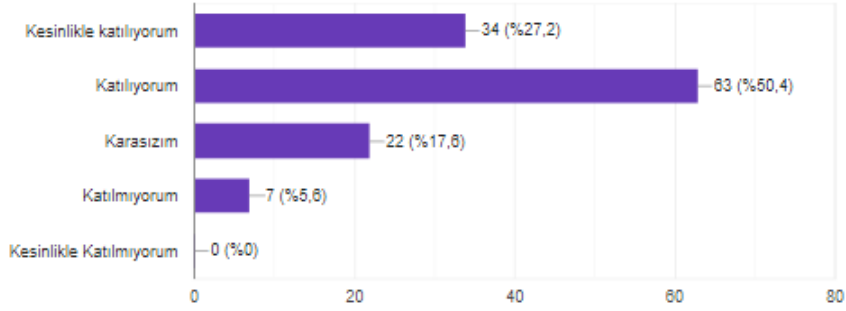
Madde 36. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.4. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 36. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.4. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %32'sinin (f=40) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %55,2'sinin (f=69) katılıyorum cevabı verdiği; %8,8'inin (f=11) kararsızım cevabı verdiği; %4'ünün (f=5) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

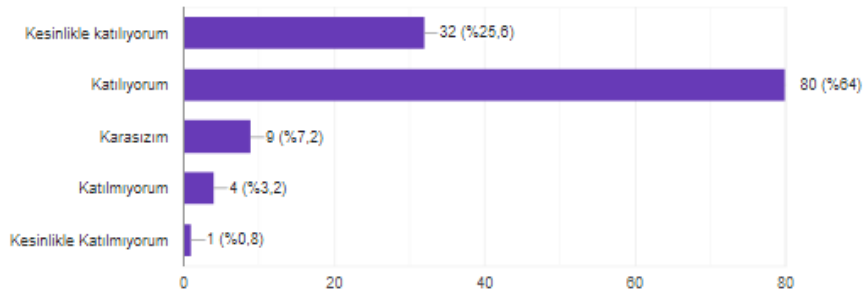
Madde 37. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.5. Güncel olayları görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 37. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.5. Güncel olayları görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %36,8'inin (f=46) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %53,6'sının (f=67) katılıyorum cevabı verdiği; %8'inin (f=10) kararsızım cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

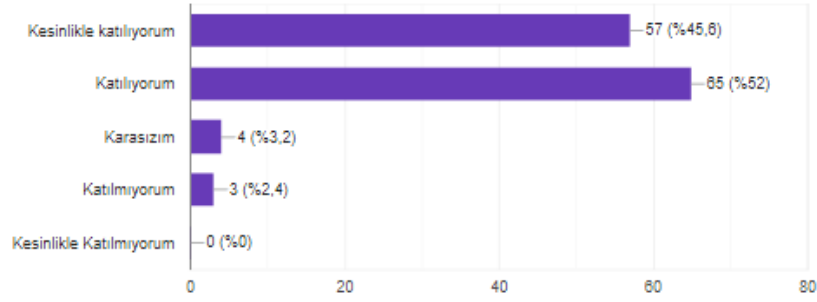
Madde 38. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.6. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 38. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.6. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %27,2'sinin (f=34) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği; %50,4'ünün (f=63) katılıyorum cevabı verdiği; %17,6'sının (f=22) kararsızım cevabı verdiği; %5,6'nın (f=7) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

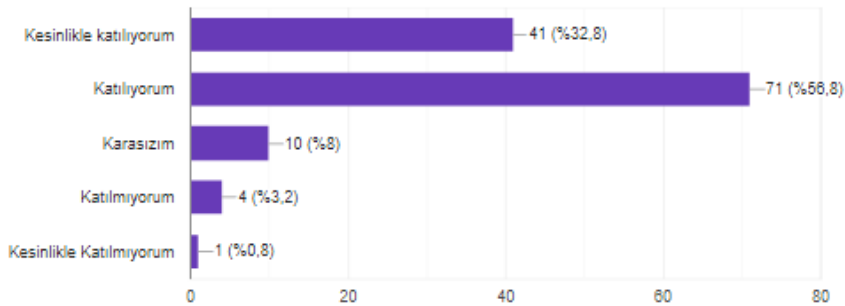
Madde 39. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.7.Gözleme dayalı çizimlerinde farklı bakış açılarını yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 39. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.7.Gözleme dayalı çizimlerinde farklı bakış açılarını yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %25,6'sının (f=32) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği; %64'ünün (f=80) katılıyorum cevabı verdiği; %7,2'sinin (f=9) kararsızım cevabı verdiği; %3,2'sinin (f=4) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'inin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

Madde 40. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.8. Farklı teknik ve materyalleri bir arada kullanarak üç boyutlu çalışma yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyor

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 40. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.8. Farklı teknik ve materyalleri bir arada kullanarak üç boyutlu çalışma yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyor* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %45,6'sının (f=57) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %52'sinin (f=65) katılıyorum cevabı verdiği; %3,2'sinin (f=4) kararsızım cevabı verdiği; %2,4'ünün (f=3) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

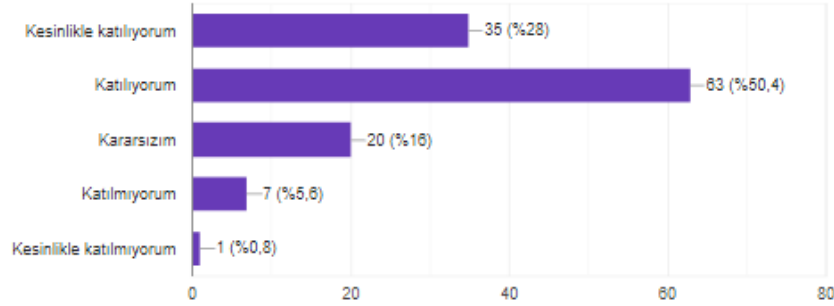
Madde 41. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyor

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 41. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyor* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %32,8'inin (f=41) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %56,8'inin (f=71) katılıyorum cevabı verdiği; %8'inin (f=10) kararsızım cevabı verdiği; %3,2'sinin (f=4) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür

4.1.2. Sürdürülebilirlik Konusunda “Kültürel Miras” Kazanımlarına İlişkin

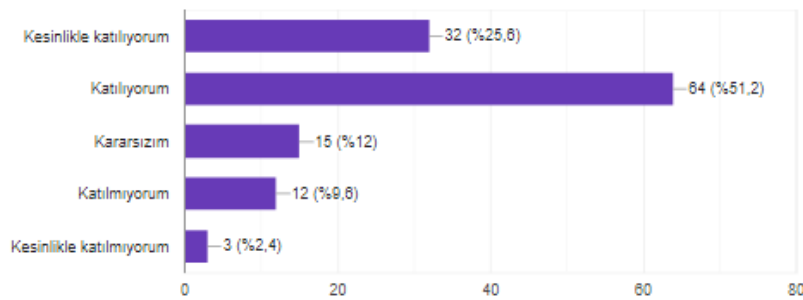
Bulgular

Sürdürülebilirlik konusunda “kültürel miras” kazanımlarına ilişkin bulgular, toplam 19 kazanım maddesine ilişkin verilerden oluşmaktadır. Her maddeye ilişkin veriler, aşağıda grafikler yolu ile açıklanmaktadır.

Madde 42. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.1. Yerel kültüre ait motifleri açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

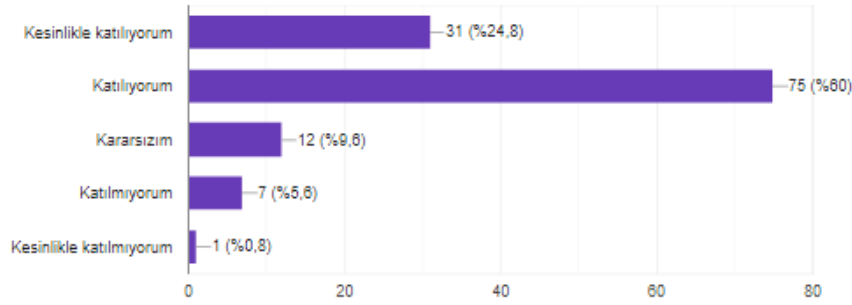
Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 42. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.1. Yerel kültüre ait motifleri açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %28’inin (f=35) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %50,4’ünün (f=63) katılıyorum cevabı verdiği; %16’sının (f=20) kararsızım cevabı verdiği; %5,6’sının (f=7) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8’nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

Madde 43. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.2. Farklı kültürlerin sanatı ve sanatçıları arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

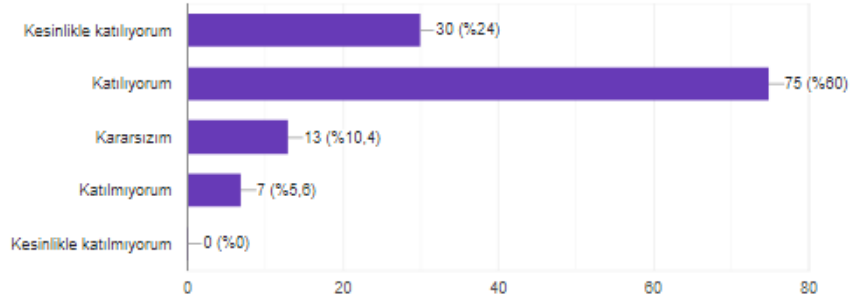
Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 43. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.2. Farklı kültürlerin sanatı ve sanatçıları arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %25,6’sının (f=32) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %51,2’sinin (f=64) katılıyorum cevabı verdiği; %12’sinin (f=15)

kararsızım cevabı verdiği; %9,6'sının (f=12) katılmıyorum cevabı verdiği; %2,4'ünün (f=3) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

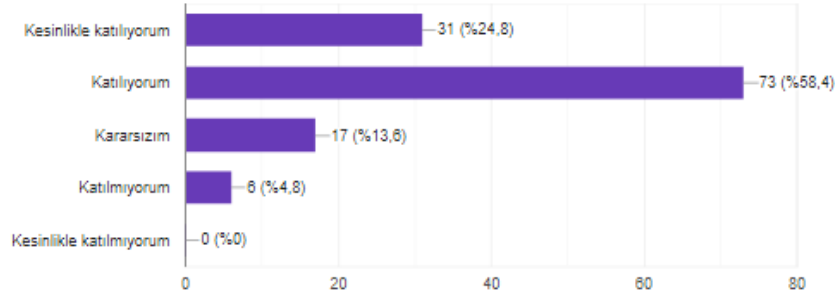
Madde 44. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.3. Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan sanat eserleri arasındaki farklılıkları söyler kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 44. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.3. Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan sanat eserleri arasındaki farklılıkları söyler kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %32'sinin (f=40) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %56'sının (f=70) katılıyorum cevabı verdiği; %11,2'sinin (f=14) kararsızım cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

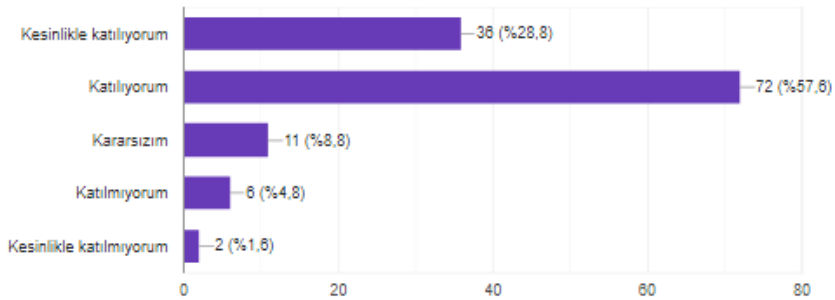
Madde 45. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.4. Müzeler ile Görsel Sanatları ilişkilendirir kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 45. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.4. Müzeler ile Görsel Sanatları ilişkilendirir kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %24'ünün (f=30) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %60'ının (f=75) katılıyorum cevabı verdiği; %10,4'ünün (f=13) kararsızım cevabı verdiği; %5,6'sının (f=7) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

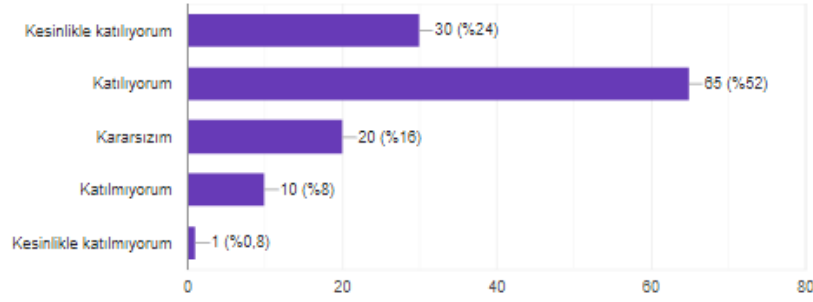
Madde 46. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.5. Kullanılan sanat malzemeleri ile görsel sanat alanındaki meslekleri ilişkilendirir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 46. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.5. Kullanılan sanat malzemeleri ile görsel sanat alanındaki meslekleri ilişkilendirir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %24,8'inin (f=31) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %58,4'ünün (f=73) katılıyorum cevabı verdiği; %13,6'sının (f=17) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'inin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

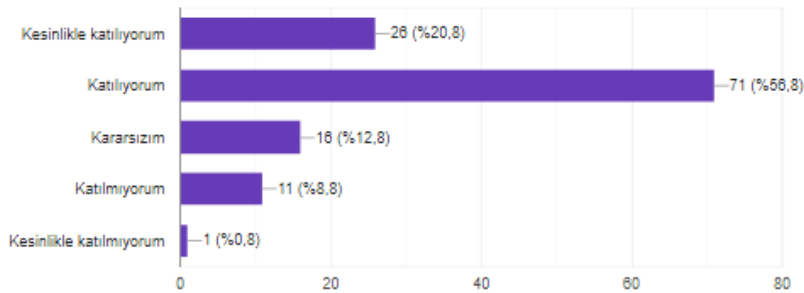
Madde 47. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.1. Bir sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve tekniği açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 47. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.1. Bir sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve tekniği açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %38,8'inin (f=36) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %57,6'sının (f=72) katılıyorum cevabı verdiği; %8,8'inin (f=11) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'nin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

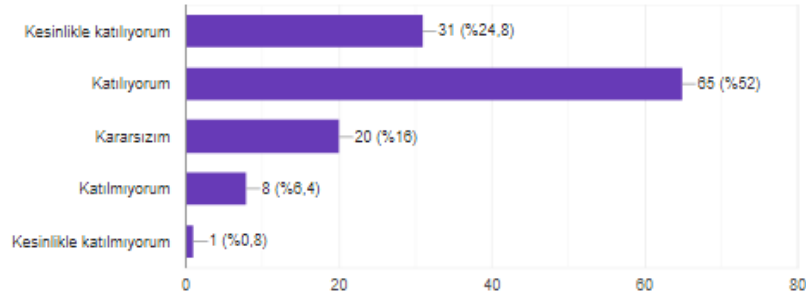
Madde 48. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.2. Etnografya müzelerindeki ürünler aracılığıyla geleneksel sanat örneklerini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 48. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.2. Etnografya müzelerindeki ürünler aracılığıyla geleneksel sanat örneklerini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %24'ünün (f=30) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %52'sinin (f=65) katılıyorum cevabı verdiği; %16'sının (f=20) kararsızım cevabı verdiği; %8'inin (f=10) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

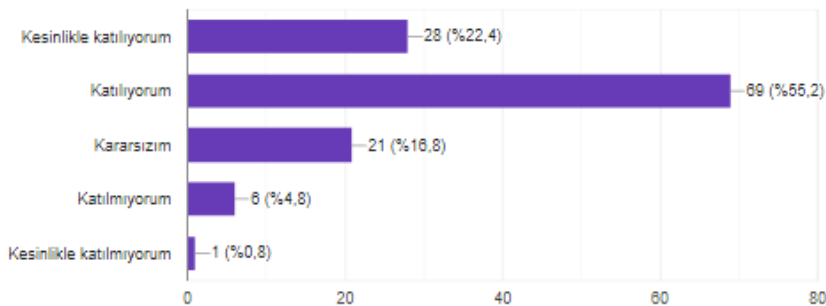
Madde 49. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.3. Toplumda geleneksel sanatların rolünü açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 49. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.3. Toplumda geleneksel sanatların rolünü açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %20,8'inin (f=26) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %56,8'inin (f=71) katılıyorum cevabı verdiği; %12,8'inin (f=16) kararsızım cevabı verdiği; %8,8'nin (f=11) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

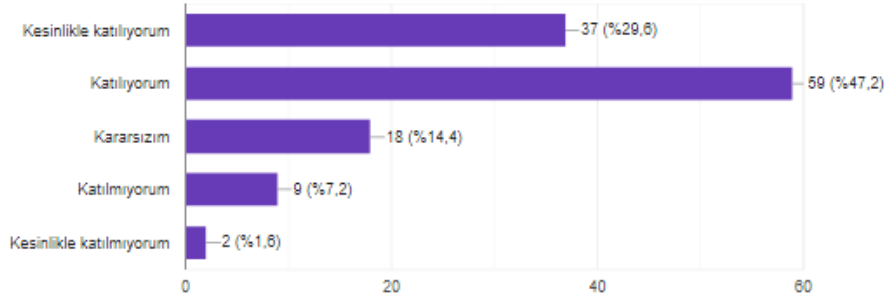
Madde 50. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.4. Anadolu uygarlıklarına ait eserleri müzeler aracılığıyla inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 50. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.4. Anadolu uygarlıklarına ait eserleri müzeler aracılığıyla inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %24,8'inin (f=31) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %52'sinin (f=65) katılıyorum cevabı verdiği; %16'sının (f=20) kararsızım cevabı verdiği; %6,4'ünün (f=8) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

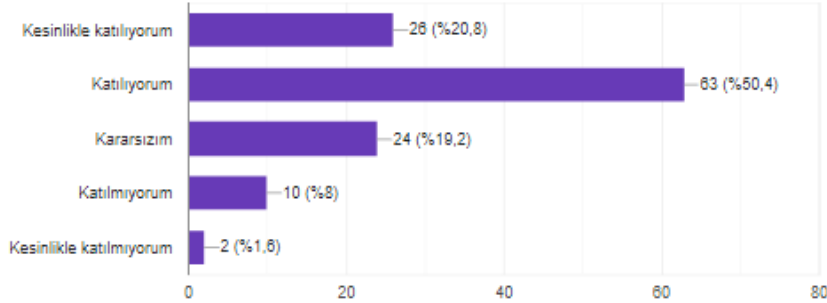
Madde 51. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.5. Görsel sanatlar, tarih ve kültürün birbirlerini nasıl etkilediğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 51. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.5. Görsel sanatlar, tarih ve kültürün birbirlerini nasıl etkilediğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %22,4'ünün (f=28) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %55,2'sinin (f=69) katılıyorum cevabı verdiği; %16,8'inin (f=21) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'inin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

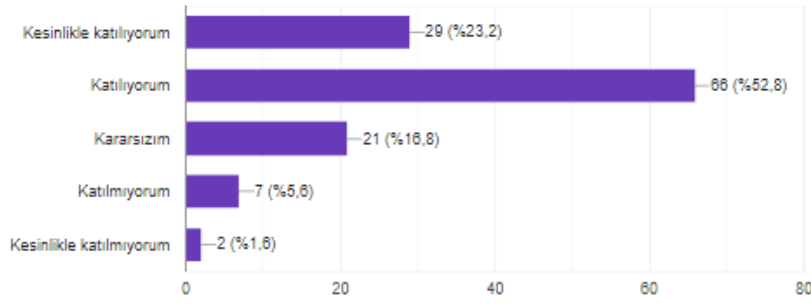
Madde 52. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.6. Görsel sanatlardaki meslekler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 52. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.6. Görsel sanatlardaki meslekler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %29,6'sının (f=37) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %47,2'sinin (f=59) katılıyorum cevabı verdiği; %14,4'ünün (f=18) kararsızım cevabı verdiği; %7,2'sinin (f=9) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

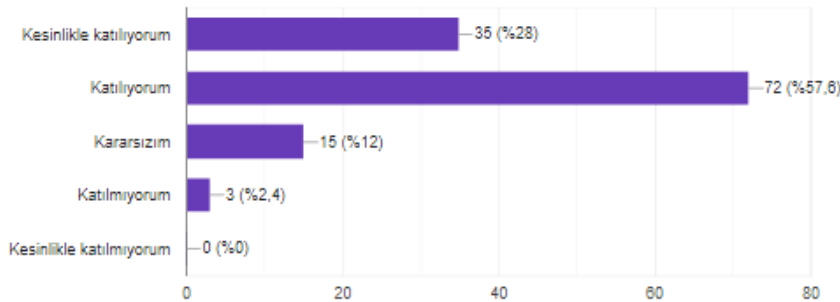
Madde 53. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.1. Sanat eserlerindeki üslupları açıklar kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 53. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.1. Sanat eserlerindeki üslupları açıklar kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %20,8'inin (f=26) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %50,4'ünün (f=63) katılıyorum cevabı verdiği; %19,2'sinin (f=24) kararsızım cevabı verdiği; %8'inin (f=10) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

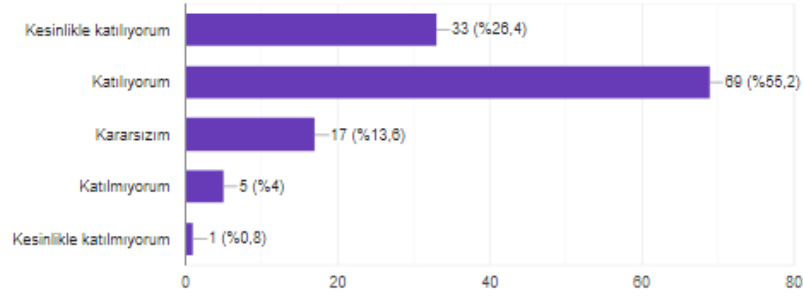
Madde 54. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.2. Sanat, tarih ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 54. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.2. Sanat, tarih ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %32,2'sinin (f=29) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %66'sının (f=52,8) katılıyorum cevabı verdiği; %16,8'inin (f=21) kararsızım cevabı verdiği; %5,6'sının (f=7) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

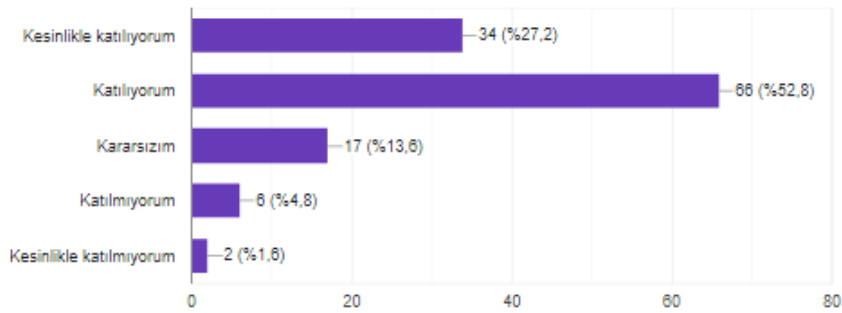
Madde 55. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.3.Sanatçıların topluma sağladığı katkıları açıklar kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 55. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.3. Sanatçıların topluma sağladığı katkıları açıklar kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %28'inin (f=35) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %57,6'sının (f=72) katılıyorum cevabı verdiği; %12'sinin (f=15) kararsızım cevabı verdiği; %2,4'ünün (f=3) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

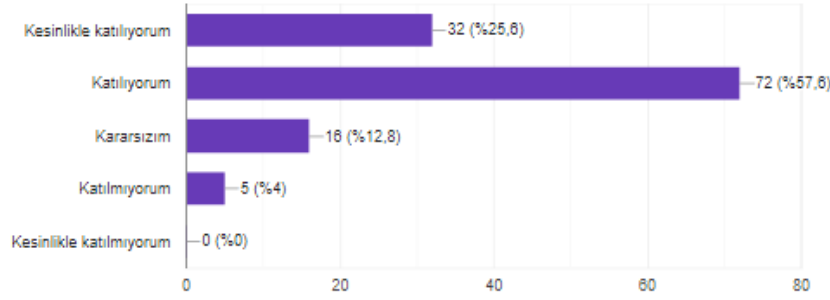
Madde 56. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.4. Tarihi olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 56. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.4. Tarihi olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %26,4'ünün (f=33) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %55,2'sinin (f=69) katılıyorum cevabı verdiği; %13,6'sının (f=17) kararsızım cevabı verdiği; %4'ünün (f=5) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

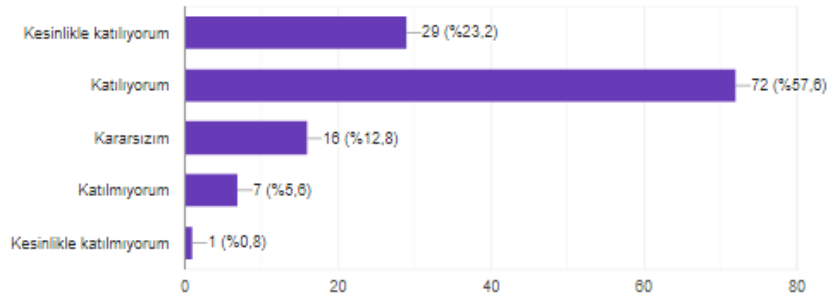
Madde 57. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.1. Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 57. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.1. Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %27,2'sinin (f=34) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %52,8'inin (f=66) katılıyorum cevabı verdiği; %13,6'sının (f=17) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'inin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

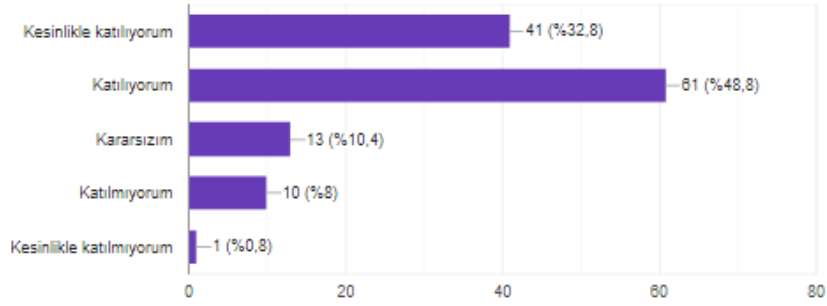
Madde 58. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.2. Sanatçıların toplumda üstlendiği rolleri yorumlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 58. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.2. Sanatçıların toplumda üstlendiği rolleri yorumlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %25,6'sının (f=32) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %57,6'sının (f=72) katılıyorum cevabı verdiği; %12,8'inin (f=16) kararsızım cevabı verdiği; %4'ünün (f=5) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

Madde 59. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.3. Dönem, üslup ve kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 59. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.3. Dönem, üslup ve kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %23,2'sinin (f=29) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %57,6'sının (f=72) katılıyorum cevabı verdiği; %12,8'inin (f=16) kararsızım cevabı verdiği; %5,6'sının (f=7) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

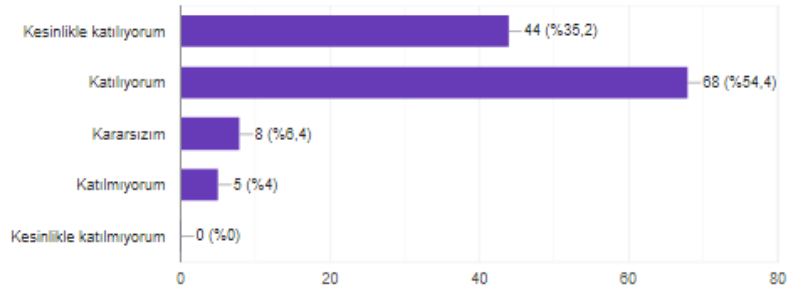

Madde 60. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.4. Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 60. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.4. Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %32,8'inin (f=41) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %48,8'inin (f=61) katılıyorum cevabı verdiği; %10,4'ünün (f=13) kararsızım cevabı verdiği; %8'inin (f=10) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

4.1.3. Sürdürülebilirlik Konusunda “Sanat Eleştirisi Ve Estetik” Kazanımlarına İlişkin Bulgular

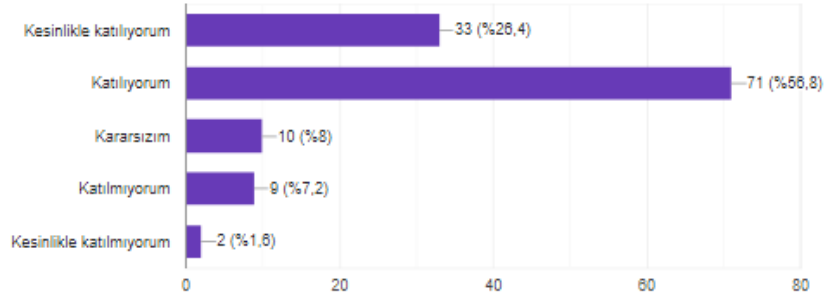
Sürdürülebilirlik konusunda “sanat eleştirisi ve estetik” kazanımlarına ilişkin bulgular, toplam 28 kazanım maddesine ilişkin verilerden oluşmaktadır. Her maddeye ilişkin veriler, aşağıda grafikler yolu ile açıklanmaktadır.

Madde 61. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.1. Doğal ve inşa edilmiş çevreyi karşılaştır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

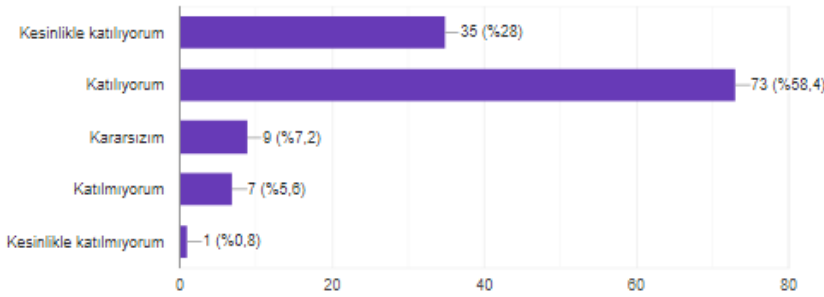
Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 61. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.1. Doğal ve inşa edilmiş çevreyi karşılaştır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %35,2'sinin (f=44) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %54,4'ünün (f=68) katılıyorum cevabı verdiği; %6,4'ünün (f=8) kararsızım cevabı verdiği; %4'ünün (f=5) katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

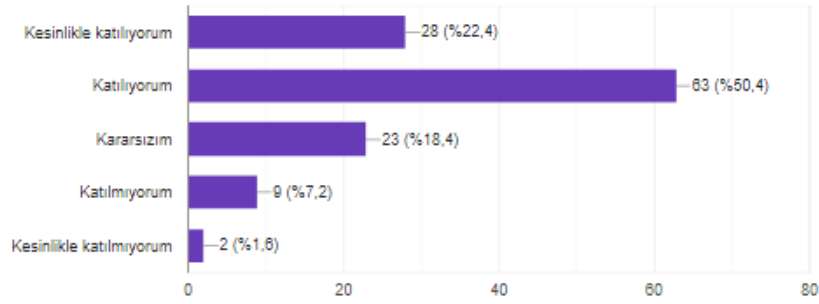
Madde 62. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.2. Seçilen sanat eserinin görsel özelliklerini analiz eder kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 62. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.2. Seçilen sanat eserinin görsel özelliklerini analiz eder kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %26,4'ünün (f=33) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %56,8'inin (f=71) katılıyorum cevabı verdiği; %8'inin (f=10) kararsızım cevabı verdiği; %7,2'sinin (f=9) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

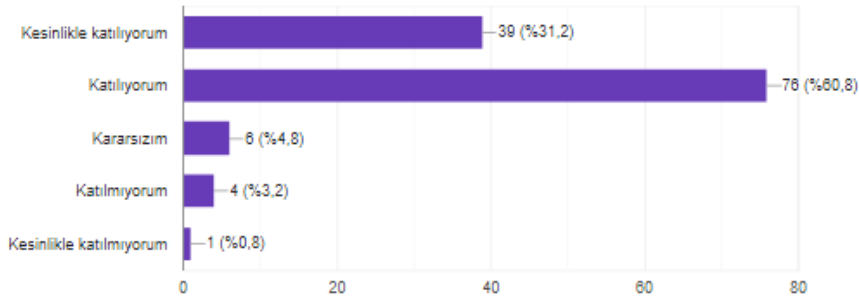
Madde 63. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.3. Seçilen sanat eserinin içeriğini yorumlar kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 63. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.3. Seçilen sanat eserinin içeriğini yorumlar kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %28'inin (f=35) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %58,4'ünün (f=73) katılıyorum cevabı verdiği; %7,2'sinin (f=9) kararsızım cevabı verdiği; %5,6'sının (f=7) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

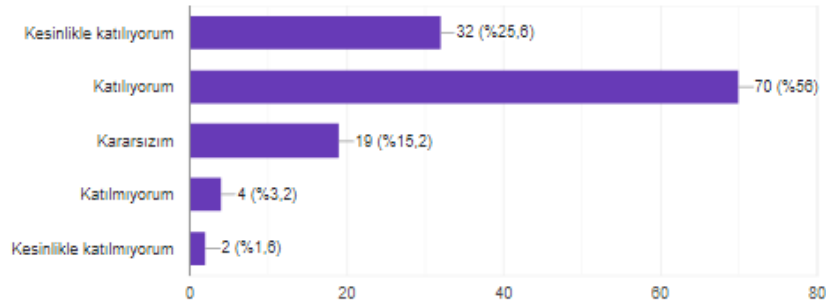
Madde 64. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.4. Bir sanat eserini yapıldığı dönem ve şartlara göre analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 64. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.4. Bir sanat eserini yapıldığı dönem ve şartlara göre analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %22,4'sinin (f=28) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %50,4'ünün (f=63) katılıyorum cevabı verdiği; %18,4'ünün (f=23) kararsızım cevabı verdiği; %7,2'sinin (f=9) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

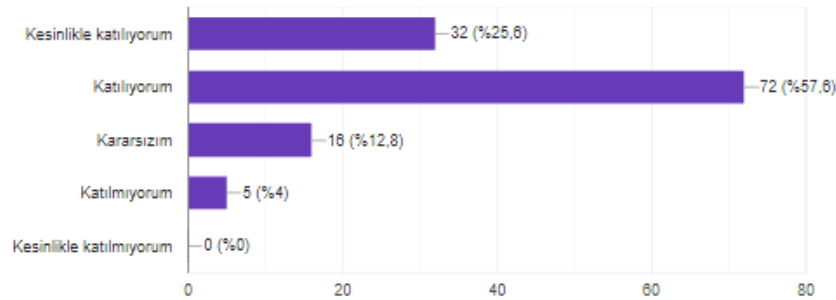
Madde 65. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.5. Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 65. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.5. Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %31,2'sinin (f=39) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %60,8'inin (f=76) katılıyorum cevabı verdiği; %4,8'inin (f=6) kararsızım cevabı verdiği; %3,2'sinin (f=4) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

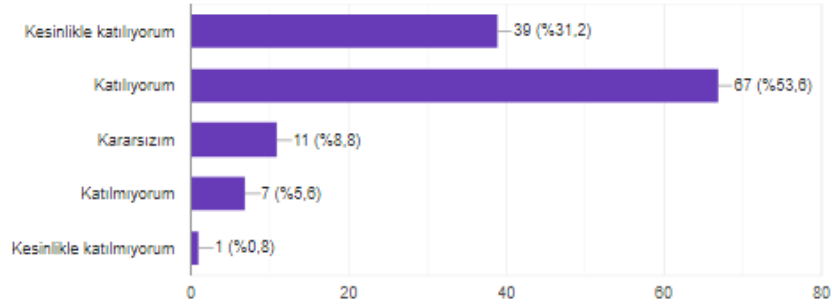
Madde 66. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.6. Sanat eserlerinin neden farklı değerlendirildiğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 66. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.6. Sanat eserlerinin neden farklı değerlendirildiğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %25,6'sının (f=32) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %56'sının (f=70) katılıyorum cevabı verdiği; %15,2'sinin (f=19) kararsızım cevabı verdiği; %3,2'sinin (f=4) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

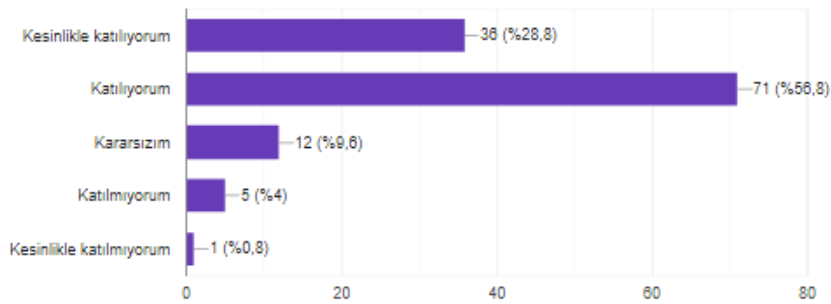
Madde 67. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.7. Görsel sanat çalışmasında etik kurallara uyar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 67. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.7. Görsel sanat çalışmasında etik kurallara uyar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %25,6'sının (f=32) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %57,6'sının (f=72) katılıyorum cevabı verdiği; %12,8'inin (f=16) kararsızım cevabı verdiği; %4'ünün (f=5) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

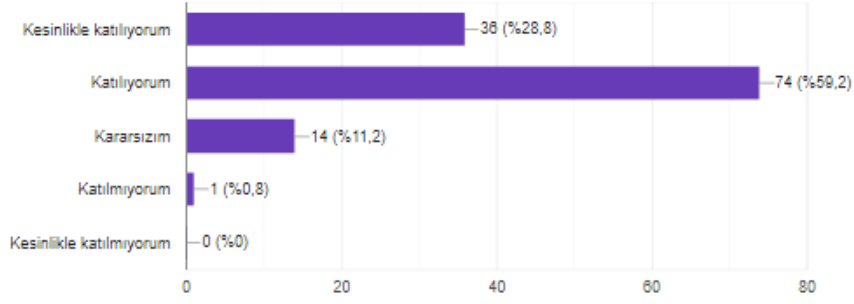
Madde 68. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.1. Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 68. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.1. Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme* becerilerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %31,2'sinin (f=39) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %53,6'sının (f=67) katılıyorum cevabı verdiği; %8,8'inin (f=11) kararsızım cevabı verdiği; %5,6'sının (f=7) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

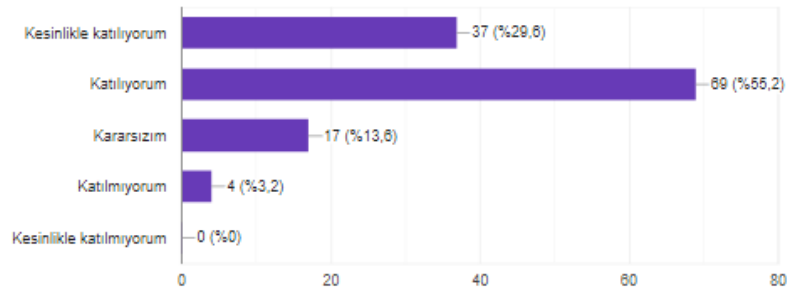
Madde 69. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.2. Sanatçının eserinde yansıttığı duygu ve düşünceleri açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 69. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.2. Sanatçının eserinde yansıttığı duygu ve düşünceleri açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %28,8'inin (f=36) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %56,8'inin (f=71) katılıyorum cevabı verdiği; %9,6'sının (f=12) kararsızım cevabı verdiği; %4'ünün (f=5) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

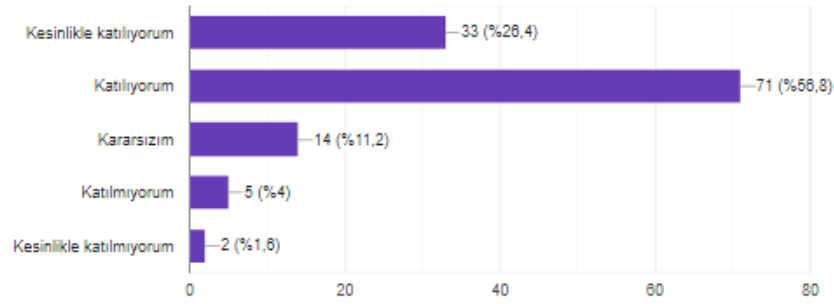
Madde 70. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.3. Görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 70. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.3. Görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %28,8'inin (f=36) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %59,2'sinin (f=74) katılıyorum cevabı verdiği; %11,2'sinin (f=14) kararsızım cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

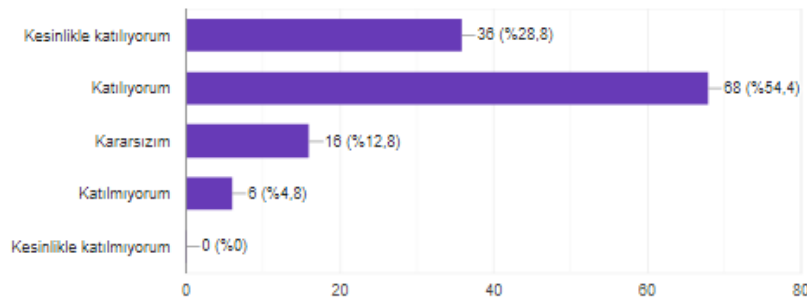
Madde 71. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.4. Sanatçıların niçin sanat eseri oluşturduklarını tartışır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 71. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.4. Sanatçıların niçin sanat eseri oluşturduklarını tartışır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %29,6'sının (f=37) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %55,2'sinin (f=69) katılıyorum cevabı verdiği; %13,6'sının (f=17) kararsızım cevabı verdiği; %3,2'sinin (f=4) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

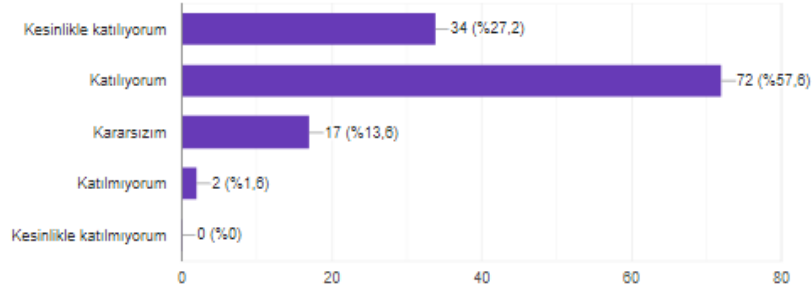
Madde 72. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.5. Kişisel fikirlerin ve değer yargısının sanat eserinin değerlendirilmesindeki etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 72. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.5. Kişisel fikirlerin ve değer yargısının sanat eserinin değerlendirilmesindeki etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %26,4'ünün (f=33) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %56,8'inin (f=71) katılıyorum cevabı verdiği; %11,2'sinin (f=14) kararsızım cevabı verdiği; %4'ünün (f=5) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

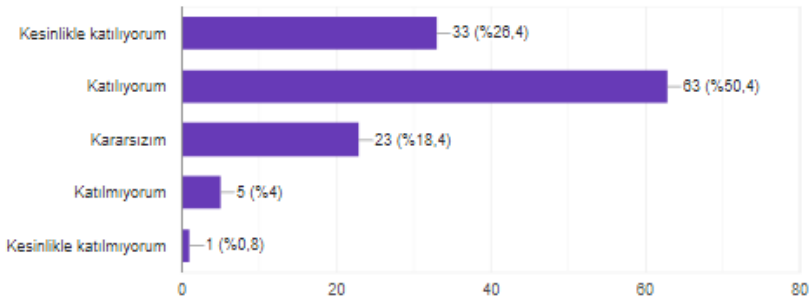
Madde 73. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.6. Sanat eserinin hisleri, duyguları ve estetik tepkiyi nasıl harekete geçirdiğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 73. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.6. Sanat eserinin hisleri, duyguları ve estetik tepkiyi nasıl harekete geçirdiğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %28,8'inin (f=36) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %54,4'ünün (f=68) katılıyorum cevabı verdiği; %12,8'inin (f=16) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'inin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

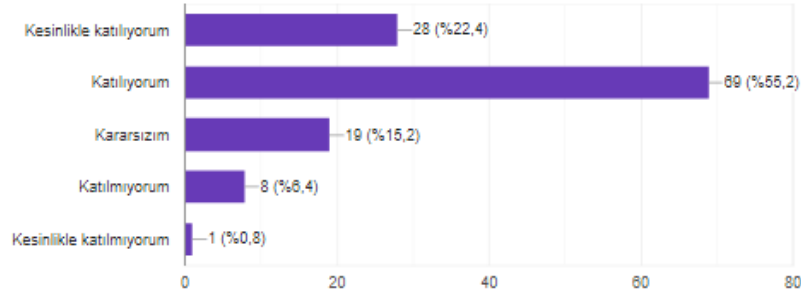
Madde 74. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.1. Sanat eserinde ele alınan tema, konu ve sembolleri tanımlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 74. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.1. Sanat eserinde ele alınan tema, konu ve sembolleri tanımlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %27,2'sinin (f=34) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %57,6'sının (f=72) katılıyorum cevabı verdiği; %13,6'sının (f=17) kararsızım cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

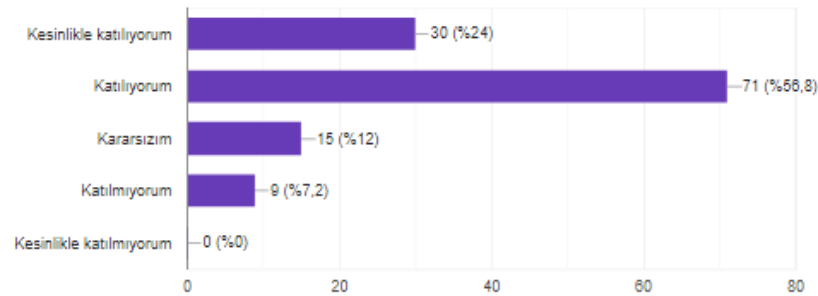
Madde 75. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.2. Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 75. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.2. Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %26,4'ünün (f=33) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %50,4'ünün (f=63) katılıyorum cevabı verdiği; %18,4'ünün (f=23) kararsızım cevabı verdiği; %4'ünün (f=5) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

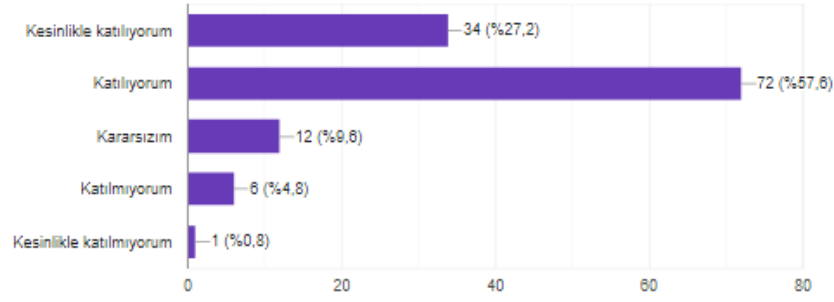
Madde 76. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.3. Sanatçıların eserlerini oluşturma süreçlerini karşılaştırır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 76. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.3. Sanatçıların eserlerini oluşturma süreçlerini karşılaştırır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %22,4'ünün (f=28) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %55,2'sinin (f=69) katılıyorum cevabı verdiği; %15,2'sinin (f=19) kararsızım cevabı verdiği; %6,4'ünün (f=8) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

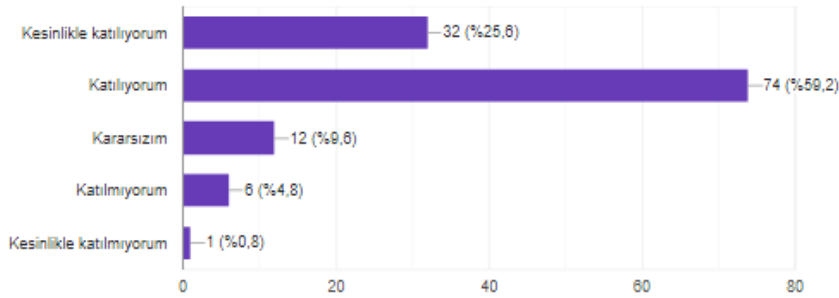
Madde 77. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.4. Görsel sanat eserlerindeki sanatçının görsel sanat eserine yansıyan üslubunu fark eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 77. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.4. Görsel sanat eserlerindeki sanatçının görsel sanat eserine yansıyan üslubunu fark eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %24'ünün (f=30) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %56,8'inin (f=71) katılıyorum cevabı verdiği; %12'sinin (f=15) kararsızım cevabı verdiği; %7,2'sinin (f=9) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

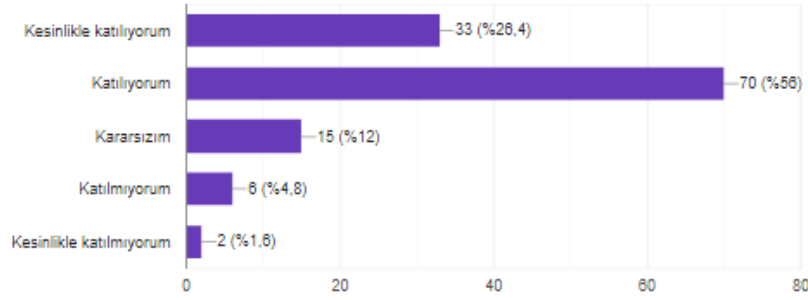
Madde 78. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.5. Kişisel ve bağlamsal bilgiler temelinde sanat eserini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 78. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.5. Kişisel ve bağlamsal bilgiler temelinde sanat eserini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %27,2'sinin (f=34) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %57,6'sının (f=72) katılıyorum cevabı verdiği; %9,6'sının (f=12) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'inin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

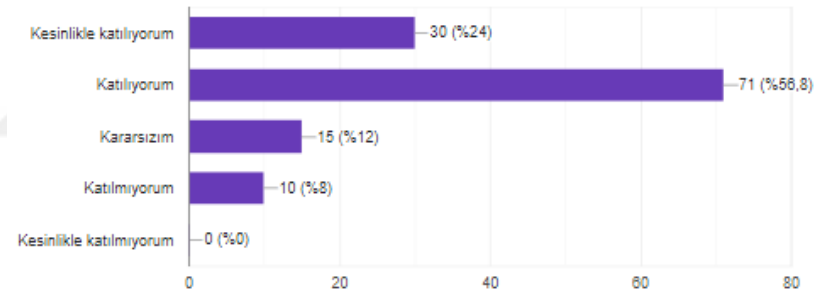
Madde 79. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.6. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 79. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.6. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %25,6'sının (f=32) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %59,2'sinin (f=74) katılıyorum cevabı verdiği; %9,6'sının (f=12) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'inin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

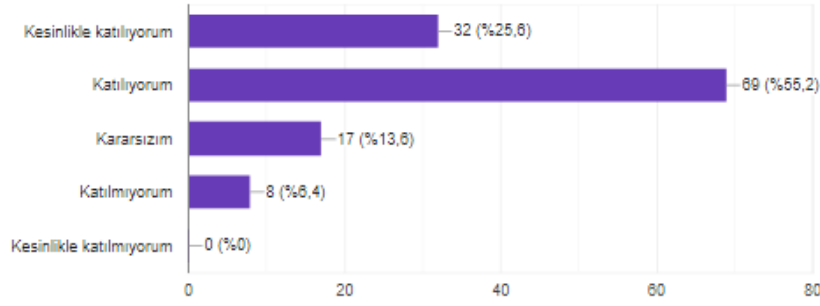
Madde 80. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.7. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların yönlendirici etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 80. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.7. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların yönlendirici etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %26,4'ünün (f=33) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %56'sının (f=70) katılıyorum cevabı verdiği; %12'sinin (f=15) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'nin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

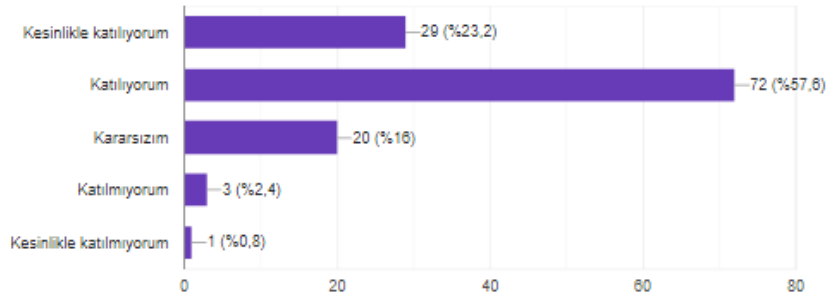
Madde 81. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.8. Bilgi ve deneyimlerin sanat eserine yönelik bakış açısını nasıl etkilediğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 81. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.8. Bilgi ve deneyimlerin sanat eserine yönelik bakış açısını nasıl etkilediğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %24'ünün (f=30) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %56,8'inin (f=71) katılıyorum cevabı verdiği; %12'sinin (f=15) kararsızım cevabı verdiği; %8'inin (f=10) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

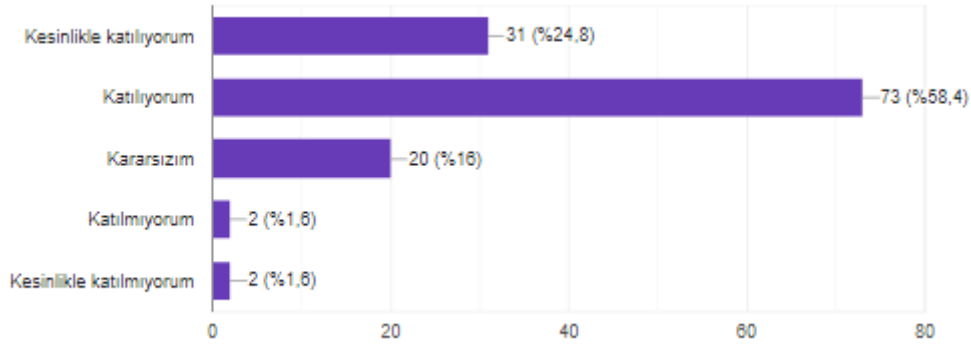
Madde 82. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.1. Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 82. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.1. Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %25,6'sının (f=32) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %55,2'sinin (f=69) katılıyorum cevabı verdiği; %13,6'sının (f=17) kararsızım cevabı verdiği; %6,4'ünün (f=8) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

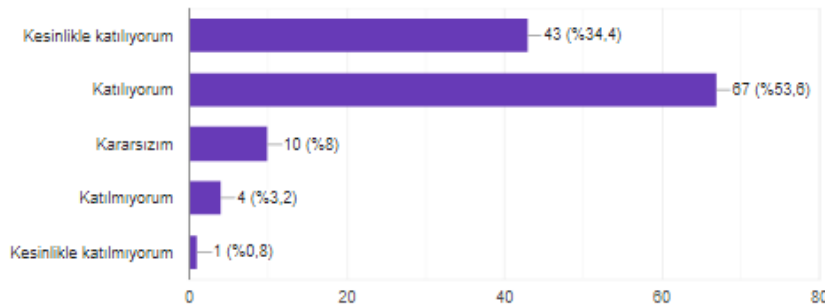
Madde 83. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.2. Bir sanat eserinin değerlendirilmesinde bilgi ve deneyimlerin etkisini söyler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 83. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.2. Bir sanat eserinin değerlendirilmesinde bilgi ve deneyimlerin etkisini söyler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %23,2'sinin (f=29) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %57,6'sının (f=72) katılıyorum cevabı verdiği; %16'sının (f=20) kararsızım cevabı verdiği; %2,4'ünün (f=3) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

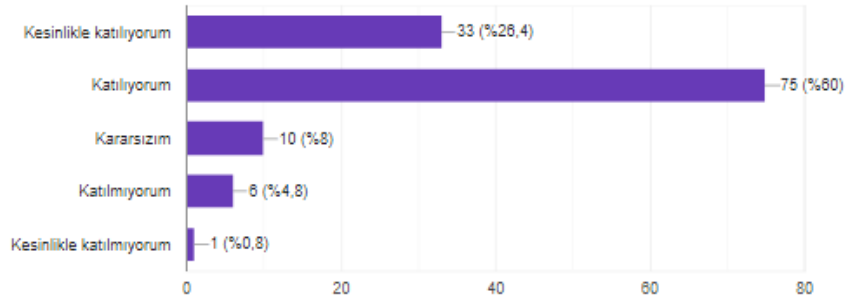
Madde 84. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.3. Sanatla ilişkili olarak estetiğin ne olduğunu açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 84. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.3. Sanatla ilişkili olarak estetiğin ne olduğunu açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %24,8'inin (f=31) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %58,4'ünün (f=73) katılıyorum cevabı verdiği; %16'sının (f=20) kararsızım cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

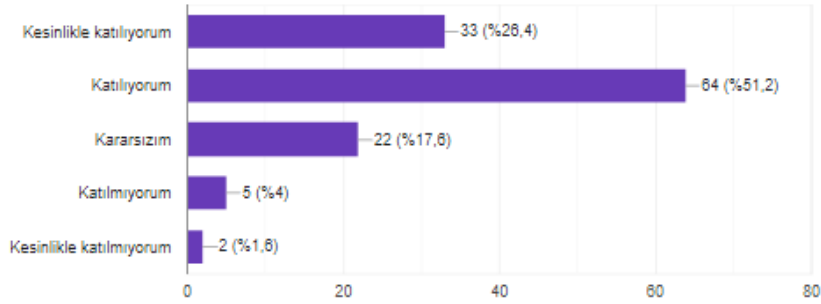
Madde 85. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.4. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 85. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.4. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %34,4'ünün (f=43) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %53,6'sının (f=67) katılıyorum cevabı verdiği; %8'inin (f=10) kararsızım cevabı verdiği; %3,2'sinin (f=4) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

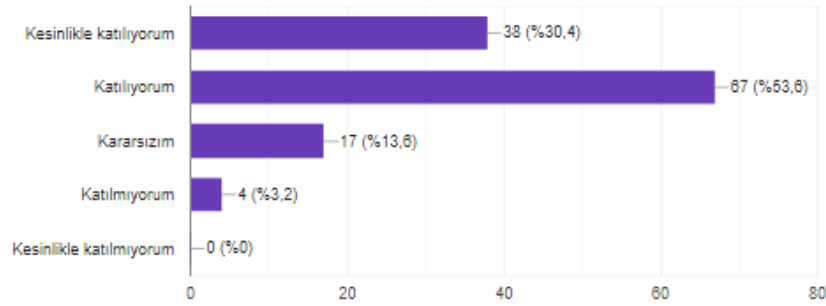
Madde 86. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.5. Sanatın tanımlamasını yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyor

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 86. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.5. Sanatın tanımlamasını yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyor* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %26,4'ünün (f=33) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %60'ının (f=75) katılıyorum cevabı verdiği; %8'inin (f=10) kararsızım cevabı verdiği; %4,8'inin (f=6) katılmıyorum cevabı verdiği; %0,8'nin (f=1) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

Madde 87. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyor

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 87. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyor* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %26,4'ünün (f=33) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %51,2'sinin (f=64) katılıyorum cevabı verdiği; %17,6'sının (f=22) kararsızım cevabı verdiği; %4'ünün (f=5) katılmıyorum cevabı verdiği; %1,6'sının (f=2) kesinlikle katılmıyorum cevabı verdiği görülmüştür.

Madde 88. Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.7. Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına etkisini açıklar kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ankette 88. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.7. Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına etkisini açıklar kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar incelendiğinde; katılımcı öğretmenlerin %30,4'ünün (f=38) kesinlikle katılıyorum cevabı verdiği, %53,6'sının (f=67) katılıyorum cevabı verdiği; %13,6'sının (f=17) kararsızım cevabı verdiği; %3,2'sinin (f=4) katılmıyorum cevabı verdiği; katılımcılar tarafından kesinlikle katılmıyorum cevabı verilmediği görülmüştür.

4.2. SONUÇ

Sınıf düzeylerine göre öğretmen görüşlerinin sürdürülebilirlik açısından hangi kazanımların kesinlikle edindirilebileceği ya da hangi kazanımların edindirilemeyeceği hususları değerlendirilerek bir genel değerlendirme sunulması amaçlanmıştır. Sonuçlar kısmı, araştırmayı tartışma boyutuna hazırlayan genel görüşler edinilebilmesi amacıyla ayrıca hazırlanmıştır.

4.2.1.Sürdürülebilirlik Konusunda Görsel İletişim ve Biçimlendirme Kazanımlarının Sınıflar Düzeyinde Değerlendirilmesi

Araştırmada 5. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre; ankette 9. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılacağı biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %56 (f=70) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında katılmadığını/kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 10. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.2. Görsel sanat çalışmasında mekân olgusunu göstermek için ölçü ve oranı kullanır kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılacağı

biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %50,4 (f=63) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 11. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.3. Görsel sanat çalışmasında hava perspektifini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %48 (f=60) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 12. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.4. Gözlemlerinden yola çıkarak orantılarına uygun insan figürü çizer kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %49,6 (f=62) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 13. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.5. Görsel sanat çalışmasında dijital teknolojiyi kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %44 (f=55) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 14. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.6. Sanat malzemelerini kullanarak rölyef veya heykel oluşturur kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %46,4 (f=58) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %6,4 (f=8) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 15. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %48 (f=60) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %3,2 (f=4) oranında katılmadığını göstermektedir.

Araştırmada 6. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre; ankette 16. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.1. Öğrenciler görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği

biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %56 (f=70) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %4,8 (f=4) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 17. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %53,6 (f=67) gibi yüksek bir oranda kesinlikle katıldığını ve %2,4 (f=3) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 18. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.3. Görsel sanat çalışmasındaki fikirlerini ve deneyimlerini; yazılı, sözlü, ritmik, drama vb. yöntemlerle gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %46,4 (f=58) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 19. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.4. Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %52 (f=65) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 20. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.5. Görsel sanat çalışmasında perspektifi kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %53,6 (f=67) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 21. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.6. Gözleme dayalı kısa ve uzun süreli çizimler yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %55,2 (f=69) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 22. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.7. Üç boyutlu çalışmalar oluşturmak için oyma, asamblaj veya modelleme tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %55,2 (f=69) gibi yüksek bir oranda

katıldığını ve %4,8 (f=6) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 23. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.8. Görsel sanat çalışmasında farklı geleneksel Türk sanatları alanlarını bir arada kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %45,6 (f=57) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %4,8 (f=6) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 24. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %50,4 (f=63) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %2,4 (f=3) oranında katılmadığını göstermektedir.

Araştırmada 7. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre; ankette 25. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.1. Görsel sanat çalışmalarını oluşturmak için araştırmaya dayalı uygulama sürecinin basamaklarını eskiz defterinde gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %57,6 (f=72) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %6,4 (f=8) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 26. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.2. Görsel sanat çalışmasında sanat tekniklerini birlikte kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %56,8 (f=71) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 27. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.3. Yaşantısının herhangi bir anını hikâyeleştirerek görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %52 (f=65) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %4 (f=5) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 28. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.4. Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve güncel sanat malzemeleri ile teknikleri kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği

biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %55,2 (f=69) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %2,4 (f=3) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 29. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.5. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %50,4 (f=63) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %4,8 (f=6) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 30. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.6. Gözleme dayalı çizimler yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %51,2 (f=64) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 31. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.7. Atık malzemeleri kullanarak üç boyutlu çalışma yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %52,8 (f=66) gibi yüksek bir oranda kesinlikle katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 32. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.8. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %50,4 (f=63) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %3,2 (f=4) oranında katılmadığını göstermektedir.

Araştırmada 8. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre; ankette 33. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.1. Görsel sanat çalışması oluşturma sürecini eskiz defterinde gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %52,8 (f=66) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 34. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.2. Görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %56 (f=70) gibi

yüksek bir oranda katıldığını ve %7,2 (f=9) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 35. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %55,2 (f=69) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %2,4 (f=3) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 36. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.4. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %55,2 (f=69) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %4 (f=5) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 37. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.5. Güncel olayları görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %53,6 (f=67) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 38. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.6. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %50,4 (f=63) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %5,6 (f=7) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 39. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.7. Gözleme dayalı çizimlerinde farklı bakış açılarını yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %64 (f=80) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 40. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.8. Farklı teknik ve materyalleri bir arada kullanarak üç boyutlu çalışma yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %52 (f=65) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %2,4 (f=3) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 41. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.9. Görsel*

sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %52 (f=65) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir.

4.2.2. Sürdürülebilirlik Konusunda Kültürel Miras Kazanımlarını

Değerlendirmeye Yönelik Maddeler

Araştırmada 5. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre; ankette 42. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.1. Yerel kültüre ait motifleri açıklar kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %50,4 (f=63) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 43. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.2. Farklı kültürlerin sanatı ve sanatçıları arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklar kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %51,2 (f=64) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %2,4 (f=3) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 44. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.3. Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan sanat eserleri arasındaki farklılıkları söyler kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %60 (f=75) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 45. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.4. Müzeler ile Görsel Sanatları ilişkilendirir kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %60 (f=75) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %5,6 (f=7) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 46. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.5. Kullanılan sanat malzemeleri ile görsel sanat alanındaki meslekleri ilişkilendirir kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına

ulaşılabileceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %58,4 (f=73) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %4,8 (f=6) oranında katılmadığını göstermektedir.

Araştırmada 6. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre; ankette 47. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.1. Bir sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve tekniği açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabileceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %57,6 (f=72) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 48. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.2. Etnografya müzelerindeki ürünler aracılığıyla geleneksel sanat örneklerini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabileceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %52 (f=65) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 49. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.3. Toplumda geleneksel sanatların rolünü açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabileceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %56,8 (f=71) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 50. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.4. Anadolu uygarlıklarına ait eserleri müzeler aracılığıyla inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabileceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %52 (f=65) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 51. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.5. Görsel sanatlar, tarih ve kültürün birbirlerini nasıl etkilediğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabileceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %55,2 (f=69) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 52. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.6. Görsel sanatlardaki meslekler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları

yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %47,2 (f=59) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir.

Araştırmada 7. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre; ankette 53. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.1. Sanat eserlerindeki üslupları açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %50,4 (f=63) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 54. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.2. Sanat, tarih ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %52,8 (f=66) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 55. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.3.Sanatçıların topluma sağladığı katkıları açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %57,6 (f=72) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %2,4 (f=3) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 56. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.4. Tarihi olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %55,2 (f=69) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir.

Araştırmada 8. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre; ankette 57. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.1. Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %52,8 (f=66) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 58. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.2. Sanatçıların toplumda üstlendiği*

rolleri yorumlar kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %57,6 (f=72) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %4 (f=5) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 59. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.3. Dönem, üslup ve kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %57,6 (f=72) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 60. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.4. Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıklar kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %48,8 (f=61) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir.

4.2.3. Sürdürülebilirlik Konusunda Sanat Eleştirisi Ve Estetik Kazanımlarını Değerlendirmeye Yönelik Maddeler

Araştırmada 5. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre; ankette 61. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.1. Doğal ve inşa edilmiş çevreyi karşılaştırır kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %54,4 (f=68) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %4 (f=5) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 62. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.2. Seçilen sanat eserinin görsel özelliklerini analiz eder kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %56,8 (f=71) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 63. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.3. Seçilen sanat eserinin içeriğini yorumlar kazanımına ulaşacağımı düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %58,4 (f=73) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 64. Madde olarak yer

alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.4. Bir sanat eserini yapıldığı dönem ve şartlara göre analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %50,4 (f=63) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 65. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.5. Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendirir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %60,8 (f=76) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 66. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.6. Sanat eserlerinin neden farklı değerlendirildiğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %56 (f=70) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 67. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.7. Görsel sanat çalışmasında etik kurallara uyar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %57,6 (f=72) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %4 (f=5) oranında katılmadığını göstermektedir.

Araştırmada 6. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre; ankette 68. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.1. Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme becerilerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %53,6 (f=67) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 69. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.2. Sanatçının eserinde yansıttığı duygu ve düşünceleri açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %56,8 (f=71) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 70. Madde olarak yer

alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.3. Görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %59,82 (f=74) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 71. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.4.Sanatçıların niçin sanat eseri oluşturdıklarını tartışır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %55,2 (f=69) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %3,2 (f=4) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 72. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.5.Kişisel fikirlerin ve değer yargısının sanat eserinin değerlendirilmesindeki etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %56,8 (f=71) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 73. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.6. Sanat eserinin hisleri, duyguları ve estetik tepkiyi nasıl harekete geçirdiğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %54,4 (f=68) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %4,8 (f=6) oranında katılmadığını göstermektedir.

Araştırmada 7. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre; ankette 74. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.1. Sanat eserinde ele alınan tema, konu ve sembolleri tanımlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %57,6 (f=72) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 75. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.2. Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %50,4 (f=63) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir.

Ankette 76. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.3. Sanatçıların eserlerini oluşturma süreçlerini karşılaştırır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılacağı biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %55,2 (f=69) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 77. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.4. Görsel sanat eserlerindeki sanatçının görsel sanat eserine yansıyan üslubunu fark eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılacağı biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %56,8 (f=71) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %7,2 (f=9) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 78. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.5. Kişisel ve bağlamsal bilgiler temelinde sanat eserini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılacağı biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %57,6 (f=72) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 79. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.6. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılacağı biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %59,2 (f=74) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 79. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.7. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların yönlendirici etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılacağı biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %56 (f=70) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 80. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.8. Bilgi ve deneyimlerin sanat eserine yönelik bakış açısını nasıl etkilediğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılacağı biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %56,8 (f=71) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %8 (f=10) oranında katılmadığını göstermektedir.

Araştırmada 8. Sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre; ankette 81. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.1. Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %55,2 (f=69) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %6,4 (f=8) oranında katılmadığını göstermektedir. Ankette 81. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.2. Bir sanat eserinin değerlendirilmesinde bilgi ve deneyimlerin etkisini söyler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %57,6 (f=72) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 82. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.3. Sanatla ilişkili olarak estetiğin ne olduğunu açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %58,4 (f=73) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını/katılmadığını göstermektedir. Ankette 83. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.4. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %53,6 (f=67) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 84. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.5. Sanatın tanımlamasını yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %60 (f=75) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %0,8 (f=1) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 85. Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %51,2 (f=64) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %1,6 (f=2) oranında kesinlikle katılmadığını göstermektedir. Ankette 86.

Madde olarak yer alan *Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.7. Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum* ifadesine verilen yanıtlar arasında dikkat çeken sonuçlar, katılımcı öğretmenlerin sanat çalışmaları yoluyla uygulama basamaklarına ulaşılabilceği biçimlendirme alanına yönelik kazanıma %53,6 (f=67) gibi yüksek bir oranda katıldığını ve %3,2 (f=4) oranında katılmadığını göstermektedir.

5. BÖLÜM

TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1. TARTIŞMA

Bu çalışma sayısal bir analiz içermemekle birlikte görsel sanatlar öğretmenlerinin sürdürülebilirliği görsel sanatlar dersi programında yer alan öğrenme alanlarına bağlı kazanımlar yoluyla edindirme konusundaki görüşlerini ortaya koyarak farkındalık yaratmayı amaçlamış, görsel sanatlar öğretim programında sürdürülebilirlik kavramını edindirmeye yönelik görüşler aracılığıyla literatüre katkı sağlamıştır. Bu bağlamda çalışma, öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda sınıflandırılarak açıklanmış, araştırmacılara, program geliştirme uzmanlarına, yerel yönetimlere ve müze eğitimcilerine, idarecilere ve öğretmenlere önerilerde bulunulmuştur.

5.1.1. Öğretmenlerin sürdürülebilirlik konusunda *Görsel iletişim ve biçimlendirme* kazanımları maddelerine ilişkin görüşleri.

Bu başlık altında Görsel iletişim ve biçimlendirme öğrenme alanı 5., 6., 7., 8. sınıf kazanım maddelerine ait bulguların sonuçları, öğretmenlerin görüşleri bağlamında sınıflandırılarak açıklanmıştır.

5.1.1.1. Araştırmada 5. sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde;

Öğretmenler, G.5.1.1. Görsel sanat çalışmasını oluştururken uygulama basamaklarını kullanır, G.5.1.2. Görsel sanat çalışmasında mekân olgusunu göstermek için ölçü ve oranı kullanır, G.5.1.3. Görsel sanat çalışmasında hava perspektifini kullanır, G.5.1.4. Gözlemlerinden yola çıkarak orantılarına uygun insan figürü çizer, G.5.1.5. Görsel sanat çalışmasında dijital teknolojiyi kullanır, G.5.1.6. Sanat malzemelerini kullanarak rölyef veya heykel oluşturur, G.5.1.7. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır maddelerine “katılıyorum” cevabı vererek kazanımların sürdürülebilirlik konusunda uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Araştırmada elde edilen bu sonuçlar, sürdürülebilirlikle ilgili malzeme, mekân ve uygulama örneklerinin sağlandığı koşullarda öğretmenlerin kazanımlara ulaşabileceklerini göstermektedir. Bu görüş, alan yazında ortaya koyulan pek çok çalışmanın sonuç ve önerileriyle benzerlikler göstermektedir. Sürdürülebilirlik olgusunu kazandırmaya yönelik bu araştırmalar, ortaöğretim öğrencilerine ders içi uygulamalar yaptırılması yoluyla kazandırılabilceğini önermektedir (Korkmaz, 2020; Şeker, 2017; Akgün, 2021; Wahlstrom, 2018; Tauritz, 2019).

5.1.1.2. Araştırmada 6. sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde;

Öğretmenler, G.6.1.2. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır kazanımına “kesinlikle katılıyorum” cevabı vererek kazanımın sürdürülebilirlik konusunda uygulanabilir olduğu, öğrencinin çalışmalarında atık malzemeleri yeniden kullanması sağlanarak yaşantısından parçaları değerlendiren öğrencinin zihninde sürdürülebilirlik ve üretim kavramlarının yer etmesi sağlanabileceği düşüncesiyle örtüşmektedir (Yılmaz, 2015; Sağlam ve Enginoğlu, 2016). G.6.1.1. Öğrenciler görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar, G.6.1.3. Görsel sanat çalışmasındaki fikirlerini ve deneyimlerini; yazılı, sözlü, ritmik, drama vb. yöntemlerle gösterir, G.6.1.4. Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır, G.6.1.5. Görsel sanat çalışmasında perspektifi kullanır, G.6.1.6. Gözleme dayalı kısa ve uzun süreli çizimler yapar, G.6.1.7. Üç boyutlu çalışmalar oluşturmak için oyma, asamblaj veya modelleme tekniklerini kullanır, G.6.1.8. Görsel sanat çalışmasında farklı geleneksel Türk sanatları alanlarını bir arada kullanır, G.6.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır maddelerine “katılıyorum” cevabı vererek kazanımların sürdürülebilirlik konusunda uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Araştırmada elde edilen sonuçlar, alanyazında da belirtilen öğrencinin sürdürülebilirlik ile ilgili fikirlerini şiir, hikâye, resim, afiş tasarımı, poster hazırlama gibi etkinlikler yoluyla aktarımında öğretmenlerin kazanımlara ulaşabileceği düşüncesiyle örtüşmektedir (Oduncu, 2020; Marlene and Moravski, 2020; Dunbar, 2021).

5.1.1.3. Araştırmada 7. sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde;

Öğretmenler, G.7.1.7. Atık malzemeleri kullanarak üç boyutlu çalışma yapar kazanımına “kesinlikle katılıyorum” cevabı vererek kazanımın sürdürülebilirlik konusunda uygulanabilir olduğunu, atık nesnelerin geri dönüşüm yoluyla yeniden değerlendirilmesinin, ürün haline getirilmesinin öğrenci üzerindeki sürekli tüketen bir toplum algısının yıkılarak aynı zamanda üreten bireyler olduğumuzun farkına varmasına da yardımcı olacaktır (Güngör, 2019; Bergstrom, 2019), G.7.1.1. Görsel sanat çalışmalarını oluşturmak için araştırmaya dayalı uygulama sürecinin basamaklarını eskiz defterinde gösterir, G.7.1.2. Görsel sanat çalışmasında sanat tekniklerini birlikte kullanır, G.7.1.3. Yaşantısının herhangi bir anını hikayeleştirerek görsel sanat çalışmasına yansıtır, G.7.1.4. Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve güncel sanat malzemeleri ile teknikleri kullanır, G.7.1.5. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır, G.7.1.6. Gözleme dayalı çizimler yapar,

G.7.1.8. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır maddelerine “katılıyorum” cevabı vererek kazanımların sürdürülebilirlik konusunda uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Uygulanan eğitim ile öğrencide, sürdürülebilirlik konusunda geri dönüşüm kavramının öğrenilmesi, yaratıcılığın ve üç boyutlu tasarım yapabilme becerisinin gelişmesi, görsel algının artması ve kazanılan davranışları yaşantısına yansıtabilmesi gibi sonuçlar hedeflenmektedir (Dağ, 2020).

5.1.1.4. Araştırmada 8. sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde;

Öğretmenler, G.8.1.1. Görsel sanat çalışması oluşturma sürecini eskiz defterinde gösterir, G.8.1.2. Görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar, G.8.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanır, G.8.1.4. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur, G.8.1.5. Güncel olayları görsel sanat çalışmasına yansıtır, G.8.1.6. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır, G.8.1.7. Gözleme dayalı çizimlerinde farklı bakış açılarını yansıtır, G.8.1.8. Farklı teknik ve materyalleri bir arada kullanarak üç boyutlu çalışma yapar, G.8.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır maddelerine “katılıyorum” cevabı vererek kazanımların sürdürülebilirlik konusunda uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerden, sürdürülebilirlik kavramını yansıtan güncel olayların takibini yapabilme, atık, metal, ahşap, kumaş vb. gibi farklı materyalleri çalışmalarında kullanabilme, çalışmalarını aşamalandırarak başkaları ile paylaşabilme gibi davranışlar sergilemesi beklenmektedir (Mamur, 2017; Oduncu, 2020).

5.1.2. Öğretmenlerin sürdürülebilirlik konusunda *Kültürel miras* kazanımları maddelerine ilişkin görüşleri.

Bu başlık altında Kültürel miras öğrenme alanı 5., 6., 7., 8. sınıf kazanım maddelerine ait bulguların sonuçları, öğretmenlerin görüşleri bağlamında sınıflandırılarak açıklanmıştır.

5.1.2.1. Araştırmada 5. sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde;

Öğretmenler, G.5.2.1. Yerel kültüre ait motifleri açıklar, G.5.2.2. Farklı kültürlerin sanatı ve sanatçıları arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklar, G.5.2.3. Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan sanat eserleri arasındaki farklılıkları söyler, G.5.2.4. Müzeler ile Görsel Sanatları ilişkilendirir, G.5.2.5. Kullanılan sanat malzemeleri ile görsel sanat alanındaki meslekleri ilişkilendirir maddelerine “katılıyorum” cevabı vererek kazanımların sürdürülebilirlik konusunda uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Öğretmenler öğrencilerin

seviyesine uygun sürdürülebilir çevre eğitimi kapsamında hazırlanan etkinliklerle, müzelerin kültürü korumadaki önemini, geçmişten günümüze kadar birikimli bir yapıyla aktarılan kültür mirasını, farklı kültürlerin eserlerine ve sanatçılarına karşı aynı hoşgörüyü gösterebilme davranışlarını edindirebilmede kazanımların uygulanabilirliğiyle örtüşmektedir (Erikan, 2020; Bergstrom, 2019).

5.1.2.2. Araştırmada 6. sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde;

Öğretmenler, G.6.2.1. Bir sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve tekniği açıklar, G.6.2.2. Etnografya müzelerindeki ürünler aracılığıyla geleneksel sanat örneklerini inceler, G.6.2.3. Toplumda geleneksel sanatların rolünü açıklar, G.6.2.4. Anadolu uygarlıklarına ait eserleri müzeler aracılığıyla inceler, G.6.2.5. Görsel sanatlar, tarih ve kültürün birbirlerini nasıl etkilediğini açıklar, G.6.2.6. Görsel sanatlardaki meslekler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler maddelerine “katılıyorum” cevabı vererek kazanımların sürdürülebilirlik konusunda uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin müzelerdeki ürünler aracılığıyla kültürün etkisini fark etmesi sağlanabilir. Yapılan araştırmalarda da belirtildiği gibi somut ve somut olmayan kültürel mirasın müzeler aracılığıyla korunması ve gelecek nesillere aktarılması, kültürel sürdürülebilirliği tanımlamaktadır (Baki Nalcioğlu, 2021). Bu bağlamda, kültürel mirasın sürdürülebilirliği için geleceğin yetişkinleri olacak ve bu mirası devam ettirecek olan öğrencilerin farkındalık kazanmasında destekleyicidir.

5.1.2.3. Araştırmada 7. sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde;

Öğretmenler, G.7.2.1. Sanat eserlerindeki üslupları açıklar, G.7.2.2. Sanat, tarih ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder, G.7.2.3. Sanatçıların topluma sağladığı katkıları açıklar, G.7.2.4. Tarihî olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler maddelerine “katılıyorum” cevabı vererek kazanımların sürdürülebilirlik konusunda uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Sürdürülebilirlik açısından kazanımların öğrencilerde kendi yaşam deneyimleri üzerinden eleştirel düşünmede katkı sağladığı düşüncesi yapılan çalışmalarla da örtüşmektedir (Çiçek ve Doğan, 2018; Güngör, 2019; Biçer ve Okyay, 2020).

5.1.2.4. Araştırmada 8. sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde;

Öğretmenler, G.8.2.1. Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini açıklar, G.8.2.2. Sanatçıların toplumda üstlendiği rolleri yorumlar, G.8.2.3. Dönem, üslup ve kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır,

G.8.2.4. Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıkla maddelerine “katılıyorum” cevabı vererek kazanımların sürdürülebilirlik konusunda uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Kazanımlar doğrultusunda sürdürülebilirlik bağlamında öğrencilerin doğayı korumak adına bireysel çabaların ne kadar önemli olduğunun fark etmeleri sağlanabilir (Sesigür, 2018; Oduncu, 2020; Yılmaz Özden ve Anagün, 2022).

5.1.3. Öğretmenlerin sürdürülebilirlik konusunda *Sanat eleştirisi ve estetik* kazanımları maddelerine ilişkin görüşleri.

Bu başlık altında Sanat eleştirisi ve estetik öğrenme alanı 5., 6., 7., 8. sınıf kazanım maddelerine ait bulguların sonuçları, öğretmenlerin görüşleri bağlamında sınıflandırılarak açıklanmıştır.

5.1.3.1. Araştırmada 5 sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde;

Öğretmenler, G.5.3.1. Doğal ve inşa edilmiş çevreyi karşılaştırır, G.5.3.2. Seçilen sanat eserinin görsel özelliklerini analiz eder, G.5.3.3. Seçilen sanat eserinin içeriğini yorumlar, G.5.3.4. Bir sanat eserini yapıldığı dönem ve şartlara göre analiz eder, G.5.3.5. Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendirir, G.5.3.6. Sanat eserlerinin neden farklı değerlendirildiğini açıklar, G.5.3.7. Görsel sanat çalışmasında etik kurallara uyar maddelerine “katılıyorum” cevabı vererek kazanımların sürdürülebilirlik konusunda uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Bu bağlamda, öğrencilerin edindikleri eleştirel bakış açısıyla birlikte günlük hayatlarında karşılaştıkları sorunlara çözüm getirebilme becerilerinin kazanılmasında destekleyicidir (Mamur, 2017b).

5.1.3.2. Araştırmada 6. sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde;

Öğretmenler, G.6.3.1. Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme becerilerini kullanır, G.6.3.2. Sanatçının eserinde yansıttığı duygu ve düşünceleri açıklar, G.6.3.3. Görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini açıklar, G.6.3.4. Sanatçıların niçin sanat eseri oluşturduklarını tartışır, G.6.3.5. Kişisel fikirlerin ve değer yargısının sanat eserinin değerlendirilmesindeki etkisini açıklar, G.6.3.6. Sanat eserinin hisleri, duyguları ve estetik tepkiyi nasıl harekete geçirdiğini açıklar maddelerine “katılıyorum” cevabı vererek kazanımların sürdürülebilirlik konusunda uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Uygulamalar yoluyla edindirilen kazanımlar öğrencilerin, sanatçı eserlerini inceleme ve sorgulama sürecine katkı sağlar, yerel veya küresel sorunların farkında olmalarına ve bu sorunlara çözüm bulmalarına yol gösterebilir (Güler ve Öztekin, 2018; Erikan, 2020; Korkmaz, 2020).

5.1.3.3. Araştırmada 7. sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde;

Öğretmenler, G.7.3.1. Sanat eserinde ele alınan tema, konu ve sembolleri tanımlar, G.7.3.2. Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır, G.7.3.3. Sanatçıların eserlerini oluşturma süreçlerini karşılaştırır, G.7.3.4. Görsel sanat eserlerindeki sanatçının görsel sanat eserine yansıyan üslubunu fark eder, G.7.3.5. Kişisel ve bağlamsal bilgiler temelinde sanat eserini inceler, G.7.3.6. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar, G.7.3.7. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların yönlendirici etkisini açıklar, G.7.3.8. Bilgi ve deneyimlerin sanat eserine yönelik bakış açısını nasıl etkilediğini açıklar maddelerine “katılıyorum” cevabı vererek kazanımların sürdürülebilirlik konusunda uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Görsel kültür imgelerinden yararlanarak öğrencilerin sürdürülebilir gelişim bilinci oluşturmalarında katkı sağlaması açısından (Kınam Dokuzlar, 2018; Bayak, 2020; Yakamovich & Wright, 2021) yapmış olduğu çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir.

5.1.3.4. Araştırmada 8. sınıf kazanımlarına yönelik maddelerden elde edilen verilere göre öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde;

Öğretmenler, G.8.3.1. Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder, G.8.3.2. Bir sanat eserinin değerlendirilmesinde bilgi ve deneyimlerin etkisini söyler, G.8.3.3. Sanatla ilişkili olarak estetiğin ne olduğunu açıklar, G.8.3.4. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını analiz eder, G.8.3.5. Sanatın tanımlamasını yapar, G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder, G.8.3.7. Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına etkisini açıklar maddelerine “katılıyorum” cevabı vererek kazanımların sürdürülebilirlik konusunda uygulanabilir olduğunu düşünmektedir. Öğretmenler, sürdürülebilir kalkınma eğitimini destekleyecek şekilde görsel dilin etkisini, estetik bilinci, eleştirel düşünmeyi mevcut kazanımlar yoluyla aktarabileceği görüşü doğrultusunda etkinliklerini planlayabilir. Bu görüş doğrultusunda alan yazında yer alan çalışmaların sonuçları ile örtüşmektedir (Temiz, 2020; Tarı, 2021; Inwood and Taylor, 2012).

Kazanımların tümü öğretmenler tarafından sürdürülebilirlik açısından uygulanabilir bulunmuştur. Öğretmenler büyük bir oranla “katılıyorum” cevabı vermişlerdir. Öğretmenler hiçbir kazanımı sürdürülebilirlik bağlamında kesinlikle %100 uygulanamaz olarak ifade etmemişlerdir.

5.2. ÖNERİLER

Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, bu araştırma ile eğitim ve sanat eğitimi alanında pek çok öneride bulunulabilir. Bu kısımda, araştırmanın sonuçları ışığında araştırmacılara, program geliştirme uzmanlarına, yerel yönetimlere ve müze eğitimcilerine; sonrasında uygulayıcı olan idarecilere ve öğretmenlere önerilerde bulunulmuştur.

5.2.1. Araştırmacılara Öneriler

- Sürdürülebilir kalkınma eğitimi bağlamında ders öğretim programları ve öğretmen eğitim programları yeniden düzenlenerek güncel hale getirilebilir.
- Sürdürülebilirlik eğitimi kapsamında kaynaklar hazırlanabilir, yapılacak çalışmalara referans olacak araştırmalar (makale, tez, bildiri, kitap) bir uygulama üzerinde toplanabilir.
- Öğretmenlere kılavuz olabilecek teknik, yöntem ve materyallere yönelik iyi örnekler toplanabilir.

5.2.2. Program Geliştirme Uzmanlarına Öneriler

- Erken yaşta farkındalık oluşturulması için okul öncesi kademedede yapılacak uygulamaların görsel sanatlar ile birleştirilerek akılda kalıcılığı artırılabilir.
- Uluslararası ve ulusal raporlar (timms, pisa, oecd, abide) takip edilebilir.
- Kamu veya sivil toplum kuruluşlarından program geliştirme sürecinde uzman desteği alınabilir.

5.2.3. Yerel Yönetimlere Öneriler

- Sürdürülebilirlik konusunu tanıtmak ve aslında yaşantılarımızın bir parçası olduğunun farkına varmamızı sağlamak adına broşürler, el kitapçıkları oluşturulabilir.
- Düzenlenecek etkinliklerde (piknik, panayır, fuar, şenlik, sergi vb organizasyonlar) iyi örnekler sunularak sürdürülebilirliğe teşvik edilebilir.
- Yöresel ve yerel bağlamda sürdürülebilirlik etkinlikleri düzenlenebilir, toplumda yaşantı yoluyla bilinçlendirme edindirilebilir.
- Sürdürülebilir kalkınma kapsamında afiş, slogan, fotoğraf, logo yarışmaları düzenlenebilir, duyarlılık ve farkındalık yaratılabilir.

5.2.4. Müze Eğitimcilerine Öneriler

- Kurum bünyesinde eğitim seminerleri düzenlenebilir. Katılımcılar, yapılacak uygulamalarla müzede bulunan eserlere ait malzeme ve teknikler hakkında bir uzman tarafından bilgilendirilebilir.

- Öğretmenlere yönelik müze eğitimleri verilerek malzeme kullanımı hakkında yeni fikirler gündeme getirilebilir.
- Öğrencilere yönelik müze eğitimleri verilerek yapılacak uygulamalarla kalıcı öğrenmeler sağlanabilir.

5.2.5. İdarecilere Öneriler

- Oluşturulacak atık nesne toplama alanları sayesinde yapılabilecek geri dönüşüm projelerine malzeme sağlanabilir. Toplanan malzemenin çeşitliliği ortaya çıkacak eserin özgünlüğüne de katkı sağlayacaktır.
- Okul içi ve okul dışı yapılacak etkinliklerde velinin katılımını sağlayarak sürece dahil olması sağlanır, böylece öğrencinin yalnızca okulda değil okul dışı yaşantısında da sürdürülebilirlik faaliyetlerine devam etmesi sağlanabilir.
- Okul dışı uygulamalarla (örn. Park, öğren yeri, hobi bahçeleri vb gibi alanlar) öğrenciyi doğal çevre ile buluşturarak öğrenmenin sınıf dışında da gerçekleşebileceğinin farkına varması sağlanabilir.
- Hobi bahçeleri oluşturularak, öğrencinin çevre bilinci edinmesi, toprakla etkileşime girmesi, yaparak yaşayarak öğrenmesi sağlanabilir.
- Sürdürülebilirlik uygulamaları üzerinde çalışan uzmanların, deneyim paylaşımı ve başarı öyküleri üzerinden öğrencilerle yakınlık kurmaları sağlanabilir. Yaşantısına dokunulan öğrencide bilgi daha kalıcı hale getirilebilir.
- Okul ortaklıkları kurularak (Kardeş Okul Projesi) çözüm odaklı hareket planı hazırlanabilir, işbirlikli öğrenme sağlanabilir.
- Yöneticiler, öğretmenler ve okul personeli için hizmet içi eğitimler, seminerler düzenlenebilir.

5.2.6. Öğretmenlere Öneriler

- Katılımcı sanat anlayışı çerçevesinde, toplumun yoğun bulunduğu bir alanda bireyler yanlarında bulunan atık materyalleri kullanarak sergilenen çalışma üzerinde ekleme yapmaya teşvik edilebilir. Kişinin ortaya çıkan çalışmada kendi payının da olduğunu bilmesi, atık malzemeyi değerlendirme anlayışı ve bir ürün ortaya koyma deneyimi yaşaması sürdürülebilirlik adına bireyde farkındalık yaratabilir.
- Workshoplar yapılarak kısa süreli etkinliklerle bireylerin üretme tecrübesi yaşayabileceği, beceri geliştirebileceği etkinlikler yapılabilir.
- Sürdürülebilirlik konusu çerçevesinde, sanat derslerini ve akademik dersleri disiplinlerarası bir anlayışla birleştiren uygulamalar yapılabilir.

- Kültürümüzde yer alan geleneksel sanatlar tanıtılarak, günümüze uyarlanıp yöresel ürünlerin tekrardan kullanımı gündeme getirilebilir.
- Doğada bulunan malzemelerden yararlanarak açık alanda uygulamalı sanat faaliyetleri yapılabilir, öğrencilerin çevreye karşı farkındalığı arttırılabilir.
- EĞitim- Ėretim yılı başında yapılan hazırlıklar çerçevesinde, bran ların ortak karar verdiği bir konu üzerinden sürdürülebilirlik kavramının dahil edildiği bir ünite veya ders planı hazırlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akgün, S. (2021). 8. Sınıf Öğrencilerinin Yenilenebilir Enerji Kaynakları ve Sürdürülebilirlik Kavramına Yönelik Algılarının İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi,
- Alıcı, A. Y. (2022). Okul Öncesi Çocuklar İçin E-Kitap İle Bütünleştirilmiş Sürdürülebilirlik Eğitimi. (Yüksek Lisans Tezi).Çukurova Üniversitesi,
- Alkış, S. (2002). İlköğretimde Tarihi Çevre Eğitimi. (Yüksek Lisans Tezi).Uludağ Üniversitesi,
- Altuntaş, E. ve Turan, L. (2022). Biyoloji Öğretmenlerinin Çevrenin Sürdürülebilir Yönetimine İlişkin Görüşleri Ejercongress 2022 Bildiri Özetleri Kitabı s.s.1702-1703 Ege Üniversitesi. İzmir
- Arnold, D. (2018). Sanat Tarihi Çok Kısa Bir Başlangıç (Çev. Tuncay Birkan). İku Yayınları. İstanbul (Orijinal Baskı 2004).
- Arslan, A. (2010). İlkçağ Felsefe Tarihi. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Artut, K. (2013). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Anı Yayıncılık.
- Ateş, H. (2020). Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının Gıda Tüketimlerinin Sürdürülebilirlik Açısından Değerlendirilmesi. Ejercongress 2020 Bildiri Özetleri Kitabı s. s.468-470 Anadolu Üniversitesi. Eskişehir
- Ayaydın, M. ve Tok, H. (2015). Motivasyonu Etkilenen Faktörlere İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi (Gaziantep Örneği). Elektronik Türkçe Çalışmaları, 10 (11). DOI:http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8530
- Baki Nalcıoğlu, Z. S., (2021). “Müzelerde Sürdürülebilirliğin Kültürel Yönü” Millî Folklor Cilt 17, Sayı 129. 124-135. Issue 61110-808925
- Bayak, C. (2022). Çevre ve Sürdürülebilirlik Bağlamında Prix Pictet Fotoğraf Ödülleri. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi,
- Bayrakdar, A. ve Anılan, B. (2021). Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Bağlamında Fen Bilgisi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programı. Ejercongress 2021 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 382-384 Aksaray Üniversitesi. Aksaray
- Bekir, H. ve Aydın, R. (2017). Meb 2013 Okul Öncesi Eğitim Programının Çevre Eğitimi Kavramı Açısından İncelenmesi. Ejercongress 2017 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 79-80. (11581) Pamukkale Üniversitesi. Denizli
- Bergstrom, A. (2019). Sustainability 101: Guiding Students on a Sustainability Journey. (Master thesis). the University of Alberta.

- Biçer, M ve Okyay, Ö. (2020). *Öykü Temelli Çevre Eğitim Programı'nın 48-72 Aylık Çocukların Çevreye Yönelik Farkındalık Ve Tutumlarına Etkisi*. Ejercongress 2020 Bildiri Özetleri Kitabı s. s.1870-1872 Anadolu Üniversitesi. Eskişehir
- Bilirdönmez, K. ve Karabulut, N. (2016). *Sanat Eğitimi Süreç ve Kuramları*. Ekev Akademi Dergisi, (65) , 343-356 <http://dergipark.org.tr/tr/pub/sosekev/issue/72038/1157191> adresinden erişilmiştir.
- Bölgesel Çevre Merkezi (REC) Türkiye, Ocak 2013. <http://rec.org.tr/2013/01/01/ske-mevcut-durum-raporu> adresinden 28.10.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Bulut, B. & Çakmak, Z. (2018). *Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi ve Öğretim Programlarına Yansımaları*. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 7 (4), 2680-2697. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/42447/511230> adresinden erişilmiştir.
- Burmeister, M. & Eilks, I. (2013). *An Understanding of Sustainability and Education for Sustainable Development Among German Student Teachers and Trainee Teachers of Chemistry*. Science Education International, 24(2), 167-194.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2012). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*. Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. Kılıç Çakmak, E. Akgün, Ö. E. Karadeniz, Ş. Demirel, F. (2020) *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Byfuglien, A. (2018). *the Roles of Affect and Sustainability Education in Increasing Pro-Environmental Behaviour in a Botanical Garden*, (Master thesis). the University of Melbourne.
- Carroll, N. (2012). *Sanat Felsefesi Çağdaş Bir Giriş*. (Çev. Güliz Korkmaz Tirkeş). Ütopya Yayınevi.
- Clarke, A. & Hulbert, S. (2016). *Envisioning the Future: Working Toward Sustainability in Fine Art Education*. International Journal of Art & Design Education, 35(1), 36-50. <https://doi.org/10.1111/jade.12047> adresinden erişilmiştir.
- Codorean, A. (2023). *Environmental Sustainability: Curriculum n Art and Design Education*. (Master thesis), Pratt Institute,
- Coşkun Onan, B. (2017). *Postmodern Sanatta Nesne ve Mekân Bağlamı: İki Türk Kadın Sanatçı*. Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, (38), 37-50. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunigsed/issue/29520/304239>
- Coşkun Onan, B., ve Korkut, C., (2021). *Çağdaş Sanatta Bir Romantik Duruş: Dora Budor* . Febts- Iv. Uluslararası Felsefe, Eğitim Sanat Ve Bilim Tarihi Sempozyumu, Muğla, Turkey

- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni*. (Çev. Selçuk Beşir Demir). Eğiten Kitap
- Çağlayan, E. (2020). Sanat Eğitiminin Geleceğinde Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Yeri ve Önemi. *İnformal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 5 (2) , 145-158. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jrinen/issue/58397/731459> adresinden erişilmiştir.
- Çiçek, Ö. ve Doğan, Y. (2018). *Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Farkındalıkları ve Duyarlılıkları*. Ejercongress 2018 Bildiri Özetleri Kitabı ss.752-754. (16807) Akdeniz Üniversitesi. Antalya
- Dağ, M. (2020). *Görsel Sanatlar Dersinde Atık Nesnelerle İşlevselliği Olan Tasarım Çalışmaları Uygulama Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
- Demirbaş, Ö. Ç. (2019). *Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalık Düzeyleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Ahi Evran Üniversitesi,
- Dokuzlar, Bk (2018). *Çevresel Bir Yaklaşım Doğrultusunda Sanat ve Tasarım Çalışmaları*. *Medeniyet Sanat Dergisi*, 4 (1), 33-52.
- Dr. Hakan Arıkan *İnsan ve Doğa Ekseninde Ekolojik Sanatinönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi* Volume/Cilt: 7 No/Sayı: 1 (2021) 76-87
- Dunbar, R.R. (2021). *Submitted To the Faculty of Old Dominion University In Partial Fulfillment of the Requirements*. (Master thesis) Old Dominion University,
- Dyment, J. E. Davis, J. M., Nailon, D., Emery, S., Getenet, S., Mccrea, N., & Hill, A. (2014). *The Impact of Professional Development on Early Childhood Educators' Confidence, Understanding and Knowledge of Education For Sustainability*. *Environmental Education Research*, 20(5), 660-679. <https://doi.org/10.1080/13504622.2013.833591> adresinden erişilmiştir.
- Education for sustainable development: sourcebook, 2012, ISBN:978-92-3-001063-8 <http://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000216383>, adresinden 14.10.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Ekiz, D. (2020) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Elsner, J. and Cardinal, R., 1997. *The Cultures of Collecting*. Reaktion Books. ISBN 0- 948462-50-7
- Erikan, D. (2020). *Sanat Eğitiminde Görsel Kültür Kuramı ve Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi Bağlamında Bir Eylem Araştırması*. (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi,

- Erikan, D. ve Mamur, N. (2020). *Sanat Eğitiminde Görsel Kültür Kuramı ve Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi Bağlamında Bir Eylem Araştırması*. Ejercongress 2020 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 607-609 Anadolu Üniversitesi. Eskişehir
- Erim, G. ve Coşkun Onan, B. (2021). *Sanat Tarihinde Bir Arketip: Daire Formu ve Göz*. Electronic Turkish Studies, 16(3). DOI:10.7827/TurkishStudies.50992 adresinden erişilmiştir.
- Erinç, S.M. (2013). *Sanat Sosyolojisine Giriş*. Ütopya Yayınevi.
- Fisher, E. (2012). *Sanatın Gerekliliği*. (Çev. Cevat Çapan). Sözcükler Yayınları.
- Gibson, R. (2003). *Learning to be an Art Educator: Student Teachers' Attitudes to Art and Art Education*. International Journal of Art & Design Education. 22(1):111-120 <https://doi.org/10.1111/1468-5949.00344> adresinden erişilmiştir.
- Görgeren, İ. (2019). *Eğitimde Program Geliştirme*. Anı Yayıncılık.
- Görgülü, E. 2019. *Bedenin Dramatize Edilmesi: Portre Ve Dönüşümler*. Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi. DOI:[10.30692/sisad.500109](https://doi.org/10.30692/sisad.500109)
- Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, (2018) <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=358> adresinden erişilmiştir.
- Gustafsson, P. Engström, S. & Svenson, A. (2015). *Teachers' View of Sustainable Development In Swedish Upper Secondary School*. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 167, 7-14. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.12.635> adresinden erişilmiştir.
- Güler, C. (2010). *Armand Pierre Fernandez'in "Inclusion De Montre" Adlı Eserinde Sorgulanan Zaman İzleği*. MSGSÜ Sosyal Bilimler , (1) , 101-105 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/msgsusbd/issue/46951/589176>
- Güler, F. ve Öztekin, C. (2018). *"İnsan Değişir Dünya Değişir": Resimlerle Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Kalkınma ile ilgili Bilgi ve Farkındalık Düzeylerinin Analizi*. Ejercongress 2018 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 860-861. (17630) Akdeniz Üniversitesi. Antalya
- Gülersoy, A. E. & Türkal, B. (2020). *Oluşturma-Geliştirme Açısından Sosyal Bilgiler Öğretiminde Bir Öğretim Materyali Olarak Çizgi Roman Kullanımı*. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi , 6 (2) , 299-326 . DOI: 10.47615/issey.839497 adresinden erişilmiştir.

- Gülersoy, A. E. Dülger, İ., Dursun, E., Ay, D., ve Duyal, D. (2020). *Nasıl Bir Çevre Eğitimi? Çağdaş Yaklaşımlar Çerçevesinde Bazı Öneriler. Turkish Studies* (Elektronik), 15(5), 2357-2398. DOI:10.7827/TurkishStudies.44074 adresinden erişilmiştir.
- Güngör,H. (2018). *Bir Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Ekolojik Ayak İzi Uygulamaları ile Sürdürülebilir Yaşam Fırsatlarının Geliştirilmesi*. (Doktora Tezi). Pamukkale Üniversitesi,
- Güngör Tanç, Ş. , Tanç, A. , Çardak, D. & Yağlı, İ. (2022). *Türkiye’deki Üniversitelerin Sürdürülebilirlik Çalışmalarının İncelenmesi*. Muhasebe ve Denetime Bakış, 22 (66) , 83-100 . DOI: 10.55322/mdbakis.1063261
- Güven,E. (2012). *Disiplinlerarası Yaklaşım Dayalı Çevre Eğitiminin İlköğretim Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Çevreye Yönelik Tutumlarına ve Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi).Erciyes Üniversitesi,
- Haberturk.Com/ *Deniz-Sagdic-ile-Geri-Donusum-Sanati*. <https://www.haberturk.com/deniz-sagdic-ile-geri-donusum-sanati-3018381> adresinden erişilmiştir.
- Hamilton. J. (2008). *Arman’ın Nesneler Sistemi*. (A. Önuçak Bozdurgut, Çev.). Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi Art-E Kasım-Aralık’12 Sayı:10 ISSN 1308-2698
- Hançerlioğlu, O. (2007). *Düşünce Tarihi*. Eriş Yayınları
- Harvey,T.E. (2021). *Sustainability Integration in Higher Education Institutions: the Meaning of “Greening” and Attention to Interaction*. (Doctor’s thesis). University of Wisconsin,
- Hasırcı, Z. & Coşkun Onan, B. (2020). Anasanat Atölye Seçimleri ve Tutumlar Bağlamında Temel Tasarım Dersini Değerlendirmek . Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty , 39 (2) , 101-122 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/omuefd/issue/58553/638705>
- Hasırcı, Z. & Coşkun Onan, B. (2020). *Kültürlerarası Bağlamda Türkiye’de Arazi Sanatı Uygulamaları.Güzel Sanatlarda Akademik Çalışmalar* (pp.81-99), Lyon: LIVRE DE LYON. İSBN: 978-2-38236-047-7
- Heinrich, F. & Kørnøv, L. (2021). *Art and Higher Education for Environmental Sustainability: A Matter of Emergence?*. International Journal of Sustainability In Higher Education. DOI:10.1108/IJSHE-01-2021-0012 adresinden erişilmiştir.
- Hicks, L, E.(2004). *Infinite and Finite Games: Play and Visual Culture*. Studies in Art Education a Journal of Issue and Research, 45(4):285-297 <https://doi.org/10.1080/00393541.2004.11651776> adresinden erişilmiştir.

- Hunter, M. A. Aprill, A. Hill, A., & Emery, S. (2018). *Education, Arts and Sustainability: Emerging Practice For A Changing World*. Springer. DOI: 10.1080/10632913.2021.1904074 adresinden erişilmiştir.
- Inwood, H. & Taylor, R. (2012). *Creative Approaches To Environmental Learning: Two Perspectives on Teaching Environmental Art Education*. *International Electronic Journal of Environmental Education*, DOI: 10.1080/10632913.2021.1904074 adresinden erişilmiştir.
- İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın *İksv Türkiye'de Sanat Eğitimi (Yeniden) Düşünmek Aralık 2014*, <http://www.iksv.org/tr/raporlar/turkiye-de-sanat-egitimini-yeniden-dusunmek> adresinden 24.12.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Kara, E ve Eriçok, B. (2022). *Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Farkındalığın Arttırılmasına Yönelik Bir Yansıtma Çalışması*. Ejercongress 2022 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 448-450 Ege Üniversitesi. İzmir
- Kara, K. (2011). *Temel Sanat Eğitimi ve Yeni Açılımlar* (Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi.
- Karaca, G. (2019). *Etkileşimli ve Katılımcı Sanat Bağlamında Sanat ve Ekoloji İlişkisi*. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi, Burdur.
- Karaca, S. (2021). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* Gazi Kitap Evi.
- Karakaş, T. ve Keleş, Ö. (2021). *Sürdürülebilir Gelişme İçin Eğitimde Ayak İzi Hesaplama Araçları*. Ejercongress 2021 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 369-371 Aksaray Üniversitesi. Aksaray
- Kayahan, Z. & Çevik, N. (2021). *Çevre Bilinci Bağlamında Sürdürülebilir Sanatsal Dil* Akademik Sanat , (14), 1-11. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akademiksanat/issue/67882/930590>
- Khan, S. (2021). *Institutional Changes in Western Michigan University for Incorporation of Education For Sustainability*. (Master thesis). Western Michigan University
- Kılınç, U. (2016). Dadanın 100. Yılı / Kurt Schwitters: Merz Dada. *Skopbülten*. <http://www.e-skop.com/skopbulten/dadanin-100-yili-kurt-schwitters-merz%20dada/3073> adresinden 14.12.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Korkmaz, A. (2020). *Sürdürülebilirlik için Drama Eğitim Programının 48-60 Aylık Çocukların Zihin Kuramı ve Empatik Becerilerine Etkisi*. (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi,
- Korkmaz, G. (2020). *Yenilenen Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarının Sürdürülebilir Kalkınma İçin Eğitim Bağlamında İncelenmesi*. *Journal of Advanced Education*

- Studies, 2 (2), 111-132. Retrieved From
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejaes/issue/56678/742200>
- Kozlu İsmailoğlu, D. (2013). *Andy Goldsworthy ile Doğaya Dokunmak*. The Journal of International Social Research, vol.6, no.25, 356-363. Issn: 1307-9581
- Kozlu, D.(2018) *Sanatta Bir Dönüşüm Alanı: Doğa*. Dorlion Yayınları.
- Kuşcuoğlu, A, (2022). *6 Yaş ve Üzeri Çocuk Kitapları için Sürdürülebilirlik Kavramı Çerçevesinde bir Örnek Uygulama*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi,
- Langer, H. (2012). *Education For Sustainable Development Sourcebook*.
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000216383> adresinden erişilmiştir.
- Leonard, F. C. (2022). *A Care Packaging*. (Master thesis).Hawai Universty.
- Mamur, N. (2017a). *Ekolojik Sanat: Çevre Eğitimi İle Sanatın Kesişme Noktası*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 13 (3), 1000-1016. DOI: 1017860/mersinefd.316297
- Mamur, N. (2017b). *Sanat Eğitiminde Sürdürülebilirlik ve Çevre Eğitimi Üzerine Bir Çalışma*. Ege Eğitim Dergisi, 18 (2), 774-794. DOI: 10.12984/egged.315404
- Mamur, N. ve Köksal, N. (2016). *Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi Bağlamında İncelenmesi*. Bartın University Journal of Faculty of Education, 5 (3), 732-747. Retrieved from
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefad/issue/24921/263079>
- Menteşe, Y. ve Peker, A. (2022). *Sürdürülebilir Kalkınma Perspektifinden Türk Okul Öncesi Eğitim Programı Müfredatın Hedefleri Sürdürülebilir Kalkınma Çerçevesi: Bir İçerik Analizi* Ejercongress 2022 Bildiri Özetleri Kitabı s. s.1609-1611 Ege Üniversitesi. İzmir
- Mercin, L. ve Alakuş, A. O (2011) *Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Eğitimi*. Pegem Akademi.
- Mercin, L. ve Alakuş, A. O. (2007). *Birey ve Toplum için Sanat Eğitiminin Gerekliği*. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, (9), 14-20. Retrieved from
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/zgefd/issue/47960/606798>
- Milli Eğitim Dergisi Sayı 150 Mart-Nisan-Mayıs 2001
http://Dhgm.Meb.Gov.Tr/Yayimlar/Dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/150/Guven.Htm
 adresinden erişilmiştir.
- Milli Eğitim Dergisi. Sayı:150. Mart Nisan Mayıs 2001
http://Dhgm.Meb.Gov.Tr/Yayimlar/Dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/150/Yuksel.htm
 adresinden erişilmiştir.

- Morawski, C. M. ve Dunnington, C. L. (2020). *Çöplükten Tezgâha: İki Öğretmen-Araştırmacı Sürdürülebilirlik Anlatılarını The Secret Under My Skin aracılığıyla Anlatıyor*. Kanada Müfredat Çalışmaları Derneği Dergisi, 17 (2), 80–99.
<https://jcacs.journals.yorku.ca/index.php/jcacs/article/view/40377> adresinden erişilmiştir.
- Morgan, M. M. (2013). *Case Study of A Public Private Partnership*. (Doctor's thesis). University of Oklahoma, <https://hdl.handle.net/11244/319308>
- Noy, S. Patrick, R., Capetola, T., & McBurnie, J. (2017). *Inspiration From the Classroom: A Mixed Method Case Study of Interdisciplinary Sustainability Learning in Higher Education*. Australian Journal of Environmental Education, 33(2), 97-118.
 DOI:10.1017/aee.2017.22
- Ocak, G. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Oduncu, S. (2020). *Grafik Tasarımın Sürdürülebilirlik İçerisindeki Rolü ve "Bioposter" Tasarımı*. (Sanatta Yeterlilik Tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Oral, B. ve Çoban, A. (2020). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Öcal, E. ve Çavdar, O. (2019). *Drama Tekniklerinin Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Çevreye Yönelik Bilgi ve Tutumlarına Etkisi*. Ejercongress 2019 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 2748-2749. (25517) Ankara Üniversitesi. Ankara
- Öner, H. ve Koruklu, N. (2019). *Toplumda Çevre Bilinci Oluşturulabilir mi ? Çözümler ve Öneriler*. Ejercongress 2019 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 2404-2405. (25124) Ankara Üniversitesi. Ankara
- Ören, Ç. N. (2019). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Sürdürülebilirlik Bağlamında Ecoprint Çalışmalarının Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi.
- Örnek, S. V. (1995). *100 Soruda İlkelerde Din Büyü Sanat Efsane*. Gerçek Yayınevi
- Özar Berksü, Z. (03.06.2021). *Sürdürülebilir Eserlerin Yaratıcısı: Deniz Sağdıç*
<https://www.oggusto.com/surdurulebilir-yasam/surdurulebilir-sanat-deniz-sagdic>
 adresinden edinilmiştir.
- Özdemir, S. (2020) *Eğitimde Örgütsel Yenileşme*, Pegem Yayınları.
- Özgül Polat, Ö. ve Bulut, Y. (2021). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sürdürülebilir Tüketim Davranışlarının İncelenmesi*. Ejercongress 2021 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 1416-1418
 Aksaray Üniversitesi. Aksaray

- Özgül Polat, Ö. ve Bulut, Y. (2021). *Okul Öncesi Velilerinin Sürdürülebilir Tüketim Davranışlarının İncelenmesi* Ejercongress 2021 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 1419-1421 Aksaray Üniversitesi. Aksaray
- Özlü, Ö. (2011). *Uzaktan Eğitim Metoduyla Sürdürülebilirlik Eğitimi Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi,
- Özsoy, V. ve Mamur, N. (2019). *Görsel Sanatlar Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Özşahin, E. (2020). *Maskeler Nasıl Ortaya Çıktı?*. Sanatatak
<http://www.sanatatak.com/view/maskeler-nasil-ortaya-cikti> adresinden 24.12.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Öztürk, M. (2017). *Sürdürülebilir Gelişme odaklı Eğitim: Kuramsal Çerçeve, Tarihsel Gelişim ve Uygulamaya Dönük Öneriler*. İlköğretim Online, 16 (4), 1-11. DOI: 10.17051/ilkonline.2017.342997
- Özyıldırım, G. ve Ömeroğlu, M. (2021). *Okul Öncesi Eğitimde Sürdürebilir Kalkınmanın Yeri Hakkında Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Ejercongress 2021 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 281-283 Aksaray Üniversitesi. Aksaray
- Sağlam, F. ve Enginoğlu, T. (2016). *Atık Nesnelerin Sanat Eğitiminde Kullanılması*. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, 7 (14) , 45-58. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/baebd/issue/31810/349059>
- Sclater, M. (2016). *Beneath Our Eyes: An Exploration of the Relationship Between Technology Enhanced Learning and Socio- Ecological Sustainability In Art and Design Higher Education*. International Journal of Art & Design Education, 35(3), 296-306. DOI: 10.1111/jade.12125
- Sesigür, A. (2018). *Doğal Çevrede Görsel Sanat Eğitimi*. Ejercongress 2018 Bildiri Özetleri Kitabı / Ejercongress 2018 s. s. 941-942. (17573) Akdaniez Üniversitesi. Antalya
- Sidiropoulos, E. (2019). *The Contribution of Tertiary Sustainability Education to Student Knowledge, Views, Attitudes and Behaviour Toward Sustainability*. (Doctor's thesis). Victoria University.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2019) *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Şahin, S. ve Tülay Utuş, T. (2019). *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Çevre Eğitimine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. Ejercongress 2019 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 1652-1654. (25984) Ankara Üniversitesi. Ankara

- Şeker, F. (2017). *Fen Eğitiminde Sürdürülebilirlik Kavramının Değerlendirilmesi ve Model Programın Oluşturulması*. (Doktora Tez). Kastamonu Üniversitesi
- Şenyurt, E. ve Olgan Aydın, R. (2017) *Sürdürülebilir Kalkınma İçin Eğitim'in 10 Yılı: Okul Öncesi Eğitimde Çevre Dostu Davranışlar Üzerine Yapılan Araştırmalar*. Ejercongress 2017 Bildiri Özetleri Kitabı s.s. 87-88. (11678) Pamukkale Üniversitesi. Denizli
- Tanrıöven, A. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Tarı, A. (2021). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çevresel Sürdürülebilirlik Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, on Dokuz Mayıs Üniversitesi,
- Tauritz, L.R. (2019). *An Inquiry Into Pedagogical Strategies for Teaching Children How To Manage Uncertain Knowledge About Sustainability Challenges* (Doctor of Philosophy) The University of Edinburgh
- Tekin, Z. (2021). *Sürdürülebilir Kalkınma Geçen Eğitime Yönelik Olarak Öğretmenlerin Değer ve İnançlarının İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi.
- Temiz, N. (2020). *Çevreye Yönelik Farklı Tutum Gösteren Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf İçi Çevresel Sürdürülebilirlik Uygulamalarına İlişkin Çoklu Durum Çalışması*. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi,
- Tetik, A. ve Yılmaz, Ş. (2022). *İlkokul Öğrencilerinin Mevcut Çevre Ve Hayali Sürdürülebilir Çevre Algılarının Çizimler Aracılığıyla Belirlenmesi: Bir Durum Çalışması* Ejercongress 2022 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 1704-1705 Ege Üniversitesi. İzmir
- Tuncay, B. ve Arslan, Y. O. (2022). *Matematik Öğretmen Adaylarının Matematik Eğitiminin Çevre ve Sürdürülebilirlik Eğitimi İle Bütünleştirilmesine İlişkin Görüşleri* Ejercongress 2022 Bildiri Özetleri Kitabı s. s.1895-1896 Ege Üniversitesi. İzmir
- Türk, M. S. ve Demiral, Ü. (2021). *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Kalkınma Farkındalıkları ve Bu Farkındalıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi* Ejercongress 2021 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 1449-1451 Aksaray Üniversitesi. Aksaray
- Türkiye Sürdürülebilir Kalkınma Raporu: *Geleceği Sahiplenmek*, 2012
http://www.surdurulebilirkalkinma.gov.tr/wpcontent/uploads/2016/07/1.Gelecegi_Sahiplenmek.pdf adresinden 14.11.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Uludağ, G. Karademir, A. H., & Cingi, M. A. (2017). *Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Çevreye İlişkin Davranış Düzeylerinin İncelenmesi*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(41), 120-136.

- UNESCO (1997b). *Educating For Sustainable Future: A Transdisciplinary Vision For Concerted Action*. Paris, France: Unesco.
- UNESCO (2005). *Un Decade Of Education For Sustainable Development*. Retrieved 27 August 2014 from <http://www.Unesco.Org/New/En/Education/Themes/Leading-The-Internati-Onal-Agenda/Education-For-Sustainabledevelopment/About-Us/>
- UNESCO (A)“ *the Forty-Fifth Session of International Conference on education.Educational Innovation*, December, Number:89, Paris, 1996.
http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/150/guven.htm adresinden 18.11.2022 tarihinde erişilmiştir.
- UNESCO Türkiye Millî Komisyonu. *Eğitim*.
<http://www.Unesco.Org.Tr/Pages/48/10/E%C4%9fitim> adresinden 14.12.2022 tarihinde erişilmiştir.
- UNESCO Türkiye Millî Komisyonu. *Sanatçının Statüsüne İlişkin Tavsiye Kararı*.
<http://www.Unesco.Org.Tr/Pages/160/176> adresinden 14.12.2022 tarihinde erişilmiştir.
- UNESCO, 2006, *Road Map for Arts Education*; Arts Education Partnership
<http://www.kultur-vermittlung.ch/zeit-fuervermittlung/download/materialpool/MFE060501.pdf>, adresinden 25.11.2022 tarihinde erişilmiştir.
- UNESCO, *Herkes İçin Eğitim (EFA) 2012 Küresel İzleme Raporu*, 2012,
http://www.unesco.org.tr/Content_Files/Content/Sektor/Egitim/EFA2012.pdf.
adresinden 25.11.2022 tarihinde erişilmiştir.
- United Nations Conference on Human Environment*, Unche <http://www.un.org/en/conferences/environment/stockholm1972>, <http://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/NL7/300/05/IMG/NL730005.pdf?OpenElement> adresinden 18.11.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Ünver, E. (2016). *Neden ve Nasıl Sanat Eğitimi. İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 5(23), 865-878.
- Verschueren,C. (2021). *Global and Local (F)Actors İn Environmental and Sustainability Education Policies. Doctor’s thesis, Columbia University*,
- Wahlstrom,S.A. (2018). *Potential Support For Sustainability Education İn Middle School Science Standards. Master thesis, Harvard University*,
- Wilson,T., (2018). *Experiences of Faculty İn the Design and Development of Sustainability Education İn Higher Education Curricula. Master thesis, Concordia University*,

World Commission on Environment and Development (Wced), (1987).

<http://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>
adresinden 02.11.2022 tarihinde erişilmiştir.

Yakamovich, J. & Wright, T. (2021). *Care-Full, Convivial, Curious: Weaving Canadian Artists' Conceptions of Art As A Form of Transformative Environmental Education. the Journal of Environmental Education*, 52(4), 223-238.

Yılmaz, B. (2015). *Atık Nesneden Sanat Yapıtına Malzemenin Dönüşümü. Art-E Sanat Dergisi*, 8(15), 185-197.

Yurtkulu, E. & Yavlak, G. (2022). *Sürdürülebilir Eğitim Materyallerinde İllüstratif Yaklaşımlar ve Bir Öneri. Art-E Sanat Dergisi*, 15(29), 265-283.

Yılmaz Özdem, Y. ve Anagün, Ş. S. (2022). *Erken Çocukluk Dönemi Çevre Eğitimi Dersinin Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilirliğe İlişkin Görüşlerine Etkisi. Ejercongress 2022 Bildiri Özetleri Kitabı s. s. 1713-1715 Ege Üniversitesi. İzmir*

16. İstanbul Bienali ve MO.CO. Montpellier Contemporain. 2019.

<https://bienal.iksv.org/tr/sanatcilar/dora-budor> adresinden erişilmiştir.

http://tr.wikipedia.org/wiki/Eva_Hesse adresinden 24.12.2022 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.hauserwirth.com/artists/2810-eva-hesse/> adresinden erişilmiştir.

http://Arsiv.Uclg-Mewa.Org/Doc/Rio-20_Z2oua.Pdf

<http://Mimarcasanat.Com/Resim/Vik-Muniz.Html>

<http://Www.Sanatatak.Com/View/Maskeler-Nasil-Ortaya-Cikti>

<http://Bienal.Iksv.Org/Tr/Sanatcilar/Dora-Budor>

http://En.Wikipedia.Org/Wiki/Kurt_Schwitters

http://En.Wikipedia.Org/Wiki/Vik_Muniz

<http://Languages.Oup.Com/Google-Dictionary-Tr/>, <http://Sozluk.Gov.Tr/>.

<http://mimarcasanat.com/resim/vik-muniz.html> adresinden 02.11.2022 tarihinde erişilmiştir.

http://Rec.Org.Tr/Wp-Content/Uploads/2016/11/Ske_Mevcutdurumraporu1.Pdf

<http://Www.E-Skop.Com/Skopbulten/Dadanin-100-Yili-Kurt-Schwitters-Merz-Dada/3073>

World Commission on Environment and Development (1987). Our Common Future.

Oxford: Oxford University Press. S. 27. Isbn 019282080x

<http://www.Hauserwirth.Com/Artists/2810-Eva-Hesse/>

<http://www.Iksv.Org/Tr/Raporlar/Turkiye-De-Sanat-Egitimini-Yeniden-Dusunmek>

<http://www.Saglik.Gov.Tr/Tr,11472/Tcanayasasi-56madde.Html>

<http://www.Uludag.Edu.Tr/Bologna/Konu/View?Id=1936&Title=Ders-Ogrenme-Kazanimlarinin-Hazirlanmasinda-Dikkat-Edilecek-Noktalar-Nelerdir> adresinden erişilmiştir.

Resim 1. İsrail taş maskeleri <http://www.sanatatak.com/view/maskeler-nasil-ortaya-cikti> adresinden erişilmiştir.

Resim 2. CHOKWE Kabilesi Kadın Maskesi

<http://www.youtube.com/watch?v=wfeCsxcJWfk> adresinden erişilmiştir.

Resim 3. Pablo Picasso Boğa Başı <http://kavrakoglu.com/cagdas-sanata-varis-41-kubizm-2/> adresinden erişilmiştir.

Resim 4. George Braque Masada Jilet <http://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-b/braque-georges/georges-braque-masada-jilet-naturmort-1438/> adresinden erişilmiştir.

Resim 5. Vladimir Tatlin, Köşe Karşıt Rölyef

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Counter-relief_by_V.Tatlin_%281914,_GRM%29_by_shakko_01.jpg adresinden erişilmiştir.

Resim 6. Marcel Duchamp, Çeşme <http://gazetesanat.com/bir-sanat-eseri-onunde-marcel-duchampsdan-cesme> adresinden erişilmiştir.

Resim 7. Kurt Schwitters <http://www.e-skop.com/skopbulten/dadanin-100-yili-kurt-schwitters-merz-dada/3073> adresinden erişilmiştir.

Resim 8. andy Goldsworthy, Düzenleme <http://bigumigu.com/haber/yaprak-dal-ve-tas-duzenlemeleriyle-yaratilan-gecici-sanat-eserleri> adresinden erişilmiştir.

Resim 9. Vik Muniz, Marat (Sebastiao) – çöp

<http://sites.google.com/site/2013apmhsresearchpapers/vik-muniz> adresinden erişilmiştir.

Resim 10. Arman (Armand Fernandez), Dolu, Galerie Iris Clert

<http://www.reddoorrealestateky.com/arman-le-plein> adresinden erişilmiştir.

Resim 11. Baldaccini César, Sarı Buick <http://pangears.blogspot.com/2011/12/cesar-compression-1962.html> adresinden erişilmiştir.

Resim 12. Eva Hesse, Ennead <http://www.icaboston.org/art/eva-hesse/ennead> adresinden erişilmiştir.

Resim 13. Dora Budor <http://palaisdetokyo.com/en/exposition/the-dream-of-forms/> adresinden erişilmiştir.

Resim 14. Deniz Sağdıç <http://www.haberturk.com/deniz-sagdic-ile-geri-donusum-sanati-3018381> adresinden erişilmiştir.

ÖZGEÇMİŞ			
Adı Soyadı	Canan KORKUT DEMİR		
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Eğitim Durumu	Başlama	Bitiş	Kurum Adı
Lise	1997	2000	Sedat Karan Anadolu Lisesi
Lisans	2002	2006	Bursa Uludağ Üniversitesi
Yüksek Lisans	2019	2023	Bursa Uludağ Üniversitesi
Doktora			
Çalıştığı Kurum	Başlama	Ayrılma	Çalışılan Kurumun Adı
1.	2018	-	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Bigadiç/Balıkesir
2.	2008	2018	Atatürk İlköğretim Okulu Osmaneli/Bilecik
3.	2007	2008	Atatürk İlköğretim Okulu Mustafa Kemal Paşa/Bursa
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar			
Katıldığı Proje ve Toplantılar	Felsefe, Eğitim Sanat ve Bilim Tarihi Sempozyumu (2021)		
Yayınlar:			
Diğer:			
TARİH		20.01.2023	
İMZA			
ADI SOYADI		Canan KORKUT DEMİR	

Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.4.Seçilen tema ve konu doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.5. Görsel sanat çalışmasında perspektifi kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.6. Gözleme dayalı kısa ve uzun süreli çizimler yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.7. Üç boyutlu çalışmalar oluşturmak için oyma, asamblaj veya modelleme tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.8. Görsel sanat çalışmasında farklı geleneksel Türk sanatları alanlarını bir arada kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.1. Görsel sanat çalışmalarını oluşturmak için araştırmaya dayalı uygulama sürecinin basamaklarını eskiz defterinde gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.1. Görsel sanat çalışmalarını oluşturmak için araştırmaya dayalı uygulama sürecinin basamaklarını eskiz defterinde gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.2. Görsel sanat çalışmasında sanat tekniklerini birlikte kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.3. Yaşantısının herhangi bir anını hikâyeleştirerek görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.4. Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve güncel sanat malzemeleri ile teknikleri kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.5. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.6.Gözleme dayalı çizimler yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.7.Atık malzemeleri kullanarak üç boyutlu çalışma yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.1.8. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.1. Görsel sanat çalışması oluşturma sürecini eskiz defterinde gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.1. Görsel sanat çalışması oluşturma sürecini eskiz defterinde gösterir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					

Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.2. Görsel sanat çalışmalarından oluşan bir sunum dosyası hazırlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluşturmak için güncel sanattan yararlanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.4. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.5. Güncel olayları görsel sanat çalışmasına yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.6. Görsel sanat çalışmada farklı perspektif tekniklerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.7. Gözleme dayalı çizimlerinde farklı bakış açılarını yansıtır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.8. Farklı teknik ve materyalleri bir arada kullanarak üç boyutlu çalışma yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.1.9. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KONUSUNDA KÜLTÜREL MİRAS KAZANIMLARINI DEĞERLENDİRMeye YÖNELİK MADDELER	KESİNLİKLE KATILYORUM	KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.1. Yerel kültüre ait motifleri açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.2. Farklı kültürlerin sanatı ve sanatçıları arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.3. Geçmişte ve günümüzde yapılmış olan sanat eserleri arasındaki farklılıkları söyler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.4. Müzeler ile Görsel Sanatları ilişkilendirir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.2.5. Kullanılan sanat malzemeleri ile görsel sanat alanındaki meslekleri ilişkilendirir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.1. Bir sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve tekniği açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.2. Etnografya müzelerindeki ürünler aracılığıyla geleneksel sanat örneklerini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.3. Toplumda					

geleneksel sanatların rolünü açıkla kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.4. Anadolu uygarlıklarına ait eserleri müzeler aracılığıyla inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.5. Görsel sanatlar, tarih ve kültürün birbirlerini nasıl etkilediğini açıkla kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.2.6. Görsel sanatlardaki meslekler arasındaki benzerlik ve farklılıkları söyler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.1. Sanat eserlerindeki üslupları açıkla kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.2. Sanat, tarih ve kültürün birbirini nasıl etkilediğini analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.3. Sanatçıların topluma sağladığı katkıları açıkla kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.2.4. Tarihi olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.1.Sanat eserinin sosyal, politik ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiğini açıkla kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.2. Sanatçıların toplumda üstlendiği rolleri yorumlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.3. Dönem, üslup ve kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.2.4. Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıkla kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KONUSUNDA SANAT ELEŞTİRİSİ ve ESTETİK KAZANIMLARINI DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK MADDELER	KESİNLİKLE KATILIYORUM	KATILIYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.1. Doğal ve inşa edilmiş çevreyi karşılaştırır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.2. Seçilen sanat eserinin görsel özelliklerini analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.3. Seçilen sanat eserinin içeriğini yorumlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.4. Bir sanat eserini yapıldığı dönem ve şartlara göre analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					

Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.5. Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendirir kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.6. Sanat eserlerinin neden farklı değerlendirildiğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.5.3.7. Görsel sanat çalışmasında etik kurallara uyar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.1.Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme becerilerini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.2. Sanatçının eserinde yansıttığı duygu ve düşünceleri açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.3. Görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.4. Sanatçıların niçin sanat eseri oluşturduklarını tartışır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.5.Kişisel fikirlerin ve değer yargısının sanat eserinin değerlendirilmesindeki etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.6.3.6. Sanat eserinin hisleri, duyguları ve estetik tepkiyi nasıl harekete geçirdiğini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.1 Sanat eserinde ele alınan tema, konu ve sembolleri tanımlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.2. Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.3. Sanatçıların eserlerini oluşturma süreçlerini karşılaştırır kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.4.Görsel sanat eserlerindeki sanatçının görsel sanat eserine yansıyan üslubunu fark eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.5. Kişisel ve bağlamsal bilgiler temelinde sanat eserini inceler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.6. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.7. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların yönlendirici etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.7.3.7.Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların yönlendirici etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					

Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.1.Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.2. Bir sanat eserinin değerlendirilmesinde bilgi ve deneyimlerin etkisini söyler kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.3. Sanatla ilişkili olarak estetiğin ne olduğunu açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.4. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.5. Sanatın tanımlamasını yapar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembol gibi unsurların etkisini analiz eder kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					
Sürdürülebilirlik konusu doğrultusunda G.8.3.7. Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına etkisini açıklar kazanımına ulaşacağını düşünüyorum.					